

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

NY START FÖR STOCKHOLM	3
KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.	8
STADSDELSNÄMNDERNA	11
Avveckla dagens stadsdelsnämnder	11
Förskola	12
Grundskola och skolbarnsomsorg	13
Särskola och skolbarnsomsorg för särskoleelever	18
Verksamhet för barn och ungdom	18
Kultur- och föreningsverksamhet	19
Äldreomsorg	20
Omsorg om funktionshindrade	29
Individ- och familjeomsorg	34
Fysisk verksamhet	37
Ekonomiskt bistånd – jobb istället för bidrag	38
INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGANDE	41
STOCKHOLM STADSHUS AB	43
NÄRINGSLIVSBOLAGET	45
STADSBYGGNADS OCH MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	47
IDROTTSNÄMNDEN	54
TRAFIKNÄMNDEN	56
MARK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN	60
FASTIGHETS- OCH SALUHALLSNÄMNDEN	63
BOSTADSBOLAGEN	64
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB	67
STOCKHOLMS STADS PARKERING AB	68
STOCKHOLMS HAMN AB	69
BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN	70
UTBILDNINGSNÄMNDEN	71
KULTUR- OCH STADSMUSEINÄMNDEN	75
STADSARKIVET	82
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	83
SISAB	84
STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING	85
SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN	86
KONSUMENTNÄMNDEN	99
FINANSFÖRVALTNINGEN	100

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för år 2006

NY START FÖR STOCKHOLM

Tillväxttakten har äntligen börjat öka igen i svensk ekonomi efter flera år av lågkonjunktur. Trots det fortsätter arbetslösheten och socialbidragsberoendet i huvudstaden att öka. Sedan Annika Billström tog över makten för tre år sedan har 10 000 stockholmare förlorat sina jobb och blivit arbetslösa eller hamnat i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Under tidigare högkonjunkturer har Stockholm spelat en stark roll som motorn i landets ekonomi. Så är det inte längre. I Svenskt Näringslivs senaste ranking över näringslivsklimatet i landets kommuner hamnar Stockholm på 133 plats strax efter Boxholm och Sölvesborg.

Men det finns ljuspunkter i tillväxtmörkret. Två branscher utmärker sig genom stark tillväxt i flera undersökningar som presenterats under hösten. Såväl Företagarna som Veckan Affärer pekar ut företag inom utbildning samt vård och omsorg som starkast växande. Företag, som socialdemokraterna till varje pris vill försvåra marknaden för eller rent av förbjuda.

Stockholm saknar ledarskap

Stockholms stad saknar ett starkt ledarskap. Årets budgetförslag är lika visionslöst som de två föregående. I tre år har den rödgröna majoriteten ägnat all sin kraft och energi åt att införa biltullar. Verkliga problem inom skolan och omsorgen har lämnats vind för våg och arbetslösheten består. Bristen på tillväxt har lett till nedskärningar på område efter område. Viktiga verksamheter i staden står utan ledning och visioner.

Tyvärr spär den rödgröna majoriteten i Stockholms stadshus på problemen ytterligare istället för att motverka dem. Istället för att föra en tillväxtfrämjande politik förs en politik som i allt väsentligt motverkar tillväxt.

Ett stort slag mot tillväxten är naturligtvis beslutet att införa en ny skatt på bilismen, kallat trängselavgifter. Skatten kommer att slå hårt mot dem med låga inkomster som inte längre kommer att ha råd att ta bilen till jobbet. Biltullarna kommer också att leda till minskad handel, färre bio- och teaterbesök etc i stadens centrala delar. Därmed slår biltullarna direkt mot näringslivet och den inhemska konsumtionen.

Också de senaste årens skatte- och avgiftshöjningar har fått konsekvenser för tillväxten i regionen. De tusenlappar som människor nu tvingas betala i höjd inkomstskatt hade istället kunnat spenderas på konsumtion. På så sätt hade den inhemska konsumtionen kunnat dämpa något av lågkonjunkturrens effekter.

Det socialdemokratiska finansborgarrådet tycks inte förstå att hennes politik faktiskt har effekt. När man alltid använder höjda skatter och avgifter för att uppnå en budget i balans så får det effekter för människors möjligheter att beta-

la dessa skatter och avgifter. Höjda skatter och avgifter bidrar till att förvärra problemen istället för att avhjälpa dem.

Våra visioner för Stockholm

Stockholm behöver en helt annan politik. Målet för folkpartiets politiska förslag är att var och en av oss ska ha frihet och möjlighet att förverkliga våra drömmar om ett gott liv. Respekten för den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Vi tror på människors förnuft och samvete. Politiken ska riva hinder och skapa förutsättningar – inte bestämma hur vi ska leva våra liv. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut.

Under den förra mandatperioden var folkpartiet med och styrde staden. Vi gav mer makt åt medborgarna och mindre makt åt politiker och byråkrater. Vår politik lyckades också; allt fler familjer fick bestämma i vilken förskola eller skola deras barn skulle gå, äldre fick bestämma vilken hemtjänst som skulle anlitas och vuxenstuderande kunde bestämma i vilken skola de skulle läsa sina kurser.

För oss som liberaler är det självklart, både som parti i majoritetsställning och som oppositionsparti, att arbeta för denna utveckling; de viktigaste valen i livet skall göras av människorna själva. Men lika självklart är det att finansieringen av de offentliga tjänsterna skall ske i huvudsak med skattemedel. Ingen skall tvingas avstå från att göra ett medvetet val av ekonomiska skäl. En solidarisk finansiering är en grundbult i ett liberalt samhälle.

Ett gott näringslivsklimat är en förutsättning också för en väl fungerande offentlig sektor. En övergripande målsättning för Stockholms stad måste därför vara att medverka till ett klimat där nya företag kan bildas och de gamla växa och utvecklas. En förutsättning för ett gott näringslivsklimat är också en fungerande infrastruktur.

Stockholm behöver en politik som främjar tillväxt och som har en inbyggd förståelse för näringslivets villkor. Till detta hör naturligtvis att inte höja skatter och avgifter, men också att verka för en god offentlig service med bra förskolor och skolor, äldreomsorg som fungerar och ett rikt kulturliv.

Stockholm ska vara en stad som ligger i framkant och som vågar släppa fram det nya och moderna. Detta är också ett sätt att arbeta för ökad tillväxt. Här handlar det om attityd, öppenhet och framtidstro från kommunens sida. Att låta tillväxtföretagen inom service och utbildning få goda villkor är ett sätt. Andra vägar bör vara att på olika sätt stödja den så kallade upplevelseindustrin, en återupptagen filmproduktion i Stockholm bör vara ett av målen för en sådan satsning. Stockholm ska vara en stad där den nya tekniken kan prövas, t ex i form av nätverk på allmänna platser så att människor kan koppla upp sig mot nätet utanför sitt hem.

Prioritera kärnverksamheten

Det första socialdemokraterna gjorde när de kom till makten efter valet var att höja skatten. Vi varnade redan då för att skattehöjningen inte skulle leda till

mer resurser till de områden som borde prioriteras av staden; förskola, skola och omsorg. Verkligheten talar sitt tydliga språk; påstådda höjningar av anslagen har hamnat i stadsdelsnämndernas svarta hål eller till fullständigt onödiga utgifter som fler medborgarkontor.

De kommunala verksamheterna står inför stora nedskärningar även nästa år. Naturligtvis måste en kommun rätta mun efter matsäck, men enligt vår mening måste man omprioritera kraftigt i budgeten så att nedskärningarna görs där de gör minst skada. Socialdemokraterna fortsätter spara på skolelever och äldre för att istället satsa resurser på en ständigt växande kommunal byråkrati.

Årets budget innehåller ett generellt sparbeting på energikostnader på samtliga nämnder. Med dagens stigande priser på el och värme är detta en helt orealistisk föreställning. Majoritetens energibesparingar blir i praktiken besparingar på verksamheterna. De stigande priserna på el och värme styrs dessutom i hög grad av den socialdemokratiska regeringens ständiga höjningar av energiskatten.

Majoriteten väljer också att satsa 50 miljoner kronor ur den så kallade miljömiljarden på ett nytt energicentrum i Stockholm. Förslaget ligger långt fjärran från kommunernas ansvar för kärnverksamheter inom skola och omsorg. Energifrågor är en statlig angelägenhet, inte en kommunal. Förslaget om energicentrum bör omedelbart placeras i papperskorgen.

Folkpartiet gör en annan bedömning av behoven i Stockholm. Vi menar att de prioriterade områdena behöver ökade resurser, och det är minst lika viktigt att resurserna går direkt ut i verksamheterna. Det innebär t ex att de ökade anslagen till förskola och skola skall gå direkt ut till respektive enhet. Vi litar på personalens professionella bedömning av var behoven är som störst.

Ett ytterligare bekymmer i förslaget till budget är synen på fristående alternativ. Fristående alternativ skall, så långt det går, stoppas, enligt majoriteten. Anställda i staden har förbjudits att knoppa av verksamheter. De invånare som väljer privata alternativ straffas genom att mindre resurser tilldelas de enskilt drivna verksamheterna.

Valfriheten är en hörnsten i offentlig sektor av hög kvalitet. För många människor är möjligheten att välja mellan t ex olika vårdgivare avgörande för hur man upplever kvaliteten i vården. Valfriheten är helt enkelt en viktig kvalitetsfaktor.

Naturligtvis har valfriheten, även om det är sekundärt, också stora positiva effekter på den kommunala organisationen. Vetskapen om att man inte kan ta alla brukare för givna leder till ett mer utvecklat kvalitetstänkande. Konkurrens leder till högre kvalitet.

Slutligen så har personalen allt att vinna på valfrihet och konkurrensutsättning. Det har på senare år blivit alltmer uppenbart att den offentliga sektorn har svårt att attrahera unga människor. Lönen är en viktig faktor och konkurrens också inom den offentliga tjänstesektorn har lett till att duktiga medarbetare kan söka

sig till andra arbetsgivare om villkoren inte är tillräckligt goda. I praktiken är detta nu en realitet och lönerna inom den offentliga sektorn har börjat stiga och arbetsvillkoren förbättras.

Stockholm behöver en borgerlig regering

Många av de problem Stockholm har beror på den socialdemokratiska regeringens stockholmsfientlighet. Socialdemokraterna i Stockholm har inte lyckats övertyga sina partikamrater i regeringen att Stockholms utveckling och tillväxt är en viktig fråga för hela Sverige.

Det kommunala utjämnningssystemet utgör ett ständigt hot mot Stockholms tillväxt. Systemet tar ingen hänsyn till stadens högre kostandsläge när det gäller löner och lokaler. Med en ökad tillväxt lämnar en växande andel skattekonor Stockholm för andra regioner. En allt mindre summa kan därmed användas till stockholmarnas behov.

Regeringens stockholmsfientlighet slår också igenom när det gäller synen på de infrastruktursatsningar som är nödvändiga för att säkra en fortsatt tillväxt i regionen. Alltför länge har staten prioriterat andra regioner när det gäller investeringar i spår och vägar, framför viktiga projekt för Stockholmsregionen som Citybanan och en västlig förbifart. Stockholmsregionen får en betydligt lägre andel av de totala anslagen än vad som är rimligt i förhållande till befolkning och trafikmängd.

Också när det gäller byggandet sätter den socialdemokratiska regeringen käppar i hjulet för Stockholms tillväxt. Fastighetsskatten och förmögenhetsskatten slår hårt mot stockholmarnas ekonomi och gör det dyrare att bygga nya bostäder. En uppsjö av detaljerade lagar och reglerar som ställer orimliga krav på bostadsbyggandet försvårar etableringen av nya bostadsområden.

Regeringens nya förslag om skärpning av strandskyddet påverkar förutsättningarna för Stockholms möjlighet till nyproduktion av bostäder i sjönära lägen. Ett annat exempel på orimliga riktlinjer gäller Boverkets nya hårdare krav för bullervärden, som hotar att stoppa mer än var tredje lägenhet som planeras i Stockholm. Istället för subventioner, skatter och krångliga regler krävs avregleringar, skattesänkningar och en ny syn på hyressättning i nybyggda fastigheter.

En av de absolut viktigaste politiska åtgärderna för en bättre ekonomisk situation för Stockholm och stockholmarna vore en borgerlig regering.

De borgerliga partiernas förslag om att sänka inkomstskatterna med minst 45 miljarder kronor under mandatperioden 2006-2010 får stor effekt för ökad frihet och ökad tillväxt i Stockholm. Första året föreslås skatterna, genom ett jobbavdrag, sänkas med 37 miljarder. Skatterna sänks i första hand för låg- och medelinkomsttagare och enligt preliminära beräkningar ger detta en skattelättnad på cirka 1 000 kronor i månaden för de lägst avlönade och i snitt 700 kronor i månaden för genomsnittsinkomsttagaren.

En regering som bidrar till att underlätta öppnandet av olika verksamheter för en mångfald av utförare och som gör det mer lönsamt att anställa och driva företag är en regering som är bra för Stockholm. Med en politik på kommunal nivå som öppnar upp verksamhetsområden för ökad mångfald genom privat företagande, och en politik på riksnivå som förbättrar företagsklimatet, ges Stockholmsregionen förutsättningar att åter växa.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.

Spara på den politiska byråkratin

Trots att det råder högkonjunktur är det ekonomiska läget i Stockholm fortfarande mycket bekymmersamt. Även nästa år krävs omfattande besparingar för att klara en ekonomi i balans. För att undvika nedskärningar i kärnverksamheten krävs att stora förändringar görs i den politiska organisationen.

En stor del av den politiska byråkratin går att effektivisera genom en sammanslagning av nämnder, både i stadsdelarna och facknämnderna. Genom sammanslagningar kan nämnderna spara administrativa kostnader och göra ett mer effektivt arbete.

Vi ser också flera samordningsvinster av att slå ihop delar av förvaltningarna för facknämnderna. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har naturliga beröringspunkter och bör därför slås ihop till en nämnd och förvaltning. Likaså bör renhållningsnämnden slås ihop med marknämnden och stadsmuseinämnden bör slås ihop med kulturnämnden.

Under de senaste åren har stadens centrala organisation utökats med ett mycket stort antal kanslier. Omorganisationen av SLK har skapat dubbla organisationer som riskerar att utarma fackförvaltningarna på specialistkompetens. I dag saknas dessutom i stora delar en politisk styrning av tjänstemannaorganisationen. Folkpartiet föreslås kraftfulla besparingar i den centrala organisationen, något som bidrar till budgetförstärkningar för verksamheter inom skola och omsorg.

Folkpartiet ser ingen anledning till inrättandet av en konsumentnämnd. Nämnden innebär ett slöseri med skattebetalarnas pengar och en tillbakagång till 70-talets pekpinnepolitik.

Avveckla stadsdelsnämnderna

Den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Vi vill att stockholmarna ska få så stort inflytande som möjligt över de viktiga besluten i livet. Över barnens utbildning, över det egna behovet av vård och omsorg, och över sig egen eller sina föräldrars ålderdom. Därför vill vi flytta makt från stadsdelsnämnderna till individen genom olika former av pengsystem.

Med pengsystem i stället för politisk styrning lyfts en stor del av stadsdelsnämndernas nuvarande uppgifter över till de enskilda medborgarna. Men det betyder inte att behovet av lokala nämnder i Stockholm upphör. I ett antal viktiga frågor är behovet av en lokal beslutsnivå stort.

Dagens 18 stadsdelsnämnder bör ersättas av ett färre antal områdesnämnder med ansvar för socialtjänst och biståndsbeslut inom äldre- och handikappomsorgen, viss fysisk verksamhet, lokal kultur- och föreningsverksamhet och verksamhet för barn och ungdomar. Områdesnämnderna blir också remissinstanser i frågor som rör organisationen av den kommunalt drivna omsorgen.

Granskningar inom skola och omsorg som genomförs av centrala inspektörer skall redovisas för områdesnämnderna.

Totalt ger dessa sammanslagningar och nedläggningar av centrala nämnder, stadsdelsnämnder och beredningar en besparing på 155 miljoner kronor.

Personalpolitik

Stockholms stad, liksom andra delar av den offentliga sektorn, måste bli en bättre arbetsgivare. Utbildningsinsatser och lönesättning måste bli än mer individualiserat. Anställda måste känna att de i högre utsträckning kan påverka sitt arbete. Den professionella kompetens som stadens medarbetare besitter måste bättre än idag tas tillvara.

Ett antal studier på senare år visar att arbetstagare upplever privata arbetsgivare som bättre än offentliga. Medarbetare i verksamheter som handlats upp eller knoppats av trivs bättre och har högre lön. Till detta kommer att sjukfrånvaron är betydligt lägre i dessa verksamheter än i motsvarande kommunala.

En slutsats av detta är rimligen att upphandling, valfrihet och utvecklandet av olika typer av pengssystem också bör fortgå av personalpolitiska skäl. Det idiotstopp som införts mot bland annat avknoppningar kommer att få negativa konsekvenser även för personalen.

Sjukfrånvaron i staden måste minska. En viktig åtgärd är att öka medarbetarnas eget ansvar, men också ge dem mer inflytande över sitt eget arbete.

Staden bör också öka möjligheterna för medarbetarna att själva bestämma över sin egen arbetstid. Att använda skattebetalarnas pengar för att ensidigt sänka arbetstiden för vissa grupper vänder vi oss däremot helt emot. Stadens anställda behövs på sina arbetsplatser.

Arbetet för jämställdhet i stadens verksamheter måste intensifieras. För att göra detta möjligt krävs att jämställdhetsfrågorna genomsyrar all verksamhet, inte minst personalpolitiken. Jämställdhetsrådet bör därför slå samman med personalutskottet.

Vi vänder oss också mot idén att skapa en särskild kompetensfond. Varje förvaltning måste i princip ansvara för sin egen kompetensutveckling och göra de avvägningar som krävs för att uppnå målen med verksamheten. I de fall det behövs stadsövergripande satsningar på kompetensutveckling av mer strategisk natur bör dessa hanteras av personalutskottet och personalpolitiska avdelningen. Under de tre år som kompetensfonden funnits finns alltför många exempel på hur pengarna använts till ordinarie verksamheter fjärran från det ursprungliga målet om kompetensutveckling.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Kommunfullmäktige m.m.** godkänns.

2. Staden skall skapa förutsättningar för att ge alla en så stor valfrihet som möjligt. Den enskildes valmöjligheter och information om dessa möjligheter skall väsentligt öka.
3. Invånarna i Stockholms stad skall erbjudas att välja utförare inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, skolan och förskolan.
4. Staden skall ha en budget i balans och arbeta för att skapa utrymme för en lägre kommunalskatt.
5. Staden skall uppvakta regeringen om att få bli försökskommun för avdrag för hushållstjänster.
6. Bromma flygplats skall bevaras.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSDELSNÄMNDERNA

Avveckla dagens stadsdelsnämnder

- ge makten till medborgarna

Den enskilda människan är liberalismens utgångspunkt. Vi vill att stockholmarna ska få så stort inflytande som möjligt över de viktiga besluten i livet. Över barnens utbildning, över det egna behovet av vård och omsorg, och över sig egen eller sina föräldrars ålderdom. Därför vill vi flytta makt från stadsdelsnämnderna till individen genom olika former av pengssystem.

Med pengssystem i stället för politisk styrning lyfts en stor del av stadsdelsnämndernas nuvarande uppgifter över till de enskilda medborgarna. Men det betyder inte att behovet av lokala nämnder i Stockholm upphör. I ett antal viktiga frågor är behovet av en lokal beslutsnivå stort.

Dagens 18 stadsdelsnämnder bör ersättas av ett färre antal områdesnämnder med ansvar för socialtjänst och biståndsbeslut inom äldre- och handikappomsorgen, viss fysisk verksamhet, lokal kultur- och föreningsverksamhet och verksamhet för barn och ungdomar. Områdesnämnderna blir också remissinstanser i frågor som rör organisationen av kommunalt driven omsorg. Granskningar inom skola och omsorg som genomförs av centrala inspektörer skall redovisas för områdesnämnderna.

Centrala nämnder övertar ansvaret för de frågor som i framtiden ska styras av pengssystem. Ansvaret för förskola och skola flyttas till utbildningsnämnden. En ny central nämnd inrättas med ansvar för äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade.

Stadsdelsnämnderna i dag

Folkpartiets förslag innebär en kraftig förändring av stadens politiska organisation. För att underlätta en jämförelse med majoritetens budget för 2006 har vi dock valt att på kommande sidor behandla stadsdelarnas uppgifter utifrån den ansvarsfördelning som finns i dag.

Stadsdelsnämnderna ansvarar i dag för många av de verksamheter som ligger stockholmarna allra närmast. Förskola, skola, äldreomsorg och social omsorg omsätter varje år en betydande del av stadens budget. Men bristande prioriteringar och ökade satsningar på annat än de kommunala kärnverksamheterna riskerar allt mer att urholka stadsdelarnas förutsättningar att ge stockholmarna en grundläggande service.

Folkpartiet vill prioritera kärnverksamheten i stadsdelarna. Pengarna skall gå till en bra skola och omsorg, inte till ökad administration och dyra projekt som inte efterfrågats av medborgarna. En viktig del av denna prioritering handlar om att öronmärka de resurser som skall gå till kärnverksamheter. Satsningar på

förskolan skall inte kunna användas till att administrera helt andra verksamheter.

Stadsdelarna skall ge medborgarna en grundläggande service – inte göra dem till fångar i den egna verksamheten. I dag finns allt för många exempel inom äldreomsorg och social omsorg på hur människor nekats service utanför den egna stadsdelen. Med fler pengsystem ökar valfriheten för den enskilde och förutsättningarna för en förbättrad kvalitet i verksamheterna.

Förskola

- En förskolepeng ska införas
- Tydliga mål i förskolan
- Skadestånd till föräldrar som inte får barnomsorg i tid
- Tidig satsning på svenska språket

Föräldrarnas val och önskemål ska styra barnomsorgen. Vi vill därför öka valfriheten genom att införa en särskild förskolepeng. Förskolepengen ska följa föräldrarnas val av förskola och delas ut direkt till enheten. I väntan på att en förskolepeng införs skall hela schablonhöjningen öronmärkas och gå direkt till den enskilda förskolan.

Tydliga mål i förskolan

För både barn och personal är det viktigt att det finns klara mål för förskolan. Det bör vara två typer av mål. Den ena uppsättningen mål ska ange inriktningen på förskolans pedagogiska verksamhet och uttrycka en önskad kvalitetsutveckling. Den andra uppsättningen mål ska ange vilka pedagogiska ambitioner förskolan har för varje barn. Sådana mål saknas i förskolan, men finns för grundskolan och alla andra skolformer. Att inte ha klart uppställda mål försvårar resultatuppföljningen av verksamheten. Mål att uppnå bör därför utarbetas för förskolan.

Minskade barngrupper

Socialdemokraterna lovade inför valet 2002 att minska barngruppernas storlek med i genomsnitt två barn. Det vallöftet har inte uppfyllts. Tak har satts upp för barngruppernas storlek, men ett tak hjälper inte om många grupper överstiger det.

För första gången på många år finns en barnomsorgsskö i Stockholm. Situationen har på många håll blivit så problematisk att stadsdelsnämnder rapporterar att de inte klara platsgarantin. För att kompensera de familjer som står i barnomsorgsskö och för att skapa incitament hos staden att uppfylla platsgarantin vill vi att föräldrar som inte får barnomsorg inom fyra månader ska få ett skadestånd motsvarande den barnomsorgsschablon som staden betalar ut till stadsdelsnämnderna.

Tidig satsning på svenska språket

Alla barn från fyra års ålder ska erbjudas plats i den allmänna förskolan med verksamhet ungefär tre timmar om dagen. Med ökad pedagogisk inriktning

inom förskolan är det extra viktigt att alla barn får denna möjlighet att utvecklas. Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder ger alla barn stora möjligheter till individuell utveckling. Det ger också en extra möjlighet för skolan att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med särskilt behov av stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras problem uppmärksammas tidigt i livet. Barn med svenska som andraspråk ges också en större möjlighet att lära sig svenska före skolstarten om de deltar i den pedagogiska förskolan.

Den nya allmänna förskolan ska skilja sig från heldagsbarnomsorg, genom att vara mer strukturerad och målinriktad. Samtidigt ska den allmänna förskolan vara rolig för barnen och stimulera deras nyfikenhet och lust att lära genom lek. Det är viktigt att den allmänna förskolan bedriver en medveten och planerad pedagogisk verksamhet och inte bara består av tre timmar gratis barnomsorg.

Det behövs såväl förskollärare som barnskötare i förskolan, men den enskilt viktigaste faktorn för förskolans kvalitet är personalens engagemang och utbildning. Barnskötarna har en viktig roll i förskolans verksamhet främst när det gäller barns behov av omsorg, lek och trygghet. Förskollärare har efter högskolestudier en pedagogisk kompetens att lära och utveckla barn. Deras kompetens som yrkeskår är värdefull och ska tas på allvar. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret på en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare.

Det regelsystem som i dag gäller för etableringen av fristående skolor bör gälla för etableringen av fristående förskolor. Det är inte rimligt att kommunerna kan stoppa privata alternativ inom barnomsorgen. För att skapa likvärdiga villkor bör en översyn av ersättningen till fristående förskolor och skolor ske.

Grundskola och skolbarnsomsorg

- En stor lässatsning ska genomföras
- Fler lärare ska bli behöriga
- Lärarnas disciplinära befogenheter ska stärkas
- Stockholmsproven ska återupprättas

Grundskolan

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Människor växer med kunskaper. Utbildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar och se nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma sina egna liv.

Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska präglade skolans vardag. Skolan ska inte vara värdenetral, utan tydligt ta ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar. Skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar.

Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka, och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det också

lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer. Den skolpolitik som gått ut på att radera vårt gemensamma bildningsarv och att fostra historiska analfabeter är ett intellektuellt förräderi mot våra ungdomar.

Folkpartiet satsar på grundskolan

Under den borgerliga majoriteten höjdes skolpengen, de pengar som är öronmärkta direkt till skolorna för undervisning och lärarlöner, med 47 procent. I det budgetförslag som majoriteten presenterat är skolpengen fryst på 2004 års nivå. Detta innebär att stadsdelsnämnderna kommer att kunna använda hela skolschablonhöjningen till medborgarkontor, agenda 21-samordnare och kommunal byråkrati.

I budgeten satsar folkpartiet 149 miljoner mer än majoriteten på skolan. Av dessa satsas 108 miljoner kronor på att höja skolpengen i grundskolan. Vi väljer att framför allt satsa på lågstadiet, så att skolan tidigt ska kunna sätta in stöd åt elever som riskerar att inte nå målen.

Vi satsar också 15 miljoner kronor på ett särskilt läsprojekt. 10 miljoner ska användas för läsutvecklingsschemat ska kunna införas på alla grundskolor i staden, samt att alla elever ska få en bok. 5 miljoner ska öronmärkas för skolbiblioteken.

Utöver detta väljer vi att satsa 10 miljoner på att ge obehöriga lärare möjligheten att läsa in lärarbehörighet och till en satsning på fler lektorat.

Folkpartiets satsning på grundskolan innebär att skolpengen för skolår 0-3 höjs med 10 procent, att skolpengen för år 4-6 höjs med 8,5 procent, samt att skolpengen för skolår 7-9 höjs med 8,5 procent. Skolpengen ska utgöra 70 procent av grundschablonen.

Skolpengen till den kommunala grundskolan för 2006 utgår enligt följande.

	1/1 2005	(s)-förslag	(fp)-förslag
Skolpeng skolår 0-3	37 590	37 590	41 349
Skolpeng skolår 4-6	42 390	42 390	45 993
Skolpeng skolår 7-9	47 050	47 050	50 390

Svenska är skolans viktigaste ämne

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är avgörande för elevernas förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Det är dags att skolan får fokusera på baskunskaper.

Svenska är skolans viktigaste ämne. Det finns ett starkt samband mellan skönlitteraturläsning, läsförmåga och elevens förmåga att klara andra skolämnen. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi och boken är viktig i skolans arbete. Kursplanens mål i ämnet svenska är därför viktigare än de andra målen.

I ett mångkulturellt samhälle blir kitter som det svenska språket och litteraturen utgör allt viktigare. Att behärska svenska språket i tal och skrift är helt avgörande för inte hamna utanför vår sociala gemenskap. Gedigna kunskaper i svenska är det bästa bidrag skolan kan ge för att hjälpa nya svenskar att integreras i samhället.

Även matematik är ett av de centrala baskunskapsämnena. För att locka fler ungdomar att välja naturvetenskapliga och tekniska utbildningar krävs god undervisning i matematik.

En stor undersökning från Skolverket visar att andelen lässvaga elever har ökat kraftigt. I matematik har gruppen svagpresterande elever har växt samtidigt som de högpresterande har blivit färre. Utvärderingarna av elevernas kunskaper i läsning, räkning och skrivning visar att svensk grundskola både hamnat på efterkälken och delvis är inne på fel spår.

Våga utvärdera eleverna tidigare

Huvudorsaken till de försämrade resultaten är rädslan för att ställa höga krav och positiva förväntningar på eleverna. Nästan alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kunskapsmålen görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stöttas med extra insatser där sådana behövs.

Vi vill att det redan på lågstadiet ska finnas ett tydligt mål för kunskaper i läsning, skrivning och räkning. Det ska utvärderas genom nationella prov och de elever som visar sig behöva det, ska ges extra stöd och extra tid - i vissa fall ett extra skolår med specialinriktning mot läs- och skrivundervisning. Stockholmsproven måste därför återinföras. För att snabbt kunna stödja elever med lässvårigheter ska en kontinuerlig utvärdering av elevernas läsförmåga göras från första klass, till exempel genom läsutvecklingsschemat. Det nationella betygssystemet ska tidigareläggas till årskurs sex. Det ska vara tillåtet för skolor som så önskar att kunna ge betyg tidigare, dock tidigast från årskurs tre.

Att individuella utvecklingsplaner ska upprättas för alla elever riskerar att byråkratisera läraryrket. I stället ska individuella utvecklingsplaner endast upprättas för elever som löper risk att inte nå skolans mål.

Individualisera skolan

Varje elev har rätt att nå målen och därutöver lära sig så mycket som möjligt. Olika elever lär sig olika moment olika snabbt. Föreställningen att alla elever ska lära sig samma sak, i samma takt under lika lång tid är förlegad. De elever som har svårt att nå målen måste få extra hjälp och mer tid. Elever som snabbt når målen måste kunna få ytterligare stimulans och fördjupade arbetsuppgifter, till exempel möjligheten att läsa gymnasiekurser på högstadiet och högskolekurser på gymnasiet. Det håller inte att bestämma tiden på förhand, betona att alla bör läsa tillsammans och ändå ha fastställda mål som ska uppnås.

Föräldrarna ska bestämma om barnen ska börja i grundskolan när de är fem, sex, sju eller åtta år gamla. Ett särskild skolmognadstest bör införas för att hjälpa föräldrarna att avgöra om deras barn är redo för skolstart.

Skolledningen och lärarkollegiet ska bestämma över undervisning och lovtider i skolan. Under den senaste tiden har skarp kritik riktats mot förslaget om flexibla lov, bland annat försvåras lärarnas möjlighet att planera och bedriva vettig undervisning om stora delar av klassen är frånvarande under lektionerna. En annan kritik är det låga intresset från föräldrar, elever och skolpersonal. Skolorna verkar redan i dag kunna lösa situationen för elever som t ex på grund av religiösa högtider behöver vara lediga vid andra tillfällen än de lovdagar som är reglerade.

Att arbeta utan centrala timplaner i en målstyrd skola kan låta sympatiskt, men är förenat med avsevärda risker. Timplanen garanterar eleverna ett visst antal timmar i alla ämnen, om den avskaffas är risken stor att bland annat orienteringsämnen förlorar mycket tid. Kommunerna kan också använda avvecklingen av timplanen som en möjlighet att göra nedskärningar i skolans resurser. Vi anser därför att timplanen ska vara kvar. Den ska dock tillämpas flexibelt eftersom en del elever behöver mer tid för att nå skolans mål, medan andra behöver mindre.

Lyft skolan ur stadsdelsnämndernas ansvarsområde

Ett nytt resursfördelningssystem har införts som slår hårt mot många skolor och förskolor. Redan med det tidigare fanns en omfattande omfördelning av resurser mellan olika skolor på grundval av socioekonomiska faktorer. När omfördelningen ytterligare skärps kommer de skolor som förlorar resurser tvingas genomföra stora nedskärningar. Effekten blir större barngrupper i förskolan, färre lärare och minskat stöd till barn i behov av särskilt stöd.

I stället för att ändra variabler i den socioekonomiska omfördelningen måste vi låta skolorna i utsatta områden koncentrera sig på svenskundervisning och att mäta elevernas resultat. Genom att redan i de första skolåren mäta elevernas kunskaper kan extra stöd och hjälp sättas in tidigt. Grund- och förskolan bör dessutom lyftas ut ur stadsdelsnämndernas ansvarsområde. När stadens skolverksamhet överförs från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden ska en större del av skolornas resurser fördelas direkt till skolorna genom pengsystem.

Rätten att välja skola och förekomsten av friskolor har bidragit till en positiv utveckling av skolväsendet som helhet. Nya undervisningssätt utvecklas och föräldrarna blir mera delaktiga och engagerade i skolan. Friskolor fyller en viktig funktion som komplement och konkurrent till det kommunala skolväsendet. Mångfalden av arbetsgivare ger fler utvecklingsmöjligheter för lärare och skolledare. Staden ska varken gynna sina egna skolor eller friskolor, utan likvärdiga villkor ska råda.

Alla skolor ska vara fria och självständiga. I en målstyrd verksamhet är det de professionella, skolans lärare och rektorer, som ska avgöra hur målen ska nås. Stadens viktigaste uppgift är att skapa nödvändiga förutsättningar för skolorna och att utvärdera resultaten.

Ordning och arbetsro

Lugn och arbetsro är en förutsättning för lärande. Många skolor har ett sådant arbetsklimat, men det finns alldeles för många tragiska exempel på motsatsen. Det är alltid eleverna som har svårast i skolan som förlorar om det är stökigt under lektionerna. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga.

Det finns inte en lärare eller en rektor i landet som inte vill upprätthålla trygghet och arbetsro i klassrummen, men skolpolitikerna har under årtionden ryckt undan mattan för varje försök. Lärarnas befogenheter har monterats ned och lärarnas auktoritet i skolan har tillåtits sjunka. Det obefintliga politiska stödet till lärare och rektorer som faktiskt vågar ta konflikter med elever och deras föräldrar gör att många drar sig för att ens försöka.

Lärarna måste få de verktyg som krävs för att skapa en trygg arbetsmiljö. Alla skolor ska ha tydliga ordningsregler som är väl förankrade hos elever, lärare och föräldrar. Förebyggande åtgärder som en välfungerande elevvård bestående av skolkuratorer, psykologer och skolsköterskor ska finnas på alla skolor. Som sista utväg måste skolan ha befogenhet att vidta vissa åtgärder mot stökiga elever. Skriftlig varning, föräldrasamtal och en kortare tids avstängning är några exempel på sådana åtgärder. En notering om frånvaro och skolk ska göras i terminsbetygen. Allvarliga brott i skolan ska alltid polisanmälas.

Många undersökningar har visat att en av de viktigaste riskfaktorerna bakom våldsbrott senare i livet är att barn har en tidig debut av kriminalitet, droger och alkohol. Vi vet samtidigt att andelen elever som i tidig ålder varit berusade eller använt narkotika ökar. Detta riskerar att medföra allvarliga hälsorisker för våra ungdomar samtidigt som de kan få allvarliga konsekvenser för både individ och samhälle. Vi vill därför införa en nolltolerans mot våld, alkohol och droger i stadens skolor.

Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Det är viktigt att alla i skolan tydligt visa att mobbning aldrig kommer att accepteras. Alla skolor ska ha en fungerande handlingsplan mot mobbning. Som sista åtgärd måste en mobbare, mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är tillnärmelsevis så viktig för skolans kvalitet som en kompetent lärarkår. I samma takt som bildning och kunskap har nedvärderats i Sverige har läraryrkets status sjunkit. Skolk, svordomar och störningar i klassrummet är vanligare i Sverige än i något annat västland. Lärarna tillåts inte längre vara auktoriteter i skolan; det har till och med gått så långt att en del vill byta ut ordet lärare mot "pedagog" eller "handledare" för att de tycker att lärare låter för auktoritärt. Mot den bakgrunden är det inte märkligt att få ungdomar kan tänka sig att bli lärare i dag.

Många av de skolmisslyckanden vi ser i dag är resultatet av en skolpolitik som steg för steg har underminerat läraryrkets auktoritet och status. Om Sverige inte ska stå inför en akut lärarbrist måste läraryrkets attraktionskraft höjas. Un-

der de tre första åren under förra mandatperioden, då folkpartiet ansvarade för Stockholms skolpolitik, ökade lärarnas löner med 16 procent. Det är dubbelt så mycket som under socialdemokraternas senaste tre år vid makten.

Allt fler lärare i Stockholm och Sverige är obehöriga. Vi föreslår att Stockholm helt slutar tillsvidareanställa obehöriga lärare. I stället för att fastanställa obehöriga avsätter vi omkring tio miljoner kronor för att stadens obehöriga lärare ska gå lärarutbildningen.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorgens huvuduppgift är att ge omsorg om yngre grundskoleelever vid sidan av skolundervisningen. Målet bör vara en långtgående lokal- och verksamhetsmässig integration. Verksamheten skall också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål.

På de skolor som har efterfrågan på skolbarnsomsorg för äldre barn finns i dag väl fungerande fritidsverksamheter, ofta med en stark föräldramedverkan. Eftersom äldre skolbarn i regel har långa skoldagar och inte sällan egna fritidsaktiviteter finns inget behov av ytterligare utbyggnad av verksamheten.

Särskola och skolbarnsomsorg för särskoleelever

Det finns en stark strävan inom socialdemokratin att lägga ned särskolan. Argumentationen är att en jämlikhet skapas om alla elever får exakt samma utbildning. Men alla barn är olika. Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser.

Alla barn med utvecklingsstörning ska även i fortsättningen kunna välja den gemenskap och specialistkompetens som särskolan erbjuder. Naturligtvis är det viktigt att kontakten mellan barn med och utan utvecklingsstörning utvecklas, både i skolan och i resten av samhället, men det får inte ske till priset att de utvecklingsstörda barn förlorar rätten till en utbildning som är anpassad efter deras behov.

Socialdemokraternas nya resursfördelningssystem har inneburit stora nedskärningar för särskolorna. Det är oacceptabelt att stadens största nedskärningar ska drabba barn med utvecklingsstörning. Folkpartiet satsar ytterligare 15 miljoner kronor på särskolan.

Verksamhet för barn och ungdom

Staden ska i samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer erbjuda en mångfald av verksamheter för barn och unga. Kulturskolan, kollo och öppen förskola är exempel på kommunala verksamheter som uppskattas och efterfrågas av barn, ungdomar och föräldrar.

Kollo är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm. Det är viktigt att kollo förblir en mötesplats för unga med olika etnisk och social bakgrund. Vi delar inte majoritetens syn att kollo blir bäst om alla barn alltid

garanteras en plats, varje år. Det är viktigt att stadsdelarna prioriterar barn som av olika skäl har större behov av att åka på kollo.

Under sommarmånaderna är det viktigt med en mångfald av olika verksamheter för unga stockholmare där kollo är en del, en lika viktig del är alla de dagverksamheter i form av bl a dagkollo, idrottsskolor mm som finns ute i stadsdelarna. Det samarbete som idag sker med frivilliga organisationer kring denna verksamhet bör utvecklas och intensifieras, det ger en mångfald av olika verksamheter, ökar möjligheterna till integration och sträcker sig över längre tid.

Den öppna förskolan spelar en viktig roll för barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och för hemmavarande föräldrar. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas genom samarbete med frivilligorganisationer. Stadsdelsnämnderna uppmanas att ge särskilda medel till öppna förskolan, liknande dem som kulturnämnden fördelar till skolan för kulturändamål. Detta för att förstärka kvaliteten och öka utbudet av organiserade aktiviteter.

Stockholms parklekar är en unik verksamhet som sedan den infördes har spelat en viktig roll för många stadsbarn. Parklekarna syftar till att barn och föräldrar skall vara där tillsammans samtidigt som barnen ges tillfälle att leka med andra barn och utrustning. Stadsdelsnämnderna uppmanas att bredda utnyttjandet av lokalerna för att härigenom garantera parklekarnas fortlevnad. Exempel på verksamheter som skulle kunna samutnyttja lokalerna är caféverksamhet och mellanstadieverksamhet. Driften av parklekarna skulle på detta sätt kunna erbjudas utomstående entreprenörer. Oavsett vilka andra verksamheter som bedrivs i parklekarna bör föräldrar och barn som inte är en del av dessa verksamheter också få utnyttja parklekarnas lokaler.

I Stockholm finns sex hemgårdar; Birkagården, Skeppsholmsgården, Södergården, Midsommargården, Mäster-Olofsgården samt Timmermansgården. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna stöder de hemgårdar som finns och att de tillåts bedriva och utveckla sin verksamhet under betryggande former. Stadsdelsnämnderna bör överta ansvaret för hemgårdarna liksom för 4H-gårdarna från kulturnämnden.

Kultur- och föreningsverksamhet

Kultur i stadsdelsnämnderna

En viktig utgångspunkt för stadens kulturpolitik är att prioritera barn- och ungdomars kulturverksamheter. Detta gäller såväl i rollen som besökare som aktiva deltagare. Staden skall fortsätta arbetet med att erbjuda alla barn och ungdomar teaterbesök. Varje skola bör ha kulturombud.

Stora delar av det lokala kulturutbudet har kulturnämnden som huvudman, exempelvis biblioteken och Kulturskolan. Kulturnämnden står också för huvuddelen av bidragsgivningen till fria kulturverksamheter. Därmed uppnås stora samordningsfördelar och verksamheterna har fått en stor tyngd genom de strategiska utvecklingsinsatser som kunnat förverkligas genom detta. Det vore

mycket olyckligt att åter splittra upp verksamheterna. Däremot är det viktigt att stadsdelsförvaltningarna samarbetar med bland annat biblioteken.

Genom Kulturskolan kan barn och ungdomar i alla stadsdelar få undervisning i bland annat musik och teater. Kulturskolan skall beredas plats i skolans lokaler. Det är nödvändigt med ett nära samarbete mellan stadsdelsnämnderna och Kulturskolan kring detta. Kulturskolan skall prioriteras framför andra utomstående fram till klockan 18.00 på vardagarna. Kulturskolan och skolan bör gemensamt planera hur undervisningen förläggs på bästa sätt för eleverna så att skolans och Kulturskolans undervisning inte kolliderar.

Inrätta lokala kulturcentra

Lokala kulturcentra skall inrättas där alla de som bedriver verksamhet för barn och ungdomar kan samverka. Kulturskolan, biblioteken, studieförbunden, skolorna och andra aktörer i stadsdelarna skulle vinna mycket på att samordna kulturverksamheterna.

Stadsdelsnämndernas huvuduppgift är att se till stadsdelens medborgare och framför allt barn och unga får kontakt med all den kultur som produceras i staden.

Äldreomsorg

- Höjd hemtjänstpeng och ökade resurser till äldre.
- Öka valfriheten med äldreomsorgspeng.
- Nej till skärpt biståndsbedömning.
- Ökat stöd och avlastning för anhöriga.
- Lika behandlig oavsett hemstadsdel.

En av stadens främsta uppgifter är att se till att det finns äldreomsorg av god kvalitet för de äldre, som behöver service, omsorg och vård. Det innebär att äldreomsorgen skall präglas av inflytande, respekt för individen, trygghet och valfrihet. De äldre har rätt att få en likvärdig service, vård och omsorg oavsett var de bor i staden.

Under förra mandatperioden lades en ny kurs för Stockholms äldreomsorg. Den enskilda människan sattes i centrum. Valfrihet i hemtjänsten, en strategi för kvalitetsutveckling, arbetet med kvalitetsgarantier påbörjades, liksom planering för valfrihet i boendet, kraftfull utbyggnad av antalet platser och inrättandet av en äldreombudsman. Stora ekonomiska tillskott genomfördes.

Under den nuvarande majoriteten har en skrämmande utveckling skett inom stadens äldreomsorg. Utbyggnaden av boenden för äldre har ersatts med avveckling och stoppolitik. Förutsättningarna för privata anordnare av äldreomsorg har försämrats dramatiskt, och därmed den enskilda människans valfrihet. Omvandlingen av servicehus till seniorbostäder sker i ett tempo som gör att servicehusen som boendeform inom några år riskerar att vara helt avvecklade. Att majoriteten, utöver den alltför sena och ringa höjningen av hemtjänstpeng-

en, nu föreslår direkta nedskärningar av anslagen till äldreomsorg är föga förvånande.

I folkpartiets budget tillförs äldreomsorgen 86 miljoner kronor 2006. Hemtjänstpengen höjs med fem procent. Vår vision om en god äldreomsorg med individen i centrum ligger fast. Nu vill vi gå vidare och ta ut riktningen för framtidens äldreomsorg där äldres livskvalitet lyfts fram i ännu högre grad. Ingen ska behöva vara rädd för att bli gammal.

Valfrihet för äldre

Det behövs en valfrihetsrevolution inom äldreomsorgen. Äldre människor skall ha rätt att forma sin vardag själva. Därför måste det finnas äldreboende och hemtjänst med olika profil och inriktning t ex med olika språklig och religiös inriktning.

Det pengssystem för hemtjänsten som infördes av folkpartiet år 2001 har nu permanentats. Detta är mycket glädjande. Intresset för att välja äldreomsorg själv är stort, och totalt har nu omkring 25 procent hemtjänst utförd i annan regi än kommunens. Under de kommande åren är det angeläget att hemtjänstpengen utvecklas, inte minst genom en ökad information till brukarna om rätten att välja utförare.

Det är också mycket angeläget att Stockholms stad fortsätter att trycka på regeringen för ett system med certifiering av omsorgsgivare. Certifieringen innebär att alla som håller en tillräckligt hög kvalitet godkänns som omsorgsgivare, utan staden behöver genomföra en traditionell upphandlingsprocess. Kommunfullmäktige beslutade i maj 2004 att en uppvaktning av regeringen ska ske. Att socialborgarrådet sedan dess endast haft någon enstaka kontakt med den ansvariga ministern i frågan är anmärkningsvärt.

Förutsättningarna för de privata hemtjänstföretagen har försämrats kraftigt sedan 2002. På fyra år har hemtjänstpengen bara höjts med fem procent, samtidigt som löner och andra omkostnader ökad med nästan det dubbla. Många privata utförare går i dag på knäna, och risken är stor att många äldre kommer tvingas byta hemtjänstutförare på grund av att det företag de valt helt enkelt inte längre kan överleva ekonomiskt. Majoritetens taktik att strypa valfriheten genom att svälta ut de enskilda alternativen är djupt cynisk.

Även personalen inom hemtjänsten måste kunna räkna med löneutveckling, och det måste finnas möjlighet till kvalitetsutveckling av omsorgen. Vi vill satsa 26 miljoner mer än majoriteten på hemtjänsten vilken innebär en höjning av ersättningsnivåerna med fem procent.

Olika utvärderingar av kundvalsmodellen i hemtjänsten visar att nästan alla äldre är mycket nöjda med möjligheten att välja utförare. Utvärderingarna visar också på en mycket stor efterfrågan bland äldre att själva kunna påverka innehållet i hemtjänsten. Vi vill gå vidare och utveckla valfriheten ytterligare, genom att ge människor möjlighet att påverka innehållet i den hemtjänst man biståndsbedömts för.

Hemtjänstpengen är dock bara det första steget mot en ökad valfrihet för Stockholms äldre. Nästa steg är att ge människor rätt att välja vilket äldreboende de önskar flytta till. Stadens riktlinjer om att en person skall kunna erbjudas äldreboende i valfri stadsdel står sig i dag slätt mot den krassa ekonomiska verkligheten i stadsdelarna. Följden blir en form av stadsdelsarrest för många äldre, som systematiskt nekas placering på boenden utanför den egna stadsdelen. Valfriheten har blivit en pappersprodukt.

För att ge människor en reell chans att välja mellan privata och kommunala utförare skall en äldreomsorgspeng för boendet införas. Pengsystemet skall förberedas under 2006, för att sedan träda i full kraft den 1 januari 2007.

Ibland finns den bästa omsorgen för en individ inte inom Stockholms stads gränser. Staden har i dag samarbetsavtal med många kranskommuner för att möjliggöra äldreboende på annan ort. Det kan till exempel handla om omsorg för personer med ovanliga sjukdomar, där platsantalet i Stockholm är alltför begränsat. För folkpartiet är det självklart att människor som biståndsbedömts för äldreboende skall kunna få det utanför stadens gränser.

Stockholm stad skall också kunna erbjuda biståndsbedömd korttidsvård och liknande former av omsorg utomlands som en alternativ del av stockholmarnas valmöjligheter.

I väntan på att äldreomsorgspengen kan införas i full skala skall staden fortsätta att arbeta med upphandlingar. De senaste åren har tyvärr givits mängder av exempel på motsatsen. Väl fungerande och uppskattade privata äldreboenden har återkommunaliserats eller avvecklats, och upphandlingar stoppats till förmån för verksamhet i kommunens regi.

Boende med mångfald och kvalitet

Under förra mandatperioden genomfördes en kraftig utbyggnad av nya platser i äldreboenden. Målet om 500 nya platser överträffades. Den kraftiga utbyggnaden av äldreboenden har resulterat i att köerna till äldreomsorgen har minskat dramatiskt. Fortfarande bor många människor på sjukhem som inte alls lever upp till krav på modern standard, och det saknas platser i särskilda boenden för bland annat dementa. Alla som vill ska ha rätt till eget rum. Även om befolkningsprognoserna pekar på en nedgång i antalet äldre vill vi fortsätta utbyggnaden och moderniseringen av stadens äldreomsorg för att täcka de behov som finns.

För många äldre är det viktigt att få fortsätta bo i sin ”vanliga” bostad. Detta bör kunna erbjudas, genom stora insatser från äldreomsorg och sjukvård i hemmet. Rätten att få bo kvar hemma får dock inte förvandlas till tvång. Vi ser mycket allvarligt på den skärpning av biståndsbedömningen som är resultatet av de senaste årens besparingar på äldreomsorgen. För att få en tydlig bild av de förändringar som skett ska en stadsövergripande översyn av biståndsbedömningen för hemtjänst och särskilt boende genomföras under 2006.

Seniorboenden med olika upplåtelseformer är viktiga och bör utvecklas och uppmuntras. Folkpartiet har därför ställt sig bakom reformen att i vissa fall omvandla delar av stadens servicehuslägenheter till seniorbostäder.

Men den omvandling som nu sker från servicehus till seniorbostäder görs i en alltför snabb takt, och grundar sig i många fall på stadsdelarnas ekonomiska behov snarare än de äldres efterfrågan på olika boendeformer. Risken är stor att den planerade mångfalden av boendeformer snabbt kan vändas till enfald. Folkpartiet vill slå vakt om servicehusen som en boendeform. Vi vill också understryka gemensamhetslokalernas betydelse för många äldres möjligheter till organiserad eller spontan samvaro och gemenskap. Lokaler som är öppna såväl för de boende som andra äldre skall finnas i äldreboenden och seniorbostäder.

Seniorbostäderna skall fördelas efter en kö, och inte genom biståndsbedömning. Det förturssystem som införts i förmedlingen av seniorbostäder riskerar att skapa ett "servicehus light" för dem som nekas plats i servicehus. Det är viktigt med fullgod information till de äldre om vad ett seniorboende innebär, för att undvika missförstånd och besvikelse när boendet inte svarar upp mot exempelvis förväntningar om gemensamma måltider och aktiviteter. I likhet med övrig äldreomsorg skall det vara möjligt att välja seniorbostad i hela Stockholm, oavsett i vilken stadsdel man bor.

Behovet av bostäder anpassade efter äldres behov, med bland annat hiss, är stort. Den som bor hemma och drabbas av funktionshinder skall snabbt få hjälp att anpassa sin bostad efter de nya behoven. Idag är väntetiden alltför lång vilket kan göra att det blir svårt att klara sig i hemmet.

Rättvis fördelning av omsorgen

Det finns i dag exempel på sjuka 90-åringar som inte beviljas särskilt boende. Flera stadsdelar redovisade öppet skärpta biståndsbedömningar som en besparingsåtgärd under 2005. Men äldre stockholmares lagstadgade rätt till stöd och ett tryggt boende får aldrig underställas stadsdelarnas besparingsbehov och oförmåga att prioritera kärnverksamheten.

En sammanställning som folkpartiet begärt från kommunfullmäktiges utredningstjänst avslöjar stora olikheter i stadsdelarnas biståndsbedömning i hemtjänsten, med lokala och mycket detaljerade riktlinjer. Påklädning beräknas ta 20 minuter i Skarpnäck men bara hälften så lång tid i Maria-Gamla stan. För städning av tre rum och kök beviljas 90 minuters hemtjänst i Rinkeby, mot två timmar i Spånga-Tensta. Promenader beviljas i 30 minuter i Hässelby-Vällingby jämfört med en hel timma i Norrmalm.

Förekomsten av vitt skilda riktlinjer i stadsdelarna är inte bara en orättvisa mot alla de äldre som drabbas. Det är också ett brott mot kommunallagens principer om likabehandling av medborgarna. En översyn måste därför göras omgående, och de lokala riktlinjerna ersättas med ett centralt och rättvist system för biståndsbedömning. Den enskilde individens behov av hjälp och stöd måste alltid vara avgörande för biståndsbedömningen.

I Stockholms stad pågår nu försök med att erbjuda personer över 80 år hemtjänst utan biståndsprövning. Vi vänder oss mot denna utveckling av två skäl. I dagens trängda ekonomiska läge är det mycket angeläget att äldreomsorgens resurser går till dem som bäst behöver dem. Stadsdelarna får aldrig tvingas att prioritera bort människor som behöver omsorg, på bekostnad av att alla – oavsett behov – ska få hemtjänst. Biståndsbedömning och skriftliga beslut är också en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet. Finns inga biståndsbeslut på vad en person har rätt till, finns heller ingen möjlighet att överklaga.

Vi vill öka förutsättningarna för ännu fler äldre människor att klara sig på egen hand och känna trygghet hemma, genom förebyggande hembesök. Detta ska ske genom en utökad satsning på uppsökande verksamhet. Hembesöken ska erbjudas alla stockholmare över 80 år, och syfta till att ge ökade kunskaper för att bibehålla hälsan och utnyttja de hjälpmedel som förenklar vardagen. Avsikten är också att öka kunskapen om vart man vänder sig för att få ökat stöd. Ett bra förhållningssätt är att se det friska hos varje person och att sträva efter att upprätthålla och utveckla den egna förmågan. Olika former för friskvård bör utvecklas.

Kvalitet i omsorgen och ökad livskvalitet

En av stadens viktigaste uppgifter är att tillförsäkra de äldre stockholmarna en värdig äldreomsorg av hög kvalitet. Vi vill gå vidare i arbetet med kvalitetsgarantier och införa bindande individuella kvalitetsgarantier för dem som får äldreomsorg. Den enskilda äldre skall veta vad hon har rätt att förvänta av vården och omsorgen. Om äldreomsorgen inte lever upp till vad den lovar måste miss-tagen rättas till och den äldre kompenseras.

Ett gott socialt liv är nödvändigt för människors välbefinnande i alla åldrar. Äldre människor, liksom alla andra, har behov av gemenskap, aktiviteter, omväxling och meningsfullhet. Det krävs ett medvetet arbete inom äldreomsorgen för att öka trivseln exempelvis kring måltiderna och genom kulturaktiviteter av olika slag. Det handlar i första hand om att skapa en mer innehållsrik vardag, snarare än stora arrangemang. Utevistelser, tillgång till trädgårdar, trevliga måltider och möjlighet att behålla sitt husdjur, är exempel på viktiga inslag i en äldreomsorg för livskvalitet. Folkpartiet har i riksdagen föreslagit att en och en halv miljard avsätts årligen för att möjliggöra en så kallad omsorgsgaranti i kommunerna, som ska garantera äldre en omsorg med kvalitet och valfrihet.

Kunskapen om vem en människa är, och vad som ger honom eller henne en meningsfull och bra tillvaro, är ett av de grundläggande verktygen för att skapa en god äldreomsorg. För att förbättra kunskapen om varje individs intressen, ska äldre stockholmare erbjudas att fylla i ett dokument, som fokuserar på frågor om vardagliga ting och personliga intressen. Dokumentet ska alltid presenteras i samband med biståndsbedömning. Alla stockholmare bör dock ha möjlighet att fylla i dokumentet, och behålla det i sin privata ägo tills den dag det blir aktuellt med en biståndsbedömning.

Alla har rätt att bemötas med respekt i äldreomsorgen. Det är oacceptabelt med kränkningar av dem som behöver omsorg. Personalen måste få utrymme att diskutera bemötande och andra etiska frågor för att ständigt vara vaksam på att varje enskild människa behandlas korrekt och får sina behov tillgodosedda.

Rehabilitering för äldre ökar livskvaliteten och kan göra kvarboende i hemmet möjligt längre. Alla som behöver måste få rehabilitering, efter t ex. stroke eller benbrott. Arbetsterapeuter, sjukgymnaster med flera är viktiga för en god äldreomsorg. Äldres behov av särskild vård och omsorg måste tillgodoses. Det gäller till exempel äldre med psykiska sjukdomar.

Måltiden har en central funktion i människors liv, inte bara ur näringssynpunkt utan också ur ett socialt perspektiv. Denna insikt är något som borde präglade äldreomsorgen, men som tyvärr gör det alltför sällan. Många äldre stockholmare hänvisas i dag nästan helt till snabbuppvärmda matlådor för sin kosthållning. Vi vill åter ge maten och måltiden en central roll i äldreomsorgen. Genom pengssystem och valfrihet vill vi dessutom gynna framväxten av mindre entreprenörer och småskalighet, vilket sannolikt också skulle få mer positiva effekter.

Kultur i äldreomsorgen kan läka och stärka. Arbetet med att utbilda kulturlotisar med uppgift att föra ut kulturen till äldre, ska fortsätta. Stockholms stadsbibliotek ska arbeta uppsökande bland äldre och det ska finnas tillgång till biblioteksservice även för den som inte själv kan gå till biblioteket. De senaste årens minskade kulturinslag i äldreomsorgen måste få ett stopp.

Stadsdelsnämndernas uppdrag kring tillsyn och uppföljning i äldreomsorgen måste förstärkas – i dag finns exempel på tydliga brister i den lokala tillsynen. Det är mycket viktigt att kvalitetsuppföljningen sker enligt samma utvärderingsmodell för såväl privata som offentliga utförare. Stadens centralt placerade äldreomsorgsinspektörer har utvecklat sin granskning och etablerat sig som en viktig del av stadens kvalitetsarbete. Deras granskningar har stor betydelse för det lokala kvalitetsarbetet.

Genom stadens äldreombudsman, som inrättades på folkpartiets initiativ under förra mandatperioden, ges äldre människor och deras anhöriga möjlighet att få hjälp att lösa problem och framföra synpunkter. Äldreombudsmannen har flera gånger kunna påvisa områden där förändringar kan göras. Politisk lyhördhet inför äldreombudsmannens åsikter är en viktig byggsten i arbetet för en god kvalitet i äldreomsorgen.

Ökade insatser för dementa

En femtedel av alla personer över 80 år drabbas av demenssjukdom. Staden bör utarbeta ett program för demensvården i Stockholm, där såväl den drabbade själv som dennes anhörigas situation belyses. Det är viktigt att en demensutredning görs så snart det finns misstanke att en person har drabbats. All personal inom äldreomsorgen bör ha utbildning i demensfrågor. En särskild satsning för att ge stöd åt nyinsjuknade dementa skall göras.

En demenssjukdom varar lång tid. Därför måste det finnas en fungerande vårdkedja för demenssjuka så att de kan få rätt vård och omsorg i olika skeden av sjukdomen. Under förra mandatperioden har många nya gruppboendestäder för dementa tillkommit. Det är viktigt att detta arbete fortgår så att alla som behöver plats i särskilt boende kan få det. Oavsett ålder vid insjuknandet bör det finnas korttidsvård som kan ge bättre livskvalitet. Gruppen yngre dementa måste särskilt uppmärksammas. Under förra mandatperioden etablerades boenden för denna grupp. Detta måste vidareutvecklas och utökas för att täcka behoven.

För att en demenssjuk människa ska kunna bo kvar hemma måste det finnas väl fungerande dagverksamheter och en väl fungerande färdtjänst, som kan hjälpa till att få de dementa till dagverksamheten. Dagverksamheten är viktig för att ge dementa stimulans och aktivitet, något som visat sig kunna hejda förloppet av sjukdomen, om än i varierande grad. Dagverksamhet ger också anhörigvårdare möjlighet till en paus i sin krävande uppgift. Därför ska alla stockholmare med behov av dagverksamhet garanteras tillgång till detta oavsett vilken stadsdel man bor i.

Pensionat Hornskroken som är en öppen verksamhet som tar emot demensdrabbade från hela staden skall fortsätta sin verksamhet. Utökade ansträngningar bör göras för att sprida information om centret till anhöriga runt om i staden.

Erfarenheterna från pensionat Hornskroken är mycket positiva. Besökarna utgörs dock i huvudsak av boende i innerstaden och i viss mån Stockholms södra stadsdelar. För att ge möjlighet för fler stockholmare att få den hjälp och stöd som Hornskroken erbjuder, ska en liknande verksamhet byggas upp efter samma modell i västra Stockholm. För detta avsätts tre miljoner kronor.

Personalen – rekrytering och vidareutveckling

Äldreomsorgen är en framtidsbransch, dels genom ökningen av antalet äldre som kommer att behöva omsorg, dels därför att det är ett spännande arbetsfält i ständig utveckling. Statusen i att arbeta i äldreomsorgen måste höjas. Det måste vara attraktivt att arbeta med äldre människor.

Stockholms stads äldreomsorgsinspektörer har analyserat äldreomsorgen som arbetsplats och påvisat ett antal framgångsfaktorer för en bättre verksamhet, för såväl personal som vårdtagare. Gemensamma och välkända mål i arbetet, lyhördhet för de äldres behov, närvarande arbetsledning och regelbundna utbildningsinsatser är några av de faktorer som bidrar till framgång. Vi vill lyfta fram inspektörernas analys i arbetet med att göra äldreomsorgen till en attraktiv arbetsplats.

Staden står inför ett mycket omfattande rekryteringsbehov inom äldreomsorgen. För att möta behovet krävs en rad olika åtgärder. Vi vill skapa lärlingsutbildningar inom vård och omsorg, där teoretisk utbildning kombineras med arbetsplatsförlagd utbildning med handledare. Att erbjuda praktikplatser är ett annat viktigt led i rekryteringsarbetet.

Det försök med arbetstidsförkortning som finansieras med medel ur kompetensfonden kommer att öka rekryteringsproblemen ytterligare. Försöket bör därför omedelbart stoppas. Lösningen på äldreomsorgens framtida personalbehov ligger inte i att betala människor för att inte arbeta. Vi tror på andra lösningar, som större inflytande över arbetsscheman, kompetensutveckling, nya karriärvägar och en mångfald av arbetsgivare.

Staden skall sträva efter att erbjuda alla anställda heltidsarbete. Samtidigt måste det finnas möjlighet att finna individuella lösningar för personalens arbetstider. Flexibla arbetstider måste införas där det är möjligt. För att åstadkomma detta finns det många olika modeller, till exempel att arbetsgruppen utformar schemat tillsammans eller genom ett så kallat 3-3 system där man jobbar tre dagar för att sedan vara ledig tre dagar.

All personal i äldreomsorgen skall erbjudas kompetensutveckling. Det är viktigt att cheferna i äldreomsorgen är ledare som vill och förmår utveckla verksamheterna. Därför skall staden satsa särskilt på ledarutveckling i äldreomsorgen.

Stockholm stads kompetensfond riskerar att skapa stora skillnader i resursfördelningen för kompetensutvecklingen mellan kommunala och privata alternativ. Nedskärningen i de allmänna verksamhetsanslagen minskar dramatiskt förutsättningarna för arbete med kompetensutveckling i den privata sektorn, som riskerar att halka efter när det gäller kompetens och kvalitet. Resurserna för kompetensutveckling måste fördelas utan hänsyn till huvudmannaskapet inom ramen för anslagen för den ordinarie verksamheten.

Det behövs fler karriärmöjligheter för dem som arbetar inom äldreomsorgen. Staden och andra arbetsgivare måste skapa förutsättningar för personlig utveckling för personalen, till exempel genom ledarskapsutbildningar och traineeprogram. Att erbjuda sjuksköterskor möjlighet till specialisering och vidareutbildning, inom bland annat arbetet med dementa, är ett annat viktigt steg. Det är också angeläget att äldreomsorgen knyter starkare band med utbildnings- och forskningsområdet.

I Solna finns ett mycket bra exempel på hur vårdbiträden och undersköterskor ges möjlighet att göra karriär genom den så kallade "karriärstegen". Projektet syftar till att ge personer i yrkesgrupperna möjlighet att göra karriär inom sitt yrke genom en teoretisk utbildning i flera steg som kombineras med nya uppgifter på arbetsplatsen som projektsamordnare. För att möjliggöra en karriärstege i Stockholm avsätts fem miljoner. Anställda inom kommunala och enskilda verksamheter ska kunna delta i projektet på lika villkor.

Erfaren äldre vårdpersonal behöver få nya karriärvägar med ökat utrymme för att vara handledare och mentorer åt yngre medarbetare. De som studerar inom eller till vården behöver kompetenta och engagerade handledare. Detta är en utmärkt möjlighet att hjälpa de studerande och ta tillvara kompetensen hos äldre personal.

Mångfalden av språk och kulturell tillhörighet blir allt större bland Stockholms äldre. Den språk- och kulturkompetens som finns hos personalen skall i möjligaste mån matchas med de behov och önskemål som finns hos stadens äldre. Språk- och kulturkompetens skall också ses som en merit vid anställningar.

Det skall även i framtiden finnas möjlighet för den personal som vill pröva att driva sin verksamhet själva. Staden bör erbjuda hjälp till personal som vill avknoppa den kommunala verksamhet som de befinner sig i, till exempel genom att tillhandahålla utbildning, stöd och information. Personal som följer med det nya företaget skall kunna vara tjänstlediga i 1,5 år.

Ökat stöd till anhöriga och frivilligorganisationer

Anhörigas insatser i äldreomsorgen är ovärderliga. Stödet till dem måste utformas så att det blir på villkor som passar den anhörige och den enskilde och inte för att passa den kommunala organisationen. Det är viktigt att det finns ett helt paket med stöd till anhöriga med bland annat växelvård, avlösning, dagverksamhet, utbildning och hemvårdsbidrag. Två miljoner kronor öronmärks i budget för en satsning på ökat anhörigstöd.

Många av de anhöriga som är i störst behov av stöd har i dag ingen eller mycket liten kontakt med stadens anhöriginsatser. Den uppsökande verksamheten bör prioriteras i stadens och stadsdelarnas arbete med anhörigstöd. Detta är särskilt viktigt i invandratäta områden, där anhörigvården är mycket omfattande samtidigt som kunskapen om möjligheterna till stöd och avlastning är begränsade.

När det gäller stadsdelarnas anhörigstöd ser det i dag mycket olika ut runt om i Stockholm. Medan vissa stadsdelar har ett omfattande paket av insatser för stöd och avlastning med anhörigkonsulent, kurser och uppsökande verksamhet, uppger andra att de inte alls når ut till anhöriga i den omfattning de skulle önska. Därför är det mycket viktigt att sprida information om stadens gemensamma resurser, som Pensionat Hornskroken, till anhöriga i hela Stockholm.

En stadsgemensam samordnare för anhörigstöd skulle kunna bidra till ett stärkt stöd till anhörigverksamheten i stadsdelarna och de frivilligorganisationer som i dag arbetar med anhörigstöd. Kommunstyrelsen bör därför uppdras att utreda en särskild tjänst som anhörigsamordnare för Stockholms stad.

Frivilligt arbete inom äldreomsorgen skall på olika sätt uppmuntras och stödjas. Det ger goda möjligheter till en bra vardag, inte minst genom att man bryter ensamhet och isolering. De organisationer som på olika sätt stöttar och skapar en meningsfull tillvaro för äldre i Stockholm är ovärderliga i arbetet för att bidra till en rikare tillvaro för stadens äldre. Det är ett viktigt komplement till kommunens insatser i den sociala öppna dagverksamheten. Frivilligorganisationerna skall kunna komplettera äldreomsorgen på sina egna villkor. Många engagerade människor gör stora insatser för äldre. Frivilliginsatser skall få stöd från staden.

Samverkan med landstinget

En god äldreomsorg förutsätter att samverkan mellan landstingets hälso- och sjukvård och den kommunala äldreomsorgen fungerar. Här finns i dag brister framför allt för de äldre som har de största vårdbehoven och som bor kvar i sina hem. Stadsdelsnämnderna skall därför förtydliga samverkan genom konkreta överenskommelser på lokal nivå med respektive sjukvårdsenhet. Strävan skall vara att läkare ingår som en naturlig del av vårdteamet.

När äldre människor behandlats på sjukhus och skall återvända till sitt hem eller till ett äldreboende är det nödvändigt att detta sker med stor varsamhet. Landstinget bör aldrig skriva ut en patient från sjukhusvård förrän det finns en bekräftelse på att det är ordnat med den fortsatta omsorgen. Sjukhusläkaren bör ha kvar det medicinska ansvaret tills hon förvässat sig om att patienten tagits omhand av läkare i öppenvården.

Vi vill införa ett ”trygghetskvitto”, som innebär att när en äldre person skrivs ut från sjukhus skall ett skriftligt meddelande lämnas som bekräftar att primärvård och äldreomsorg är väl förberedda och kan ta sitt ansvar. Detta kräver ett nära samarbete med landstinget. De senaste årens tekniska framsteg förenklar samverkan. Det länsövergripande IT-projektet Webcare för informationsöverföring i vårdkedjan mellan landstinget, kommunen och privata vårdgivare bör ge förutsättningar att samla all information till den enskilde vårdtagaren i form av ett trygghetskvitto.

De som bor hemma och har svårt att ta sig till vårdcentralen skall kunna få hembesök av läkare. Till varje äldreboende skall det knytas läkare som har ansvar för att finnas till hands på en fast tid.

Många äldre stockholmare upplever i dag att landstingets och stadens verksamheter för vård, stöd och omsorg till äldre är splittrade. På flera håll i Stockholms län pågår nu försök med olika former av så kallade äldrevårdcentraler i samverkan mellan kommun och landsting. En äldrevårdcentral bör byggas upp kring befintliga enheter i vården och omsorgen om äldre. Exempel på detta är geriatrier och andra specialister för sjukvård speciellt riktad till äldre, rehabilitering, hemsjukvård, anhörigstöd, närhet till särskilt boende för äldre, avlastningsplatser med mera.

I Hökarängen finns en nyöppnad närvårdcentral för äldre och funktionshindrade, och fler är på gång runt om i länet. Stockholms stad bör fortsätta dialogen med landstinget för fler äldrevårdcentraler i staden.

Omsorg om funktionshindrade

- Ny handikappreform för ökad tillgänglighet
- Ökad valfrihet för funktionshindrade – slopa stadsdelsarresten
- Utred ”job coach” för ökad sysselsättning

Rättigheter för funktionshindrade

Alla människor skall tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning skall ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv, ha ett arbete att gå till och känna sig trygga mot alla former av diskriminering.

Tyvärr finns det stora problem och brister när det gäller funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppboheter, väntetider för hjälpmedel och så vidare. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att nå förändring. Men det behövs också pengar. Majoritetens ständiga besparingar på stadens insatser för funktionshindrade måste få ett stopp. Folkpartiet satsar därför ytterligare 20 miljoner kronor på omsorg om funktionshindrade.

Den stora handikappreformen 1994, som folkpartiet drev igenom, innebar bland annat rätten till personlig assistent. Reformen har inneburit ökad frihet för många funktionshindrade. Reformen behöver utvecklas, inte inskränkas som den socialdemokratiska regeringen gjort. Bland annat måste psykiskt funktionshindrade i större utsträckning kunna använda sig av rättigheterna.

Den funktionshindersombudsman som tillsattes av den borgerliga majoriteten 2001 har en viktig roll med att driva policyfrågor och att initiera förbättringsförslag till nämnder och styrelser.

Stockholms stads revisorer har pekat på stora brister i stadens handikappolitik. Arbetet med att tydliggöra de mål som satts upp måste intensifieras. Detta gäller inte minst stadens bolag, som visat på klara brister i arbetet med handikappplaner. Stockholms stads nya handikappolitiska program måste få en tydlig status där det framgår att det är tvingande för nämnder och styrelser. Att ha ett handikappolitiskt program utan ordentliga uppföljningar riskerar att urholka dokumentets betydelse.

Valfrihet för funktionshindrade

Valfriheten för personer med funktionshinder måste öka. Stadens funktionshindrade skall ha rätt till ett varierat utbud av daglig verksamhet oavsett var i staden man bor. Det är mycket glädjande att det pengssystem för hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice som infördes 2002 har permanentats. Socialtjänstnämnden bör fortsätta valfrihetsarbetet genom att förbereda pengsystemet att omfatta särskilda boendeformer och daglig verksamhet.

Förutsättningarna för en meningsfull vardag måste förbättras för personer med fysiska och psykiska funktionshinder. I dag finns exempel på hur människor nekas deltagande i dagverksamheter utanför den egna stadsdelen. Att människor på detta sätt nekas en viss typ av stöd och sysselsättning enbart på grund av att de råkar bo i en stadsdel vars verksamheter inte passar dem, är oacceptabelt.

Denna form av stadsdelarrest måste omedelbart upphöra, och ersättas av valfrihet och möjlighet att delta i verksamheter på andra håll i Stockholm. För att

valfriheten ska bli verklighet är det också angeläget att funktionshindrade och deras anhöriga garanteras en god information om vilka olika verksamheter som finns runt om i staden.

En ny handikappreform – gör Stockholm tillgängligt

Det behövs en ny stor handikappreform, lika radikal och med samma dignitet som den folkpartiet genomdrev i riksdagen i början av 1990-talet. Då handlade det om att trygga de funktionshindrades sociala rättigheter. Den nya handikappreformen handlar om att drastiskt förbättra tillgängligheten i vårt samhälle.

Folkpartiet har i riksdagen föreslagit att staten skall satsa över en miljard kronor under de närmaste åren för att öka tillgängligheten i samhället för funktionshindrade. Lokalt i Stockholm pågår sedan några år ett ambitiöst arbete för ökad tillgänglighet. Detta måste fortsätta och intensifieras.

För att nå målsättningen att avhjälpa alla tillgänglighetsproblem till år 2010 och göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad krävs att tempot i tillgänglighetsarbetet höjs betydligt. En inventering bör göras av de brister i tillgängligheten som finns i dag, och en åtgärdslista upprättas. Under gatu- och fastighetsnämnden finns 100 miljoner kronor avsatta för tillgänglighetsskapande åtgärder.

Att inte kunna ta sig fram i offentliga miljöer och få tillträde till allmänna lokaler och platser, är något som många funktionshindrade upplevt. Målet är att alla offentliga byggnader och platser görs tillgängliga.

Tillgängligheten innebär också att stadens egna lokaler och verksamheter måste anpassas efter olika människors behov, det gäller inte minst informationen. Vi vill använda den moderna informationstekniken för att göra kommunal information mera tillgänglig.

Vid nybyggnationer måste medvetenheten om de funktionshindrades behov finnas med redan i planeringen av alla ny- och ombyggnationer. När de nya bostadsområdena tar form i staden, måste tillgänglighetstänkandet vara med tidigt i planeringsstadiet. I samband med om- och nybyggnation av offentliga platser som stora köpcentra är det angeläget att skapa en god tillgänglighet från början. I dag finns exempel på nya centrumbyggnader där hala golv utgör ett betydande problem för funktionshindrade.

Arbete och meningsfull sysselsättning

Livsvillkoren för funktionshindrade skiljer sig i hög grad från andras. Svårigheterna att få ett jobb är stora både i hög- och lågkonjunktur. Det är ett stort slöseri med mänskliga resurser att så många står utanför arbetslivet och i praktiken är hänvisade till förtidspension.

Alla arbetsgivare borde fundera över hur arbetsplatsen skulle kunna ta tillvara också den kompetens som människor med något funktionshinder har. Med rätt

anpassning, rätta hjälpmedel och utbildning blir möjligheterna så mycket större. Datatekniken öppnar också nya fält.

Stadens ansvar för arbetsmarknadspolitiken skall främst handla om att skaffa sysselsättning, förbereda för jobb eller ordna utbildning för de mest utsatta på arbetsmarknaden. Det gäller till exempel många funktionshindrade.

En metod som bör utredas närmare för att öka funktionshindrades deltagande i arbetslivet är inrättandet av så kallad "Job coach", handledare. Handledaren kan bistå den enskilde i dennes arbete och informera arbetsgivaren och arbetskamraterna om olika tekniker som kan hjälpa den som är funktionshindrad på arbetsplatsen. En handledare blir också en naturlig länk mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, en samtalspart som var och en kan ta upp problem med som det kanske är svårt att formulera direkt till varandra. Inledningsvis kan en person behöva mycket stöd för att senare kunna klara sina arbetsuppgifter med minskat eller inget stöd. Handledaren stöder flera personer samtidigt, men de är i olika skeden av stödbehov.

I flera stater i USA arbetar man sedan många år framgångsrikt med att underlätta förvärvsarbete för funktionshindrade med hjälp av handledare. "Supported employment" fungerar som en hjälp till självhjälp. Folkpartiet anser att denna modell, som visat sig så framgångsrik, skall lanseras på bred front både i Stockholm och i övriga landet. Ett system med detta stöd på arbetsplatsen bör lämpligen kunna utvecklas genom ett flexibelt utnyttjande av lönebidragen.

Bostäder för funktionshindrade

Boendet är en viktig trygghetsfråga. Alla skall ha rätt till ett bra boende. Inom handikappomsorgen skall valfrihet råda både vad avser val av boendeform, och rätt att välja boende i olika stadsdelar. För att detta skall vara möjligt krävs det att det finns boenden i den utsträckning som behövs. Nyproducerade flerfamiljshus och den yttre miljön kring bostäderna bör så långt som möjligt anpassas till människor med funktionshinder.

Om vi lyckas i vår ambition att anpassa samhället efter allas behov kommer också kraven på specialinsatser att kunna minska. I framtiden skall inte en funktionsnedsättning behöva bli ett hinder för att fullgott eget boende. Det kommer dock alltid att finnas situationer som kräver ytterligare anpassning för att enskilda skall kunna klara sin vardag.

I dag tvingas många vänta allt för länge på anpassning av den egna bostaden. Den som är i behov av bostadsanpassning måste få detta inom tre månader.

Funktionshindrade skall garanteras ett bra boende utifrån den enskildes behov. Fortfarande finns det, trots en utbyggnad, köer till gruppboende. Bristen på platser leder bland annat till att unga vuxna tvingas bo kvar på elevhem, trots att de behöver och önskar bo med andra vuxna människor i gruppboende. Andra bor kvar hemma hos sina föräldrar. Köerna måste byggas bort. Den enskilda skall själv få välja var man önskar bo.

En förutsättning för en bra utbyggnad av gruppboenden är att förslagen kommer in tidigt i planprocessen. Staden bör bevaka detta i ökad utsträckning för att säkerställa byggandet av fler gruppboendestäder.

Utbyggnad av gruppboendestäder är även viktig ur ett valfrihetsperspektiv. Ett utökat antal platser ger större möjlighet att tillgodose den enskildes önskemål.

Platsbristen i gruppboende för psykiskt funktionshindrade måste byggas bort. Det är viktigt att ta vara på de tillfällen som erbjuds när nya bostadshus byggs eller vid ombyggnader av gamla hus. Staden skall ta fram en tidtabell för när platsbristen realistiskt kan vara åtgärdad. Politiker skall visa civilkurage när lokala opinioner försöker hindra att boenden byggs för samhällets allra mest utsatta.

Kraftsamla syninstruktörerna

Syninstruktörerna ger synskadade möjligheter att bo kvar i sitt ordinarie boende, genom sina insatser kan de bidra till ett aktivt och självständigt liv för många människor. Vi vill samla stadens syninstruktörer i en central enhet för att kunna garantera denna viktiga service i hela staden.

Förbjud diskriminering av funktionshindrade

Personer med funktionshinder diskrimineras ofta på olika sätt. Så många som en fjärdedel har upplevt att de blivit diskriminerade i arbetslivet. Många kan vittna om att de blivit illa behandlade på restauranger och i butiker för att de har funktionsnedsättning. Det är helt oacceptabelt att funktionshindrade inte tillåts besöka vissa restauranger eller nekas arbeten som de är väl kvalificerade för bara för att de har en funktionsnedsättning.

Det är sorgligt att Sverige ännu inte lyckats stifta en heltäckande lag mot diskriminering av funktionshindrade. Staden skall uppvakta regeringen med en uppmaning att snarast skärpa diskrimineringsreglerna. Lagstiftningen bör ändras efter amerikansk förebild så att bristande tillgänglighet rättsligt ska kunna bedömas som diskriminering.

Funktionshindrade barn

Familjer med funktionshindrade barn behöver ett gott stöd från samhället. En individuell plan för olika stödinsatser skall göras upp med föräldrarna.

Elever med funktionsnedsättning ska så långt som det är möjligt få valfrihet i skolan. Skollokalerna ska anpassas efter barnens behov och hinder för framkomlighet måste avlägsnas. De ekonomiska hinder som idag finns för friskolor att ta sig an elever med funktionshinder måste så långt det är möjligt avlägsnas.

Elever med funktionshinder ska ha rätt till bra hjälpmedel i skolan. Det kan till exempel handla om inlästa läroböcker till synskadade eller dyslektiker eller om datorer för personer med olika slag av funktionshinder. Elever som behöver personlig assistans ska vara garanterade detta i förskola/skola, för att eleven ska känna trygghet och kunna ägna sin kraft åt skolarbetet.

Stöd till anhöriga

De anhöriga är en viktig del av handikappomsorgen. Många anhöriga kan och vill göra stora insatser och för många funktionshindrade är det en stor trygghet att få hjälp av någon som man känner och kanske har levt ett helt liv tillsammans med. De anhöriga måste få ett starkt stöd genom bland annat tryggheten att veta att det finns andra insatser att tillgå.

Därför är fungerande hemtjänst och avlastningsplatser nödvändiga, liksom möjlighet till utbildning med mera. Utbildning för anhöriga, liksom andra former av stödverksamhet, bör fortsatt utvecklas i samverkan med de frivilligorganisationer som har kompetens och kunskap på området.

Utjämning av LSS-kostnader

Stadens kostnader för assistansersättning inom ramen för LSS fortsätter öka. Utöver stigande kostnader för staden innebär detta en allt större risk för att LSS urholkas som rättighetslag i takt med att rätten till assistent ställs mot andra utgifter för att klara budget.

För att en LSS skall återfå sin status som rättighetslag krävs dock att staten tar hela ansvaret för assistansersättningen, även under de första 20 timmar som i dag bekostas av kommunen. Stockholms stad bör verka för att assistansverksamheten i framtiden helt bekostas av staten.

Individ- och familjeomsorg

- Öka valfriheten inom socialtjänsten.
- Inför en vårdgaranti för missbrukare.
- Åtgärder mot ungdomsbrott inom max två dygn.

Socialtjänsten rymmer det yttersta skyddsnätet. Detta måste vara finmaskigt. Alla människor måste ha chansen till en nystart i livet, och erbjudas nya livschanser. Det är beslutsfattarens uppgift i ett anständigt samhälle att garantera alla denna rättighet, men det är inte politikernas uppgift att peka ut åt enskilda människor hur de bör välja.

Socialtjänstens problem bottnar i dag inte främst i resursbrist – även om så ibland är fallet – utan i den idé om att lägga livet till rätta för ”hjälplösa klienter”, som alltför länge tillåtit dominera svensk socialpolitik. Nu är tid att bryta ny mark.

Den enskildes valfrihet skall stärkas genom att det finns en rik mångfald av aktörer som ägnar sig åt professionellt socialt arbete. Det handlar om allt från uppskattad personal i offentliga verksamheter till de socionomer som i årtionden hyrts in för att göra barnutredningar, socionomer som startar eget och bemanningsföretag som fungerar som ”jobbcoacher” åt långtidsarbetslösa.

Därför är det mycket oroande att staden under den nuvarande majoriteten tar allt större steg bort från valfrihet och mångfald på socialtjänstens område. I

takt med att allt fler privata entreprenörer successivt trängs bort från socialtjänsten minskar den enskildes möjligheter till en bra vård.

Arbete mot missbruk och utanförskap

Missbrukssituationen i Stockholm är allvarlig. Antalet tungt missbrukande vuxna växer stadigt, liksom nyrekryteringen till missbruk. Samtidigt har en stor del av den missbruksvård som bedrivs i dag en mycket begränsad effekt. Inom missbrukarvården skall metodfrågorna ses över. Framgångsrika behandlingsmetoder och vårdinrättningar bör följas upp och kunskapen om dessa spridas.

Motivation och förebyggande arbete är viktiga inslag i kampen mot missbruk. Viktigast är emellertid det förebyggande arbetet och att så tidigt som möjligt upptäcka de unga missbrukarna, för att snabbt kunna sätta in motåtgärder. Här har det lokala, uppsökande arbetet en mycket viktig roll att fylla.

Flera stadsdelar har kritiserats av Stockholms stads revision för betydande brister i dokumentation och bemötande av missbrukare. Det är mycket angeläget att dessa brister åtgärdas. Missbrukare som är motiverade att bryta sitt missbruk måste snabbt ges rätt insatser. En särskild vårdgaranti för missbrukarvård bör införas, som innebär att missbrukare garanteras vård inom en viss tid.

Tak över huvudet-garantin ska fortsätta gälla för stadens hemlösa. Samtidigt är det viktigt att utbyggnaden av boende med olika nivåer och typer av stöd fortsätter. Bostäder för psykiskt sjuka och en fungerande missbruksvård är en förutsättning för att många av de hemlösa skall ha en chans till att komma ur sin svåra situation.

Barn och unga

Att stötta barn i familjer där missbruk eller övergrepp förekommer är en av samhällets mest angelägna uppgifter. Stadsdelarna har ett stort ansvar för detta arbete. Valet av åtgärder och stödinsatser måste alltid avgöras av vad som är bäst för det enskilda barnet eller ungdomen.

Att snabbt fånga upp unga människor i riskzonen för sociala problem är en av det verkligen stora och svåra utmaningarna för socialpolitiken. För lyckas måste det finnas fungerande nätverk kring våra barn och unga i form av ett starkt civilt samhälle, en trygg och kunskapsinriktad skolmiljö, att unga i farozonen upptäcks tidigt samt att åtgärder sätts in utan dröjsmål när så krävs. Det kräver också ett gott samarbete mellan alla olika delar av samhället som möter ungdomarna. Föräldrar, skola, fritidsverksamheter, polis och fältassistenter har alla en viktig roll att fylla.

Samarbetet mellan polis och socialtjänst måste förbättras för att samhället ska kunna agera snabbt gentemot unga lagöverträdare. Vi vill införa en tidsgaranti för ungdomar som grips av polis. Tidsgarantin innebär att den som grips kallas till samtal med socialtjänsten tillsammans med föräldrar inom ett dygn, eller på sin höjd två.

Redan i dag finns krav på liknande åtgärder inom en vecka i stadens egna riktlinjer. De flesta stadsdelar har emellertid mycket svårt att ens nå upp till detta krav, av fler orsaker. Delvis handlar det om synen på denna typ av brott, men en delförklaring ligger i socialtjänstens bristande resurser. För att få till stånd en fungerande tidsgaranti mot ungdomsbrott anslår vi tio miljoner kronor.

Debutåldern för när unga dricker alkohol är drygt 13 år. För de flesta är det den första drogen, men långt ifrån den enda som används av barn och ungdomar. Det finns fall där tolvåringar avslöjats med att använda narkotika. Missbruksproblemen bland unga i Stockholm är på många sätt mycket allvarliga. I områden där stadens drogvaneundersökningar tyder på ett särskilt högt missbruk bör det göras specialsatsningar.

Ett intensivt lokalt arbete behövs för att begränsa ungas tillgänglighet till alkohol. Staden skall kontinuerligt granska krogar med utskänkningstillstånd för att förhindra att minderåriga serveras alkohol. Krogar som serverar ungdomar under 18 år och affärer som säljer folköl till minderåriga skall drabbas av kännbara och snabba sanktioner. Stadsdelarnas uppsökande verksamhet bör i större utsträckning samordnas med polisen.

Klotter är ett allvarligt problem, inte minst ur ett socialt perspektiv. Klottret förfular stadsmiljön, gör bostadsområden nergångna och kollektivtrafiken ogästvänlig. Det skapar en känsla av otrygghet och förslumning. Forskning visar dessutom att mer än hälften av dem som grips för klotterbrott kommer att gå vidare till grövre kriminalitet. Kampen mot klottret är central i arbetet med att förhindra att barn och ungdomar dras in i grövre brottslighet.

Socialtjänsten i stadsdelarna ser olika på hur allvarligt klotter är. Klotter är ett brott och ska beivras. Socialtjänsten ska inleda utredning så fort en ungdom upptäcks för klotter.

Insatser för psykiskt funktionshindrade

När en människa söker hjälp är det viktigt att samhället lyssnar. Det finns alltför många exempel på hur personer som aktivt sökt hjälp i en svår psykisk kris avvisats av vården. Detta leder i många fall till en fördjupad kris för den enskilde, och i värsta fall till att oskyldiga personer drabbas av våldsdåd som kunnat förhindras om personen kunnat få omedelbar hjälp.

Den psykiatriska vården och omsorgen måste förändras, på alla nivåer. Stockholms stad har ett stort ansvar för detta. Socialpsykiatrin måste reformeras för att ge människor den vård och det stöd de behöver. Detta ska bland annat ske genom en ökad samverkan med landstinget, ett ökat tvångsinslag för dem som behöver det – även i öppenvård – och för att resurserna till boende och annan infrastruktur i socialpsykiatrin blir tillräckliga. En översyn av vården och omsorgen av psykiskt funktionshindrade missbrukare bör snarast genomföras i samverkan med landstinget.

Granskningar av socialpsykiatri i Stockholm, som gjorts av bland annat länsstyrelsen, visar på betydande brister i stadsdelarnas verksamhet. Det är mycket angeläget att kritiken tas på stort allvar och att bristerna åtgärdas. De nedskärningar i exempelvis boendestöd och dagliga verksamheter som beslutats av majoriteten de senaste åren är ytterst allvarliga.

Förutsättningarna för en meningsfull vardag måste förbättras för människor med psykiska funktionshinder. I dag finns exempel på hur personer nekas deltagande i dagverksamheter och i andra stadsdelar än den de är bosatta i. Att människor på detta sätt förvägras stöd och sysselsättning enbart på grund av att de råkar bo i en stadsdel vars verksamheter inte passar dem, är oacceptabelt. Denna form av stadsdelarrest måste omedelbart upphöra, och ersättas av valfrihet och möjlighet att delta i verksamheter på andra håll i Stockholm.

Psykiska funktionshinder förändrar livet inte bara för den som personligen drabbats av dessa, utan också personens närmaste. Många anhöriga vittnar i dag om en psykiatri som inte klarar av att fånga upp eller skapa en ordnad tillvaro för en familjemedlem med psykiska problem. I stadens arbete för en förbättrad omsorg om människor med psykiska funktionshinder måste en fungerande kontakt med enskilda anhöriga, liksom anhörig- och patientorganisationer, vara en viktig beståndsdel.

Fysisk verksamhet

Det ska vara tryggt och snyggt i Stockholm. Stadsdelsnämnderna har bland annat ansvar för skötsel och underhåll av parkmark, naturområden och torg samt för barmarks- och vinterväghållning för gator och torg, som staden förvaltar exklusive trafikleder.

Såväl stockholmarna som besökande måste känna sig nöja och trygga med det arbete som utförs inom snöröjning, halkbekämpning och städning. Satsningen på städmästare bör därför fortsätta.

Det offentliga rummet

Stadsdelsnämnderna har ett ansvar för att förbättra miljön. Det är tyvärr alldeles för vanligt med överfulla papperskorgar och skräpiga gatumiljöer. Sopor och matrester bidrar inte bara med en allmän förfulning av staden, utan utgör även ett sanitärt problem. Nedskräpningen av huvudstaden måste upphöra. Folkpartiet anslår därför 30 miljoner ytterligare till städning. Stadsdelsnämnderna bör även aktivt samverka med fastighetsägare och näringsliv för att få till stånd extern finansiering av parker och yttre miljöer.

Folkpartiet säger nej till kostsamma centrala satsningar på agenda 21-samordnare. De stadsdelsnämnder som vill satsa pengar på detta område får finansiera det ur den ordinarie driftsbudgeten.

Belysningen måste bli bättre på många ställen i staden. Det gäller framför allt i parker, motionsspår, gångvägar, gångtunnlar samt vid tunnelbanestationer. En väl fungerande belysning är särskilt viktigt ur ett kvinnofridsperspektiv. Stads-

delsnämnderna ska tillsammans med gatu- och fastighetsnämnden verka för bättre belysning.

Klotter är inte konst

Klotter är ett tecken på stadens förfall och har ingenting med konst att göra. I dag får nedklottrade väggar stå osanerade alltför länge, ibland i årtal, medan morgondagens unga klottrare fostras i stadens regi, genom Kulturskolans graf-fitikurser. Det behövs en helomvändning i stadens klotterpolitik. Allt klotter inom stadens område ska saneras inom 24 timmar från att det upptäcks.

Bort med snö och skräp

I flera områden av Stockholm finns det stora brister i snöröjningsberedskapen och i renhållningen. En fungerande snöröjning borde vara en självklarhet. Likaså är renhållningen mycket viktig. Det ska vara rent och snyggt i Stockholm. Snöröjningen och renhållningen i innerstaden ska centraliseras.

Ekonomiskt bistånd – jobb istället för bidrag

Den styrande majoriteten har givit upp målet att halvera antalet stockholmare som är i behov av försörjningsstöd från 1999 till 2004. För ett år sedan omformulerades målet till en halvering till 2006. Ett löfte som i år blir en ännu luddigare målsättning om att göra ytterligare ansträngningar fram till 2007. Majoriteten sätter sin tilltro till plusjobb och höjda barnbidrag för att minska socialbidragsberoendet men alla övriga åtgärder lyser med sin frånvaro. Det visar på en total uppgivenhet inför utmaningen att få människor att gå från bidrag till jobb.

En minskning av antalet personer som är beroende av försörjningsstöd innebär att fler får möjlighet att styra över sin ekonomi och sin vardag. En fortsatt minskning av bidragsberoendet är dessutom av närmast avgörande betydelse för stadens ekonomi.

För att lyckas nå målet om en halvering av antalet bidragstagare krävs en ny politik, där tilltron till den enskilda människans förmåga att komma ut på arbetsmarknaden sätts i centrum. Det krävs en aktiv politik med tydliga incitament för förändring.

Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst som inte framförallt är jobbinriktad, bidrar till att förvärpa utanförskapet. Vi vill införa Skärholmsmodellen med jobbgaranti i hela Stockholm. En person som blir arbetslös och söker socialbidrag, ska börja arbeta igen inom fem dagar. Om personen inte hittar ett eget arbete eller inte kan matchas ihop med ett ledigt jobb, ska hon eller han tilldelas arbetsuppgifter i staden, exempelvis inom parkskötsel.

Socialtjänstens arbete bör delas upp så att biståndshandläggarna inte är samma personer som de som arbetar med jobbcoachning. Erfarenheterna från de fyra stadsdelarna i som samverkar med Skärholmens Jobbcentrum visar att denna arbetsdelning är en viktig del i arbetet med att ställa högre krav för att man ska erhålla socialbidrag.

För de människor som står längre från arbetsmarknaden på grund av språksvårigheter, medicinska eller andra skäl behövs en aktivare socialtjänst. En jämförelse mellan stadsdelarna visar tydligt att aktiva insatser och tydliga krav har mycket stor betydelse i arbetet med att hjälpa människor att gå från bidrag till jobb. För att öka arbetet med att hjälpa personer som i dag har betydande hinder för att komma ut på arbetsmarknaden, vill vi föra över medel från försörjningsstöd till arbetsmarknadsåtgärder.

I de fall där det finns starka medicinska skäl till bidragsberoendet bör man göra en utredning för att se om personen borde ha en annan stödform, som sjukbidrag eller sjukpension.

Unga arbetslösa

Arbetslösheten bland unga stockholmare är i dag högre än på mycket länge. Därför krävs särskilda insatser för att stötta ungdomar som hamnat utanför arbetsmarknaden, eller är på väg att göra det. För att lösa de grundläggande problemen med ungas utanförskap krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid. Särskilda yrkesinriktade program bör skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning inrättas, där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Det måste finnas en vakenhet för att uppmärksamma unga som är på väg att falla ur skolan. Stöd och motivationsåtgärder måste sättas in innan det är för sent. Även om det kan vara ett resurskrävande arbete, är det ännu mer resurskrävande att i efterhand fånga upp ungdomar som hoppat av.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **stadsdelsnämnderna** godkänns.
2. En förskolepeng skall införas.
3. Staden skall tillse att alla föräldrar med barn i grundskolan skall få ta del av skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling om inte föräldrarna tackar nej.
4. Att stockholmsprovet i svenska skall återinföras.
5. Att fullmäktiges beslut om en ny skolplan skall rivas upp, i stället skall skolplanen från 2000 fortsätta att gälla.
6. Staden skall garantera äldre och funktionshindrade rätt att välja boende.

7. Invånarna i Stockholms stad skall erbjudas att välja utförare inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, socialtjänsten, skolan och förskolan.
8. Staden skall införa ett gemensamt kvalitetsuppföljningsprogram för hela staden vilket ger möjlighet till kvalitetssäkring av all verksamhet – oavsett huvudman.
9. Stadens samtliga nämnder och bolag får i uppdrag att kartlägga brister i tillgängligheten för funktionshindrade samt att utveckla planer för att åtgärda problemen.
10. Staden skall införa en jobbgaranti i hela Stockholm, där alla som i dag är socialbidragsberoende ges en snabb och individuell bedömning, och i de fall det är arbetsbrist som är orsaken till bidragsberoendet, garanteras arbete inom 5 dagar.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGANDE

Segregation och utanförskapet växer

Utanförskapet växer i Stockholm. I dag är var tredje registrerad arbetslös utomnordisk invandrare. Bostadssegregationen tillsammans med regeringens integrationspolitik har skapat öar av passivisering och maktlöshet runt om i vår stad. Det ger upphov till en explosiv blandning av socialt och etniskt utanförskap med enorma mänskliga och ekonomiska kostnader.

Det är dags att ta upp kampen mot maktlösheten, utslagningen från arbetsmarknaden och bidragsberoendet, mot diskrimineringen och usla uppväxtvillkor, mot våldet och kriminaliteten. Medborgarna i miljonprogramsområdena måste ges makt att själva utforma sin framtid.

Jobb i stället för bidrag

Stockholm är inte längre Sveriges tillväxtmotor. Under mandatperioden har arbetslösheten och bidragsberoendet ökat i staden. Naturligtvis drabbar högre arbetslöshet framför allt grupper som redan tidigare hade det svårt på arbetsmarknaden, t ex invandrare som bor i segregerade områden.

Det krävs kraftfulla insatser för att bryta bidragsberoendet. Vuxna personer som är fullt arbetsföra har en skyldighet och en rättighet att efter förmåga försöka bidra till sin egen försörjning. Ett bra exempel på detta är den så kallade Skärholmsmodellen. Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst - som inte är jobbinriktad - bidrar snarare till att förvärra än att bryta utanförskapet.

Satsa på kunskap och svenska i skolan

För att bryta utanförskapet spelar skolan en mycket viktig roll. Det är framför allt de barn som kommer från hemmiljöer utan studietradition som förlorar om skola är fri från krav och förväntningar. Vi vill därför att elevernas kunskaper i läsning, skrivning och räkning ska utvärderas med nationella prov och betyg redan i årskurs tre. Ingen ska behöva lämna grundskolan utan dessa baskunskaper. Det läsutvecklingsschema som med stor framgång införts på många skolor i förorterna ska permanentas och delges alla grundskolor. Det faktum att man har höga förväntningar - på närvaro, på respekt för andra och på kunskaper, är ett uttryck för engagemang för eleverna.

Fler ska få äga sin egen bostad

I vissa stadsdelar i ytterstaden finns få bostadsrätter och egenägda hus, samtidigt som hyresrätterna dominerar stort. Det är viktigt att alla områden har en variation i typ av boende och former för det. Blandade upplåteformer skulle locka nya grupper till segregerade förorter. Bostadsrättsomvandlingen i ytterstaden måste tillåtas fortsätta, även inom de kommunala bostadsbolagen. Fler ska få äga sin egen bostad.

Öka tryggheten i utsatta områden

För att öka tryggheten och rättsäkerheten måste polisen få mer resurser. Rekryteringen av poliser måste också breddas, så att ungdomar med olika social och etnisk bakgrund söker sig till yrket. Även frivilligprojekt, t ex nattvandrande föräldrar och verksamhet för ungdomar i föreningsregi, ökar tryggheten och säkerheten.

Vill vi förstärka det lokala Brottsförebyggande rådets arbete med fokus på samarbetet med polisen. Informationsinsatser ska genomföras, inte minst i utsatta bostadsområden, där vårt gemensamma ansvar i kampen för trygghet och mot kriminalitet tydliggörs.

Fler alternativ och ökad valfrihet

Den solidariska skattefinansieringen av välfärden ska vara ett instrument i människornas egen kamp för ett självständigt liv. Mångfalden måste därför öka i tjänster som i dag domineras av offentlig sektor. Förskola, skola, vård, hemtjänst och hushållsnära tjänster kan drivas i privat regi av flera aktörer. Så öppnas möjligheter för grupper i utanförskap att både forma och driva välfärdsverksamheterna, vilket både ger bättre välfärd och fler arbetstillfällen.

Bekämpa diskriminering

Diskriminering är oacceptabelt. Det förekommer alltför ofta uppgifter om att enskilda personer med utländsk bakgrund diskriminerats i olika sammanhang, till exempel vid anställningsintervjuer. En metod som bör prövas som ett led i kampen mot diskrimineringen är att rekryteringsprocesser sker med oidentifierade handlingar.

Vi vill också skärpa stadens antidiskrimineringsklausul vid upphandlingar. Om leverantören bryter mot villkoren i antidiskrimineringsklausulen ska den upphandlande enheten häva avtalet om leverantören. Det ska dock ske efter att fällande dom har avkunnats.

Samla flyktingmottagandet.

För att effektivisera flyktingmottagandet bör endast en nämnd vara ansvarig för ekonomi och samordning av de introduktionsinsatser som ska ske kring nyanlända flyktingar och invandrare.

Alla elever skall oavsett bakgrund och efter sina egna förutsättningar ha lika tillgång till utbildning. Flyktingbarn är ofta i psykiskt och kunskapsmässigt dåligt skick när de kommer till Sverige vilket gör att de behöver mer tid och stöd än andra elever. Vi vill därför att all hantering av flyktingbarnens skolgång ska lyftas till en för staden gemensam nivå.

En generös flyktingpolitik

Flyktingpolitiken ska vara generös och baseras på medmänsklighet. Barnkonventionens och humanitetens krav ska respekteras. I en tid när allt fler kommuner säger nej till att ta emot invandrare skall Stockholm stad ta sitt ansvar.

STOCKHOLM STADSHUS AB

- En försäljning av flera av stadens bolag, bland dem ett av bostadsbolagen, skall påbörjas snarast.

Rensa i bolagsdjungeln

Stockholms kommunala bolagssektor har expanderat under de senaste decennierna. Det innebär att en betydande del av stadens verksamhet sker i bolagsform och att bolagen förvaltar en betydande del av stadens samlade förmögenhet.

Antalet bolag i stadens ägo är ett uttryck för en syn att kommunala bolag är någonting bra och att verksamheter sköts bättre i bolagsform än i förvaltningsform. Det ger också uttryck för att en verksamhet som redan finns på en väl fungerande marknad blir bättre om den drivs via ett kommunalt bolag.

Folkpartiet menar att det finns flera starka skäl till varför kommuner inte ska ägna sig åt att äga kommunala bolag.

Ett grundläggande krav som ställs i kommunallagen är att staden enbart ska ägna sig åt verksamheter som inte strider mot den kommunala kompetensen. Trots detta ägnar många kommunala företag sig åt verksamhet som konkurrerar med privata företag inom kommunen. Det leder till att utrymmet för privata företag, i synnerhet småföretag, beskärs.

När staden ägnar sig åt näringsverksamhet innebär det också att stockholmarna tvingas ta affärsmässiga risker. Men vi menar att kommuner inte ska bedriva spekulativ verksamhet med skattebetalarnas pengar. Aktiebolag finns i svensk lagstiftning som ett instrument för att hantera riskkapital på en kommersiell marknad. Kommuner har andra arbetsuppgifter. Det är principiellt förkastligt att skattepengar äventyras i kommersiella projekt. Eventuella förluster i den kommunala företagsamheten medför också ökade utgifter för stockholmarna.

Den kommunala bolagsformen för offentlig skattefinansierad verksamhet innebär dessutom att de demokratiska kraven på insyn och möjlighet till rättslig prövning åsidosätts. Kommunal verksamhet genom kommunala företag innebär därmed ett åsidosättande av demokratiska rättigheter. Insynen i verksamheten begränsas kraftigt och den demokratiska rätten att överklaga beslut upphävs.

Försäljningen av Birka energi under förra mandatperioden var ett mycket viktigt beslut för att minska den kommunala affärsverksamheten. Även försäljningen av MFO var principiellt viktigt eftersom staden inte ska driva verksamheter i konkurrens med det privata näringslivet. Men mycket återstår.

Det finns såldes starka skäl för att rensa ut i Stockholm stads bolagsdjungel. Staden bör omedelbart verka för att en försäljning påbörjas av flera av stadens bolag, bland dem ett av bostadsbolagen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för Koncernen Stockholm Stadshus AB godkänns.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att omedelbart verka för en försäljning av flera av stadens bolag, bland dem ett av bostadsbolagen.

NÄRINGSLIVSBOLAGET

- Goda villkor för näringslivet
- Rädda Bromma Flygplats

En av näringslivsbolagets viktigaste uppgifter är att vara remissinstans i Stockholms stad för att bevaka att näringslivets perspektiv alltid finns med i kommunala beslut. Ett ärende som har påverkan på näringslivet skall inte fattas utan att en konsekvensanalys för företagare har genomförts.

Stockholm måste bli en attraktiv plats för näringslivet. Vår huvudstad skall bli ett självklart alternativ för företag att etablera sina huvudkontor i. Redan nu finns många konkurrensfördelar inom områden som telekommunikationer, datormognad och språkkunskaper. Men mycket kan förbättras. Många av de beslut som skulle ha positiv inverkan för näringslivet kan inte fattas av staden. Frågor som rör beskattning, arbetsgivaravgifter, sjukförsäkringsbestämmelser, karensdagar etc. är beslut som fattas av regering och riksdag.

Men folkpartiet vill dock verka för att de beslut som kan fattas på kommunal nivå för att förbättra företagsklimatet skall fattas. Exempelvis vill vi avveckla de kommunala företagen. Idag konkurrerar många av dessa med näringslivet. Den främsta orsaken till att införa pengmodellen är att medborgaren får ökade valfrihet, men det medför också att nya marknader skapas för entreprenörer.

Ett hinder för näringslivets utveckling är trafiksituationen. Därför måste en kringfartsled runt Stockholm byggas. Istället för detta kommer nu biltullar att införas, något som knappast inte främjar näringsklimatet i staden. Dessa avgifter kommer, bland många andra negativa effekter, leda till att företag söker sig från Stockholm.

Ett bra företagsklimat förutsätter även goda kommunikationer. Därför är det angeläget att ha en citynära flygplats. Bromma flygplats skall således även finnas kvar efter år 2011.

Precis som för många andra är bostadsbristen i Stockholm också ett hinder för näringslivets utveckling. Många företag har problem att rekrytera eftersom de tilltänkta anställda inte kan finna någonstans att bo. Att öka bostadsbyggandet är därför en viktig åtgärd också ur ett företagsperspektiv.

Marknadsföring av Stockholm som en besöksort är i huvudsak en uppgift för turistnäringslivet, inte en fråga för Stockholms stads skattebetalare. Näringslivsbolaget bör tillsammans med Stockholm Visitors Board verka för en större medfinansiering av näringslivet vad gäller marknadsföringen av Stockholm.

Nollbyråkratiutredning

Politiken kan inte skapa nya jobb. Men det är stor skillnad på en politik som skapar förutsättningar för nya jobb och en politik som bara leder till stagnation

och arbetslöshet. Stockholm behöver idag alla nya jobb vi kan få. Ett sätt att underlätta detta är att underlätta för fler att starta eget. Nya företag skapar tillväxt och jobb. För att hjälpa dagens företag vill folkpartiet avskaffa många av de onödiga regler och den byråkrati som ligger som en black om foten för företagare. Vi föreslår därför en Nollbyråkratiutredning där staden tillsammans med företagare ser över hur regelverk kan förbättras i företagervänlig riktning.

Stockholmsbutiken

Det måste dessutom bli lättare att starta företag. Folkpartiet föreslår att stadens näringslivsverksamhet i huvudsak inriktas på att guida blivande företagare genom kommunens regelverk. Målet är att den som vill starta företag enbart skall behöva ha kontakt med en person i staden, som sedan kan medverka till de tillstånd som behövs.

Avknoppningskansli

Stadens anställda är en nyckelgrupp som kan skapa förutsättningar för nya alternativ. Därför måste stadens nämnder och förvaltningar uppmuntra och stödja anställda som vill ta över kommunala verksamheter i egen regi. Vi vill under kommande år rikta särskild uppmärksamhet på medarbetarna inom förskolor, skolor och inom omsorgerna som önskar avknoppa sin verksamhet. Därför inrättas ett avknoppningskansli som ges i uppgift att hjälpa de medarbetare som önskar ta över verksamhet.

One-stop-shop

Staden skall underlätta för småföretag, bland annat i mark- och tillståndsfrågor genom att införa en "one-stop-shop" modell med fokus på att undanröja administrativa hinder. Syftet skall vara att företagare enbart skall behöva vända sig till en funktion i staden för att lösa de tillstånd som krävs för att få bedriva verksamhet i Stockholm.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för Näringslivsbolaget godkänns.

STADSBYGGNADS OCH MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

- Bygg mer och bygg på höjden
- Bygg fler bostadsrätter i förorten
- Förenkla planprocessen
- Korta handläggningstiderna
- Höj parkeringstalen

Att Stockholm är en av världens vackraste huvudstäder, kanske rent av den vackraste, är en devis som upprepats så ofta att vi tar den för självklar. Men stadens skönhet är resultatet av generationers ansträngningar, med ett fantasitiskt landskap som grund. Nämnden måste förvalta och utveckla detta arv, samtidigt som den tillåter och bejakar ett kraftigt ökat bostadsbyggande.

För att öka Stockholms attraktionskraft ytterligare måste vi på ett bättre sätt tillgodose de olika behov som föreligger i en dynamisk och växande storstad. Under de närmaste trettio åren förväntas Stockholm stad växa med 150.000 invånare och Stockholmsregionen med 600.000 invånare. Bostadsbristen är ett hinder för tillväxt och utan ett massivt byggande riskerar stadens utvecklingspotential och attraktionskraft att gå förlorad. Bristen på bostäder drabbar också alla de människor som tvingas tacka nej till arbete eller utbildning i staden och leder till otrygghet för tiotusentals invånare som måste hyra lägenheter i andra och i vissa fall tredje hand.

Den svenska bostadspolitikens problem har sitt ursprung i en planekonomisk bostadspolitik som präglats av buller- och miljönormer anpassade efter småstäder, subventioner, centralplanering och förmynderi. Konsekvenserna är många utöver bostadsbrist; svarta kontrakt, omständiga bygglovsprocesser, krångliga byggregler, bristande konkurrens, höga kostnader, ovilja att införa nya ägarformer för bostäder och för liten individuell valfrihet för den bostadssökande.

Vi föreslår Stadsbyggnadsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden slå samman till en ny nämnd, Stadsbyggnads- och miljönämnden. Det innebär att staden renodlar och samlar sitt myndighetsansvar för dessa frågor i en nämnd. Sammanslagningen innebär kortare handläggningstider, förenklade kontaktmöjligheter för invånare och lägre kostnader. Miljöaspekter kan komma in tidigare i planeringsskedet.

Öka bostadsbyggandet

Trots vissa tecken på en begynnande högkonjunktur i Stockholmsområdet är bristen på bostäder stor. Inte sedan miljonprogrammets dagar har bostadsbristen varit så stor som den är idag. I Stockholm står över 100.000 personer i bostadskö och det finns inga tecken på minskat tryck. Den rödgröna majoriteten har utlovat 20.000 nya bostäder under nuvarande mandatperiod. Vi anser att det är en bra målsättning, men det räcker inte med att lova saker och tro att bostäder ska ramla ner från himlen. Det är nu uppenbart att majoriteten inte kommer att lyckas med att bygga 20.000 nya bostäder under mandatperioden.

Från den 1 januari 2003 till och med den 31 augusti 2005 har endast 6714 bostäder påbörjats. Hela 13286 bostäder måste påbörjas på drygt ett år för att klara löftet.

För att få fart på bostadsbyggandet måste bostadspolitiken förändras radikalt - både på kommunal och nationell nivå. Ett stort problem är att de lägenheter som trots allt byggs ofta är dyra och därmed inte kan efterfrågas av majoriteten av de bostadssökande. De höga priserna beror till stor del på höga skatter och bristande konkurrens inom bostadssektorn. För att få till stånd billigare bostäder krävs det minskade skatter på byggande, hög exploateringsgrad, krafttag mot kartellbildningar inom byggbranschen och att de berörda förvaltningarna i staden uppmuntrar utländska byggföretag och byggarbetare att delta i byggprocessen.

I staden finns det många medborgare som kan hyra ut rum, smålägenheter eller delar av sin villa. Till följd av beskattningen av hyresintäkter så sker detta i alldeles för liten utsträckning. Staden borde uppvakta regeringen med krav på en skattelättnad för att frigöra smålägenheter.

Ytterligare ett sätt för staden att sänka byggkostnaderna är att inte ställa hårdare krav på byggföretagen än vad gällande miljölagstiftning kräver. Enbart stadens program för ekologiskt byggande bidrar med 4-6 procent höjda byggkostnader.

Kontoret måste särskilt arbeta med att minska tiden för utredningar och ligga långt framme i planeringen. Det är därför viktigt att planarbete prioriteras på det nya stadsbyggnads- och miljökontoret.

Planprocessen måste effektiviseras så att intresserade byggföretag snabbt kan komma igång att producera bostäder. Genom en förenkling av plan- och bygglagens praktiska tillämpning så kan en ytterligare ökning av bostadsplaneringen komma till stånd. Planprocessen ska förenklas, gärna i samarbete med byggföretag och entreprenörer. Idag kan ett beslut om nybyggnation överklagas upp till fyra gånger. Detta borde minska till två överklagandemöjligheter. Nämnens och kontorets ambition ska vara att ge Stockholm bättre möjlighet att växa.

Det är viktigt med en hög exploateringsgrad för att nya och gamla områden ska utnyttjas så effektivt som möjligt. Detta innebär bebyggelse på befintliga hus samt inredning av vindar i redan exploaterade områden och hög, tät bebyggelse i nya områden. En hög exploateringsgrad pressar dessutom priserna och gör att fler kan efterfråga nya bostäder.

Det ökade bostadsbyggandet kan dels ske förtätning av befintliga områden, dels genom att nya stadsdelar byggs. Lämpliga utbyggnadsområden är bl a Norra station, Värtan-Frihamnen, och Gullmarsplan. Värta-området kan bli ett nytt spännande tillskott till Stockholms utveckling. Här kan byggas höga hus i kvartersstruktur och ge Stockholm ett betydande tillskott av bostäder, service och arbetsplatser.

Stockholm är en vacker stad med en unik karaktär. Det är attraktivt att bo i dess kärna. Folkpartiet vill öka andelen bostäder innanför tullarna. Vi vill avkontoriserat city och göra det mera levande. Ett sätt är att förtäta bebyggelsen, ett annat är att bygga också mycket höga hus i innerstan. Höga hus bör placeras på ett sådant sätt att man undviker problem som vindar eller skugga. Höga hus kan bland annat byggas i city samt i de nya områdena i Värtan och Norra station.

Hot mot Stockholms utveckling

Den socialdemokratiska regeringens politik påverkar förutsättningarna för bostadsbyggandet i staden negativt och därmed möjligheten till ekonomisk tillväxt. Fastighetsskatten och förmögenhetsskatten slår hårt mot stockholmarnas ekonomi och gör det dyrare att bygga nya bostäder. De så orättvisa ”pomperipossa” – reglerna i det kommunala utjämningssystemet gör att Stockholm förlorar på att det byggs nya bostäder. En uppsjö av detaljerade lagar som reglerar och ställer orimliga krav på bostadsbyggandet försvårar etableringen av nya bostadsområden.

Som exempel kan nämnas Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementets nya förslag om skärpningar av strandskyddslagstiftningen. I områden där strandskyddet redan är upphävt, som till exempel hamnar eller industriområden, föreslås omprövning av strandskyddet i de fall som marken planläggs för annan användning. Denna förändring kan påverka förutsättningarna för Stockholms möjlighet till nyproduktion av bostäder i sjönära lägen.

Ett annat exempel på orimliga riktlinjer gäller tillämpning av bullervärden vid nyproduktion av bostäder. Boverket har lagt fram nya hårdare krav, efter ett uppdrag från den socialdemokratiska regeringen. Konsekvenserna av dessa hårdare krav är dramatiska. Enligt en översiktlig beräkning inom Stockholms kommun kan de nya reglerna innebära att av de 30 000 nya bostäder som just nu planeras på Stockholms stadsbyggnadskontor, så kommer 13 000 att stoppas.

Regeringens agerande i frågorna om buller och strandskydd banar väg för nya isolerade miljonprogramsområden, placerade långt ifrån citykärnorna och långt ifrån sjönära lägen. Stockholm kommer att tvingas planera för områden där man redan på förhand vet att intresset är långt för att bosätta sig. Detta leder dessutom till att bilberoendet ökar istället för minskar.

Vänstermajoriteten påstår att de är för ökad bostadsbyggande, men genom skärpningar av rådande miljölagar slår de i själva verket undan benen på byggandet.

Attraktiv ytterstad

Ytterstaden måste få del av stadens växande ambitioner att skapa attraktiva stadsmiljöer – ambitioner som kanske mest syns i innerstaden. Klok planering kan tillföra förorterna kvaliteter och bidra till att bryta innerstadsfixeringen. I Liljeholmen byggs en ny stadsdel, med det mesta av stadskärnans utbud, men med ny spännande arkitektur etc.

Men även i våra klassiska s k ABC-städer, Vällingby och Farsta, finns stora möjligheter att bygga stad i klassisk mening, med en blandning av kommers och kultur och med många nya attraktiva bostäder. Tillsammans med Kista och Skärholmen-Kungens kurva kan de bli nya kärnor utanför den gamla kärnan. Miljöer av annat slag än innanför tullarna och kanske just därför så spännande.

För att öka ytterstadens attraktionskraft ytterligare krävs det fler bostadsrätter. Omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter leder till ökad integration i ytterstaden. Att ge fler människor utanför innerstaden rätt att köpa sina lägenheter är därför en viktig reform för ett bättre Stockholm. Enligt en rapport från Utrednings- och statistikkontoret (USK) lockar nya bostadsrätter i ytterstaden till sig människor med en högre utbildningsnivå och med högre inkomster. Fler bostadsrätter ger med andra ord ökad integration.

När nya stadsdelar planeras i förorterna är det viktigt att redan i ett tidigt skede fokusera på trygghet och säkerhet. Misstag från miljonprogramsområdena får inte upprepas. Gångstråk, parkeringar och parker måste vara väl upplysta. Långa passager under mark bör undvikas, liksom höga murar och mörka ytor.

Stadens satsning på kluster bör fortsätta. Kista är kanske det mest lyckande exemplet där en mängd IT-företag finns på samma ställe, vilket gynnar utvecklingen för alla. På Norra Stationsområdet planeras ett biomedicinskt centrum och i Värtan finns ett kluster för media och underhållning.

Värna och förnya Stockholm

Stadens vattenytor måste värnas, och där så är möjligt, återställas. Längs Stadsgränd kan ett unikt stråk skapas, med en av stadens vackraste utsikter. I och intill det gamla tullhuset bör det bli plats för hotell och restauranger, gärna kombinerat med konst och kultur som kan ge nytt liv åt dagens trista och bitvis otrygga kaj. På Söders södra sida måste planeringen för en bro över Hammarbykanalen genast återupptas för att knyta samman sjöstaden och innerstaden och ge söderborna kontakt med Nackareservatet.

Vid sidan av de öppna vattnen hör den karaktäristiska silhuetten till Stockholm särdrag. Det måste dock vara möjligt att bygga högt även i vår tid. En förutsättning är att nya höga hus utformas och placeras med samma eftertanke som flertalet andra höga byggnader i staden, som ofta utgör fondmotiv eller markeringar av centripunkter, brofästen, tullar etc. I arkitekturen bör det moderna bejakas för att låta Stockholms modernitet återspegla sig i dess byggnadskonst – så som i regel alltid skett genom historien.

Anpassning av bostäder

Bostadsanpassningsbidrag ges till funktionshindrade för att de ska kunna anpassa sin bostad med hänsyn till sina funktionshinder. Bostadsanpassningen fyller både en social och samhällsekonomisk viktig uppgift genom att den möjliggör för de behövande att bo kvar i sin ordinarie bostad. Det minskar även behovet av biståndsinsatser från stadsdelsnämnderna.

Bostadsanpassning ska ske inom tre månader. För att kunna uppnå detta måste den existerande kön arbetas bort. Nämnden ansvarar för genomförandet, men har ännu inte lyckats uppfylla kravet på bostadsanpassning inom tre månader.

Fler parkeringar vid nybyggnation av bostäder

Parkeringsbristen är ett stort problem i Stockholm. Trots majoritetens ansträngningar att försvåra för bilägarna i form av avgiftshöjningar och för få parkeringar minskar inte antalet bilar. Tvärtom, bilinnehavet har ökat markant de senaste åren.

Vid nybyggnationer av bostäder ställer plan- och bygglagen krav på lämpligt utrymme för parkering. Hur stort utrymme som behövs avgörs mot bakgrund av de parkeringstal som staden antagit. Avsikten är att parkeringstalen ska överrensstämma med det genomsnittliga behovet av parkeringsplatser. Tyvärr är stadens parkeringstal alldeles för snålt satta. Detta medför att för varje nytt hus som byggs blir parkeringsbristen större. Om de 4500 utlovade bostäderna i innerstaden blir verklighet kommer därmed underskottet av parkeringar öka med 1200 platser.

För att förhindra ett fullständigt kaos på våra gator vill vi därför höja parkeringstalen, både för inner- och ytterstaden, så att de överrensstämmer med det faktiska bilinnehavet.

De organisationsförändringar inom stadsbyggnadsförvaltningen och miljöförvaltningen som krävs för att slå ihop organisationerna måste tas ur befintlig ram, det samma gäller de förändringar som krävs för ett ökat bostadsbyggande.

Ett långsiktigt hållbart Stockholm

Miljö- och hälsoskyddsdelen av Stadsbyggnads- och miljönämnden har som huvuduppgift att fullgöra myndighetsutövning. I detta arbete utgör miljöbalken, miljöprogram och stadens strategi för kvalitet och miljöledning viktiga utgångspunkter. Punktlighetsmål för myndighetsarbetet ska utvecklas. Möjliga effektiviseringar och samordningar till följd av miljöbalken ska beaktas och tas tillvara i utvecklingsarbetet, t ex ska nämnden utveckla egenkontrollprogram inom olika områden.

Stockholmarna måste ges goda förutsättningar att agera miljövänligt. Det ställer krav på god service i sophantering. Exempelvis bör tidningsinsamlingen återupptas. Majoritetens beslut att upphöra med den är huvudlöst. Det leder till försämrade möjligheter till bra miljöarbete och en allvarlig försämring av medborgarnas möjlighet att agera miljövänligt. Det måste också bli enklare för människor att göra sig av med miljöfarligt avfall på säkert sätt.

En långsiktigt hållbar energiförsörjning måste eftersträvas. En av utmaningarna som den ständigt växande staden för med sig är att klara fjärrvärmeförsörjningen, framförallt i de södra delarna. Risken är att människor tvingas börja använda sig av pannor som eldas med kol, olja eller biobränslen, vilket inte är önskvärt varken med tanke på miljö eller på ekonomi. En lösning som bör undersökas är att ta till vara det hetvatten som produceras vid Forsmarks kärnkraftverk

och som idag spolas ut i Bottenhavet, utan att spillvärmen tas till vara. En ledningsdragning är en förhållandevis dyr och långsiktig investering, men å andra sidan är värmen gratis när ledningen väl är byggd.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut påverkar på många sätt förutsättningarna för tillväxt och företagande i Stockholm – tyvärr ofta negativt. Genom att hårdra och övertolka miljökrav, normer och myndighetsbeslut, hämmas bostadsbyggandet som är så nödvändigt för stadens möjligheter att växa. Stockholmsborna förtjänar en politik som både kombinerar tillväxt och en god miljö.

I övrigt bör arbetet inriktas på att se till att gällande lagstiftning och regelverk följs, men vi anser inte att större krav ska ställas på stockholmarna än på invånare i övriga landet.

Ren och säker mat

Livsmedelskontroll är en viktig del i miljöförvaltningens arbete och ska därför prioriteras. Folkpartiet ser gärna fler kontroller av livsmedelshanteringen bland stadens restauranger. Ökade resurser bör därför tilldelas de avdelningar på miljöförvaltningen som utför kontrollerna. Resultaten från livsmedelskontrollerna är av stort intresse för stadens invånare och bör finnas tydligt uppsatta i anslutning till restaurangerna och på miljö- och konsumentförvaltningens hemsidor. De restauranger som inte sköter sig, har idag en oerättigad konkurrensfördel eftersom en korrekt livsmedelshantering är mer kostsam än att strunta i hygien. Ytterligare information till gästerna är en fråga för branschen att vidareutveckla, inte för Stockholms stad.

Markföroreningar

I staden finns stora mark- och segmentområden som är förorenade. Ett omfattande inventeringsarbete har bedrivits under flera år, för att kartlägga och generera kunskap om stadens markföroreningar och för att undvika miljö- och hälsoskyddsproblem i framtiden. Här behövs omfattande statligt stöd till staden för saneringsåtgärder.

Rädda Östersjön

Ett av de allvarligaste miljöproblemen i vårt närområde är tillståndet i Östersjön. Det är osäkert om det går att återställa Östersjön till det tillstånd som rådde innan bland annat övergödningen påverkat ekosystemet. Oberoende av om denna oro är sann eller inte, behövs statliga ansträngningar för att förhindra ytterligare försämringar. Folkpartiet har föreslagit att medel avsätts nationellt för att ibland annat utöka trafikövervakning och trafikledning och förstärka den eftersatta räddningsberedskapen mot oljeolyckor samt för att förstärka forskningen om Östersjöns havs- och kustmiljö. Regeringen måste ta sitt ansvar för utvecklingen av Östersjön.

Miljö i staden

En av stadens viktigaste uppgifter är att kunna tillgodose alla de olika behov som föreligger i en dynamisk och växande storstad. Det ställer krav på en god miljö i kombination med goda ekonomiska och sociala möjligheter samt kräver

goda kommunikationer av olika slag; kollektiva färdmedel, vägar för bil och busstrafik, cykelbanor, samt flyg-, båt- och järnvägsförbindelser av hög kvalitet. Att tillgodose dessa behov i ett sammanhang är en nödvändighet för stadens och regionens utveckling. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att åtgärder som förbättrar situationen. Stadens parker och naturreservat är stadens lungor. De måste hållas i gott skick och fredas från bebyggelse.

De organisationsförändringar inom stadsbyggnadsförvaltningen och miljöförvaltningen som krävs för att slå ihop organisationerna måste tas ur befintlig ram, det samma gäller de förändringar som krävs för ett ökat bostadsbyggande.

Utrednings- och statistikkontoret

Det finns ingen anledning att driva ett kommunalt Utrednings- och statistikkontor. Statistiktjänster lämpar sig väl för upphandling och staden upphandlar redan idag statistiktjänster. Därför bör Utrednings- och statistikkontoret säljas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Stadsbyggnads och Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar att slå ihop Stadsbyggnadsnämnden och Miljö- och Hälsoskyddsnämnden.
3. Kommunfullmäktige beslutar att höja de så kallade parkeringstalen så att de överensstämmer med det faktiska bilinnehavet.
4. Staden ska uppvakta regeringen i syfte att förenkla regelverket för byggande samt minska skatterna för byggande och boende.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

IDROTTSNÄMNDEN

- Investeringar/stöd ska fördelas jämt mellan killar och tjejer
- Öka tillgängligheten i stadens idrottsanläggningar

Idrotten är en av våra största folkrörelser. Nästan 300 000 stockholmare är medlem i en eller flera idrottsföreningar. Det är framför allt breddidrotten som ska ha stadens stöd. Idrottsnämnden ska därför fortsätta att motverka allt för tidig elitisering genom att satsa på breddidrott, samt barn- och ungdomsidrott. Principen bör även vara att vuxna själva ska betala för sitt idrottande. Idrottsnämnden bör se över driftskostnaderna för stadens badanläggningar.

En speciell satsning ska göras på traditionella tjejidrotter. Investeringar och stöd till idrotten ska fördelas lika mellan tjejer och killar. Till exempel är konståkningen en traditionell tjejsport som måste få förbättrade villkor. Staden bör därför utreda möjligheten att anpassa en ishall för enbart konståkningen. Under den borgliga mandatperioden så påbörjades satsningar på ridsporten i Stockholm. Detta arbete måste fortsätta.

Larmrapporter visar att den fysiska aktiviteten bland barn och ungdomar går ner och att problemen med vikt och hälsa ökar. Det är därför viktigt att staden satsar på idrotten både i form av nya idrottsanläggningar och friskvård. För att bättre utnyttja stadens befintliga lokaler skall skolornas gymnastiksalarna vara tillgängliga för föreningslivet.

I dag måste många idrottsföreningar tacka nej till barn och ungdomar som vill börja någon idrott på grund av att det inte finns tillgång till anläggningar. Om fler ska kunna utöva sin idrott behövs därför större tillgång till bollplaner, idrottshallar och gymnastiksalarna. Stockholm ligger långt efter städer som Malmö och Göteborg vad gäller tillgången till större hallar. Vi vill därför att staden tillsammans med näringslivet och idrottsrörelsen ska ta fram en långsiktig strategi för fler hallar.

Tillgängligheten måste öka i stadens idrottsanläggningar för att ge främst funktionshindrade barn och ungdomar möjlighet att utöva idrott.

I dag finns normer och omräkningstal för en rad saker i samband med planering av bostadsbyggande. Till exempel ska det finnas parkeringsplatser, förskolor och skolor. Däremot finns inga normer för idrottsytor som idrottsplatser, idrottshallar, bollplaner, ishallar och ytor för spontanidrott. Det finns en tendens att idrotten glöms bort, och det nästan omöjligt att bygga idrottshallar och fotbollsplaner när ett område redan är färdigbyggt. Vid planering av nya bostadsområden är det viktigt att se till att avsätta mark för idrottsytor.

Vid planering av nya och i förtätning av befintliga bostadsområden bör idrotts-hallar i större utsträckning än i dag kunna användas som bullerskydd. Staden bör även utreda möjligheten att bygga hallar på annars inte bostadsbyggbar mark, t ex under broar, på vatten och i skyddsrum.

För att bredda utbudet av idrotter i staden ska idrottsnämnden utreda förutsättningarna för speedway i Stockholm. Vi vill också att motocrossen ska få vara kvar på Hansta tills en godtagbar ersättningsplats har hittats.

Många kvinnor vågar i dag inte använda stadens motionsspår på kvällarna. En översyn av belysningen av motionsspåren ska därför genomföras. Även tillskapa möjlighet att använda idrottsplatser för löpning/joggning under säkrare former bör undersökas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

TRAFIKNÄMNDEN

- Nej till biltullar
- Bygg Ringen runt staden
- Satsa på en trygg utemiljö
- Satsa på utbyggd kollektivtrafik

Låt Stockholm växa

Stockholm är en del av en växande region och motorn i Sveriges ekonomi. En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att den utvecklingen ska kunna fortsätta. Vi behöver utveckling, inte ökade pålagor och mer krångel för bilister.

Nej till biltullar

Folkpartiet säger nej till biltullar i Stockholm. Införandet av biltullar innebär att ekonomiskt svaga grupper inte kommer att kunna använda bilen i Stockholm. Bara de som har råd, får möjlighet att ta sig fram snabbt och lätt. De andra pressas ut i kollektivtrafiken, som redan går med maximal kapacitet och inte fungerar som den ska. Det är fel väg att gå.

Biltullarna är också ett hot mot människors integritet. Vägverket och IBM fotograferar den som åker förbi tullstationerna och sparar bilderna. Den enskilda människan blir utsatt för en integritetskränkning genom att bli registrerad på ett sådant sätt.

Trots att 78 procent av stockholmarna röstade på partier som sade nej till trängselskatten, ska biltullar införas i Stockholms stad. Det är ett historiskt valsvek som nu genomförs av vänstermajoriteten i stadshuset. Från folkpartiets sida har vi hela tiden krävt att en folkomröstning i Stockholms stad och i kranskommunerna måste genomföras innan biltullarna införs.

De borgerligt styrda kommunerna i vår region genomförde folkomröstningar i september 2003. Deras röst är av stor betydelse, eftersom en stor del av dem som pendlar in till Stockholm och därmed blir berörda av tullarna, bor i någon av kranskommunerna. Befolkningen i kranskommunerna gav då ett klart och tydligt besked. En förkrossande majoritet, ca 81 procent, sade nej till biltullar. Detta visar ännu en gång att beslutet att införa biltullar i Stockholm helt saknar demokratisk legitimitet.

Folkpartiet vill hellre se nya vägar och bättre kollektivtrafik, än straffskatt för bilister.

Bygg ringleden

En fungerande storstad kräver ett fungerande trafiksystem för såväl bil- som kollektivtrafik. Det saknar Stockholm idag. Den akuta trafikinfarkten syns tydligast längs infarterna och i innerstaden. För att avlasta innerstaden måste den sedan 40 år planerade ringleden runt staden äntligen fullbordas.

Under förra mandatperioden fattades beslut om Norra länken. Detta var en betydelsefull pusselbit i byggandet av ringleden. Det är nu viktigt att de övriga delarna också faller på plats, så att byggandet inte avstannar. Det är därför av yttersta vikt att arbetet med Förbifart Stockholm kommer igång så fort som möjligt. Den nord-sydliga axeln har stor betydelse för att avlasta Stockholms infartsleder. Likaså behövs ett snabbt beslut om Österleden för att ringen ska bli komplett.

Kollektivtrafik som orkar

En stor del av stadens kollektivtrafik går för full kapacitet. Det behövs en tillfredsställande utbyggnad av kollektivtrafiken. Om fler ska välja att åka kollektivt, behövs nya satsningar. Tvärbanans succé visar vägen och dess utbyggnad i norr måste påskyndas, så som skett i söder till Hammarby Sjöstad.

Moderna spårvagnar är bekväma, snabba och kapacitetsstarka. Det är dags att dra nytta av det även i innerstaden. Kollektivtrafiken längs Strandvägen är idag bland de få fungerande – ingen parkerar på spåren. Att förlänga Djurgårdslinjen till Centralen genom city vore ett sätt att testa vinsterna med ett nytt spårvagnsnät. Även här kan man dra nytta av redan gjorda investeringar, hela 2/3 av linjen är redan klar. Även möjlighet till kollektivtrafik på vattnet ska beaktas som en lösning på trafikproblemen i Stockholm.

Citybanan genom centrala Stockholm måste byggas. Denna spårsatsning möjliggör nya, tätare och driftsäkrare trafikering på de befintliga spåren. Därutöver skapas fler bytespunkter och mindre trängsel på perronger.

Rädda Bromma flygplats

För kommunikationerna i Stockholmsregionen är det viktigt med en citynära flygplats. Bromma flygplats ska därför finnas kvar även efter 2011.

Cykel- och promenadstaden Stockholm

Stockholms ska bli en ännu mer cykelvänlig storstad. Cykelvägar måste beaktas tidigt i planprocessen för nya bostadsområden. För att förebygga olyckor är det viktigt att cykelvägarna är ordentligt avskilda från övrig trafik. Cykelvägnätets felande länkar måste åtgärdas, både i inner- och i ytterstaden och komplicerade trafikplatser bör förbättras ytterligare. Fler låsbara cykelställ är en förutsättning för att fler ska våga välja cykeln.

Fotgängarna får inte glömmas bort i trafikplaneringen. Flera centrala platser, bland annat Odenplan och S:t Eriksplan har anpassats efter gångtrafikanterna. Liknande initiativ bör tas i andra stadsdelar. Exempelvis Fridhemsplan behöver en översyn, för att ge Kungsholmen en samlingspunkt.

Fler parkeringsplatser

Bilen är ett naturligt inslag i människors vardag. Man bör inte motarbeta bilanvändandet, utan snarare underlätta för det. Parkeringsbristen är idag ett stort problem i Stockholm, både i bostadsområden och på andra platser. Antalet par-

keringsplatser måste öka. Fler vinkelparkeringar på större gator, fler parkeringshus och parkeringar i tomma bergrum och tunnlar är exempel på förslag som kan underlätta för Stockholms invånare att hitta en parkeringsplats.

Lika viktigt är att planera för fler parkeringar vid nybyggnationer av bostäder. När man bygger bostäder idag utgår man alltför ofta ifrån att hushållen har färre bilar än vad som är fallet. Det gör att parkeringsbristen ökar, ju fler bostäder som byggs. Parkeringstalen ska höjas både i inner- och i ytterstaden.

Framkomlighet ska vara främsta målet i stadens parkeringspolitik – inte den kommunala ekonomin. Vänstermajoriteten har höjt parkeringsavgifterna för mycket. Folkpartiet motsätter sig detta.

De regler som finns för parkering ska respekteras. Den snabbt minskande respekten för handikapplatser, lastzoner, övergångsställen och gathörn, samt den ökande dubbelparkeringen, måste mötas med effektivare och bättre styrd övervakning. Samtidigt ska det inte finnas onödiga regleringar. Parkeringsförbud på grusplaner vid badplatser, vid vissa vägar och liknande, bör ses över.

Lys upp stadens parker

Det ska vara både snyggt och tryggt i Stockholm. Idag finns många mörka och otrygga platser, framförallt parker, i staden. Mörka platser kan leda till fler brott och framförallt kan de skapa en känsla av otrygghet. Alltför stor del av stadens belysningsarbete går till att byta ut befintliga armaturer. Det räcker inte. Det behövs mer ljus över Stockholm. Parker, gångtunnlar och andra mörka platser måste omedelbart lysas upp. I upprustningsplaner för nya parker, ska förbättrad belysning vara en naturlig del.

Ett betydande problem är att ansvaret för parkerna är splittrat. I upprustningen av en park, har trafiknämnden ansvar för alla delar utom belysningen, som ligger i marknämndens händer. Det behövs ett helhetsgrepp, där en av dessa nämnder får ansvar för allt arbete i parkerna, annars finns det risk för att belysningen glöms bort.

Bort med klotret

Det ska vara tryggt och snyggt i Stockholm. Klotter är ett tecken på stadens förfall och har ingenting med konst att göra. Idag får nedklottrade väggar stå osanerade alltför länge, ibland i årtal och barn och ungdomar hamnar i missbruk och slås ut. Morgondagens unga klottrare fostras i stadens regi, genom Kulturskolans graffitikurser. Det behövs en helomvändning i stadens klotterpolitik. Sanering ska ske fortast möjligt och nolltolerans ska råda. Klotter föder klotter. För att minska klotret, krävs snabb sanering.

Att det saneras på vissa ställen och aldrig på andra, beror på att för många huvudmän har ansvar för saneringen. Stadsdelsförvaltningarna, trafiktjänsten, teknikkontoret, SL, Fortum, de kommunala bostadsbolagen och privata fastighetsägare är några av de huvudmän som ansvarar för klottersanering. Det är för många kockar i soppan. Staden ska därför samla allt ansvar för sanering av stadens egendom på ett ställe. Till detta samarbete bör också andra huvudmän

bjudas in, så att en och samma saneringsentreprenör sköter så stor del av saneringen som möjligt, inom stadens område.

Bort med snö och skräp

Det ska vara rent och säkert i Stockholm. Snöröjningen och renhållningen måste förbättras. I många delar av staden utgör skräpet närmast sanitära olägenheter och snön skapar fara både för fordon och för fotgängare. Ansvaret för snöröjningen och renhållningen i innerstaden bör därför tas över av trafiknämnden. Denna verksamhet är väl lämpad för entreprenader och vi motsätter oss ambitionerna att återigen bygga upp kommunala driftsverksamheter på dessa områden.

Riv Centralbron

På sikt bör den monstruösa Centralbron rivas och ersättas med en tunnel. Den lika brutala och från början provisoriska Strömbrobron skulle dock kunna rivas redan idag. Dagens mycket begränsade trafik genom Gamla stan kan leda över Norrbron och Vasabron.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för Trafiknämnden godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar att en fortsatt utbyggnad av en komplett ringled runt staden ska genomföras.
3. Kommunfullmäktige beslutar att projektering av Österleden och Förbifart Stockholm inleds.
4. Försöket med biltullar/trängselskatter ska avbrytas.
5. Staden skall tillsammans med fastighetsägarna i Stockholm och SL gemensamt arbeta mot klotter och annan vandalisering i syfte att höja tryggheten. Staden skall genom egna insatser öka tryggheten på gator och torg, genom exempelvis ökad belysning.
6. Staden skall sanera allt klotter inom 24 timmar.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

MARK- OCH RENHÅLLNINGSNÄMNDEN

- Bygg fler bostadsrätter i förorten
- Stoppa sorteringshysterin

Stockholms bostäder

Trots löftet om 20 000 nya bostäder under nuvarande mandatperiod står över 100.000 människor i bostadskö. Det är inte rimligt att människor ska behöva tacka nej till jobb, eller utbildning, för att de inte kan hitta någonstans att bo. Marknämndens främsta uppgift är därför att skapa förutsättningar för ett ökat byggande. Det är viktigt att marknämnden fortsätter med att ta fram många markanvisningar, men vi måste också våga ta strid mot lokala opinioner och de som tycker att Stockholm inte ska växa mer. Stockholm ska åter bli en populär storstad dit människor vill och kan flytta.

Marknämnden har en mycket viktig uppgift i att ta fram exploateringsbar mark som kan användas till bostadsbyggande. Det är angeläget att ett helhetsgrepp tas när nya bostadsområden utformas. Vid planering av nya bostadsområden är det viktigt att det skapas förutsättningar för liv och rörelse, på dagtid såväl som på kvällstid. Det kan uppnås med en hög exploateringsgrad och gärna med en stadsliknande karaktär. En hög exploateringsgrad pressar dessutom priserna och gör att fler kan efterfråga nya bostäder.

Vid anvisning av mark är det viktigt att det görs en rimlig avvägning mellan nya bostäder och grönytor. Flertalet av stadens parkmarker är omtyckta och ska naturligtvis bevaras i så stor utsträckning som möjligt. Byggande ska i första hand ske på redan exploaterad mark.

Stadens ekonomiska läge är mycket ansträngt. Därför måste vi göra allt för att hitta besparingar inom administration och politik. Renhållningsnämnden bör därför slås ihop med marknämnden för att maximalt kunna utnyttja de administrativa resurserna.

Låt fler äga sin bostad

Blandade upplåtelseformer är en förutsättning för minskad segregation. I åtskilliga områden är allmännyttans dominans en av orsakerna till områdenas problem. Hyresgäster i kommunala bostadsbolag ska därför ha rätt att friköpa sina lägenheter. Större ansträngningar bör göras för att få till stånd ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter i områden där hyresrätter dominerar. Därigenom ökar inflytandet över det egna boendet och boendemiljön, de sociala nätverken förbättras och områdena stabiliseras. Den sociala integrationen ökar med blandade boendeformer och ett större enskilt ägande av bostäder breddar och ökar också sparandet i Sverige, vilket i sig är angeläget.

De styrande i stadshuset vill gå en helt annan väg. Vänstermajoriteten försöker med hjälp av olika lagar och beslut att hindra folk från att äga sin bostad. För att säkerställa hyresrätten som upplåtelseform i förorten planerar nu vänstermajoriteten i Stockholm att antingen instifta en stiftelse och sälja de allmännyttiga

bostadsföretagen till den, eller att göra om hela det kommunala bostadsbeståndet till kooperativa hyresrätter. Vilket förfarande vänsterkartellen än försöker sig på, är syftet detsamma nämligen att förhindra förortsbor att själva få välja om de vill bo i hyresrätt eller bostadsrätt. Om den socialistiska majoriteten lyckas med något av förslagen kommer hyrorna för de som idag bor i en hyreslägenhet som tillhör allmännyttan att öka kraftigt.

För att uppnå målet med blandade upplåtelseformer i alla stadsdelar måste bostadsombildningarna kombineras med en kraftigt ökad nyproduktion av bostadsrätter i segregerade förorter. Endast 1 procent av de påbörjade bostadsrätterna i ytterstaden under 2003-2004 ligger i områden som idag domineras av hyresrätter.

För att skapa bättre förutsättningar för byggherrarna att bygga fler bostadsrätter i segregerade förorter krävs en översyn av stadens markanvisningspolicy.

Värna hyresrätten

Hyresrätten är en boendeform som ska värnas. I dag byggs för få hyresrätter, eftersom det råder osäkerhet om byggherrarna kan räkna hem kalkylen. Det är angeläget att utveckla bruksvärdessystemet så att det blir lönsamt att bygga nya hyresrätter. För att skapa incitament för byggande av hyresrätter måste hyrorna få återspegla utbud och efterfrågan i större utsträckning.

Många Stockholmare vill bo i hyresrätt. Därför ska det också finnas ett rikt utbud av hyreslägenheter i staden. Kommunen behöver dock inte vara en så dominerande ägare av Stockholms bostadsfastigheter som i dag. Kommunstyrelsen bör snarast utreda möjligheten att sälja ett av Stockholms tre kommunala bostadsbolag.

Tomträtter

Möjligheten för tomträttsägare att friköpa marken ska kvarstå och utvecklas. För de Stockholmare som väljer att fortsätta att hyra sin mark från kommunen skall tomträttsavgälden hållas på en rimlig nivå.

Renhållning

Stockholms källsorteringssystem är i kris och måste göras om i grunden. Källsortering i sig ska inte utgöra ett mål. Om det är mer miljö- och samhällsekonomiskt lönsamt att avskaffa sortering av vissa avfallsprodukter ska detta ske. Sorteringsmålen är fel konstruerade. Invånarna lägger ner tid och kraft på att i många fall sortera avfall som man lika gärna kan skicka till förbränning, medan liten kraft läggs på sortering av det miljöfarliga avfallet. Farligt avfall har, om det inte tas om hand på rätt sätt, en skadlig inverkan på miljön.

Folkpartiet vill radikalt förändra källsorteringen. Stockholm bör införa ett sorteringssystem som prioriterar och fokuserar på de farliga soporna och inte på sådant som man lika gärna kan bränna. Vi vill återinföra den fastighetsnära källsorteringen av tidningspapper, satsa på fler och bättre insamlingssystem för farligt avfall samt avskaffa 14-dagarshämtningen och återinföra veckohämtningen av den ”vanliga” soppsäsen.

Den politiska majoriteten i Stadshuset har som nytt mål att 35 procent av (32 000 ton) matavfallet skall sorteras ut från hushåll och restauranger. Folkpartiet motsätter sig storsaklig kompostering av hushållsavfall. Storskalig kompostering eller rötning är inte det bästa sättet att ta tillvara hushållens matavfall. Kompostering har hittills mest levererat dålig lukt och en slutprodukt som ingen vill ha. Både från kompostering och rötning avges metan som har en 20 gånger större påverkan på växthuseffekten än koldioxid.

Beslut om en produkt ska materialåtervinnas eller brännas ska baseras på en helhetsbedömning. För vissa produkter lönar det sig både miljömässigt och ekonomiskt att bränna och därmed utvinna energi. För andra produkter är insamling och materialåtervinning självklart.

Med vår avfallspolitik får vi en bättre miljö med lägre energiförbrukning, minskade lastbilstransporter, lägre kostnader för medborgarna samt mindre besvär för hushållen att hantera sina sopor.

Taxorna inom nämndens område måste också fortsättningsvis vara låga. Höjda avgifter är inte, mot bakgrund av alla ytterligare pålagor på stockholmarna, ett alternativ. För att motverka höjda taxor krävs sannolikt rationaliseringar i verksamheten.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Marknämnden** och **Renshållningsnämnden** godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar att slå ihop Marknämnden och Renhållningsnämnden.
3. Försöket med storskalig kompostering ska avbrytas.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

FASTIGHETS- OCH SALUHALLSNÄMNDEN

- Nej till Landstiftelse
- Sälj fastigheter och mark

Nej till inrättandet av en landstiftelse

All mark utanför Stockholms stad bör säljas av staden. Majoritetens förslag att låsa in all stadens mark utanför kommungränsen, totalt 26000 hektar d v s en större yta är hela Stockholms stad, i en stiftelse innebär i realiteten att staden ger bort mark för 1 miljard kronor. Konsekvensen av att mark och övrig egendom tillförs en stiftelse leder till att dessa blir undantagna all kommunal styrning och kommunfullmäktige har ingen vetorätt över stiftelsens styrelse.

Det demokratiska beslutsfattandet i framtiden, både från Stockholms stads kommunmedborgare och från medborgare i berörda kommuner, begränsas på ett olyckligt sätt. Det är inte rimligt att Stockholms kommunfullmäktige ska kunna hindra andra kommuner att utvecklas och skapa tillväxt på de villkor som kommunens egna invånare önskar. Majoriteten uppvisar härvidlag ett drag av maktfullkomlighet som är föga smickrande.

Stiftelsebildningen innebär dessutom att grönområden ställs mot bostadsbyggande, på ett sätt som inte är nödvändigt. Stockholm är Sveriges tillväxtmotor och om Stockholm ska kunna utvecklas och driva landets utveckling så krävs möjligheter att bygga bostäder även på oexploaterad mark både inom stadens gränser och utanför.

Sälj fastigheter och mark

Det finns inget egenvärde för en kommun att äga fastigheter och mark. Staden bör sälja sådant som inte tillhör eller behövs för verksamheten. Försäljningar av fastigheter bör genomföras i större omfattning och i högre hastighet. De fastigheter som staden skall fortsätta att äga måste underhållas på ett bättre sätt än vad som sker idag.

I dag äger staden ett antal saluhallar. Det finns som vi ser det inget rimligt skäl till att staden ska äga dessa hallar och definitivt inte anlägga nya kommunala saluhallar – vilket det finns planer på för t ex Skeppsbron.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Fastighets- och saluhallsnämnden** godkänns.
2. Planerna på att inrätta en land- och egendomsstiftelse ska avbrytas.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

BOSTADSBOLAGEN

- Låt ombildningen fortsätta i ytterstan
- Sälj Skatteskrapan
- Sälj ett av bostadsbolagen
- Nej till inrättandet av en bostadsstiftelse/kooperativ hyresgästförening

Det råder fortfarande en obalans på Stockholms bostadsmarknad. Efterfrågan på bostäder är fortsatt mycket stor. Bostadsbristen är ett hinder för tillväxt och utan ett massivt byggande riskerar stadens utvecklingspotential och attraktionskraft att gå förlorad. Bostadsbolagen har därför en viktig uppgift när det gäller att ge de människor som idag står i bostadskön en bostad och för att planera för ett kraftfullt byggande i framtiden.

Produktionen skall ske på marknadsmässiga villkor för att inte snedvrída konkurrensen. Resultatkraven i bostadsbolagen måste skärpas. Bostadsbolagen bör ges i uppdrag att finansiera renoveringar och ombyggnationer utan att använda vinsterna av försäljningarna.

Samtliga bostadsbolag skall aktivt medverka till att sprida ägandet av bostäder till hyresgästerna. Staden bör uppmuntra till ombildning av kommunalägda hyresrätter till bostadsrätter i ytterstaden, framförallt i s.k. miljonprogramsområden. I många förorter finns de nu ett ökande intresse från de boende att själva ta över förvaltningen och ägande av sina hyreslägenheterna. Detta är någonting väldigt positivt som staden borde bejaka istället för att förhindra och förbjuda.

Bostadsbolagen har ett ansvar för att skapa en god miljö samt att motverka skadegörelse och kriminalitet. För att minska klottret, krävs snabb sanering. Allt klotter inom stadens område ska saneras inom 24 timmar från att det upptäcks.

Folkpartiets övergripande målsättning är att uppnå en blandning av upplåtelseformer i samtliga stadsdelar. Bostadsbolagen ska ha det yttersta ansvaret för att underlätta omvandlingsprocessen. Folkpartiet vill också att Stockholm Stads-hus AB ska göra särskilda insatser för att öka andelen bostadsrätter i ytterstaden.

Stoppa planerna på en bostadsstiftelse/kooperativ hyresförening

Vänstermajoriteten försöker med hjälp av olika lagar och beslut att hindra folk från att äga sin bostad. För att säkerställa hyresrätten som upplåtelseform i förorten planerar nu vänstermajoriteten i Stockholm att antingen instifta en stiftelse och sälja de allmännyttiga bostadsföretagen till den, eller att göra om hela det kommunala bostadsbeståndet till kooperativa hyresrätter. Vilket förfarande vänsterkartellen än försöker sig på, är syftet det samma nämligen att förhindra förortsbor att själva få välja om de vill bo i hyresrätt eller bostadsrätt. Om den socialistiska majoriteten lyckas med något av förslagen kommer hyrorna för de som idag bor i en hyreslägenhet som tillhör allmännyttan att öka kraftigt.

Sälj Skatteskrapan

Att bygga om Skatteskrapan till studentbostäder kan bara beskrivas som ett slöseri med skattebetalarnas pengar. Skatteskrapan byggdes i slutet av 1950-talet och är en nedgången fastighet med extrema renoveringsbehov. Alla seriösa kalkyler visar ett stort nedskrivningsbehov och stora renoveringskostnader.

Renoveringen och omdaning av Skatteskrapan till studentbostäder har tyvärr blivit ett prestigeprojekt för den sittande majoriteten. Tre gånger så många studentbostäder hade kunnat byggas runt om i staden som nu satsas i ett enda projekt. Att bostadsbyggandet går trögt och de utlovade 20 000 nya lägenheterna inte kan levereras får inte innebära att man med desperation satsar gigantiska summor på ett misslyckat projekt.

Nybyggnation av studentlägenheter är viktigt för att Stockholm ska kunna attrahera studenter och ny arbetskraft från andra delar av Sverige och världen. Det är mot den bakgrunden fullständigt oacceptabelt att majoriteten medvetet väljer att hantera skattebetalarnas pengar så ovarsamt. De pengar som majoriteten vill satsa på detta projekt kan med lätthet användas till nybyggnad av betydligt fler studentbostäder på annan plats i staden.

Folkpartiet vill därför avbryta den kostsamma processen och att fastigheten säljs för att minimera den ekonomiska förlusten för Stockholms stads skattebetalare.

Vällingby centrum

Vi anser att omdaning av Vällingby centrum kommer att innebära ett positivt tillskott av bostäder och nya kommersiella lokaler i området. Mot bakgrund av de osäkra ekonomiska kalkylerna finns dock anledning att iakttäta viss försiktighet i det kommande arbetet. Det ter sig rimligt att Svenska Bostäder för att hantera ekonomin tydligt etappindelar det kommande arbetet.

För att fatta ett välgrundat beslut krävs också tydligare presentation och kalkyler kring hur projektet påverkas bland annat av justeringar i hyresnivåer, justeringar av beläggningsgrad, konjunkturutveckling samt infrastrukturutveckling i området.

Sälj ett av bostadsbolagen

Av bostadssociala skäl behövs det kommunalt ägda bostäder. Kommunen behöver dock inte vara en så dominerande ägare av Stockholms bostadsfastigheter som i dag. Därför skall kommunstyrelsen snarast utreda möjligheten att sälja ett av Stockholms tre kommunala bostadsbolag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Bostadsbolagen** godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar om en försäljning av Skatteskrapan.

3. Boende i de kommunala bostadsbolagens hyreslägenheter i ytterstaden skall erbjudas möjligheten att friköpa sina bostäder.
4. Planerna på att inrätta en bostadsstiftelse eller kooperativ hyresgästförening ska avbrytas.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB

Bolagets mål och uppgifter

Under 2005 övergick bolaget från AB Familjebostäder och blev ett direktägt dotterbolag till Stockholm Stadshus AB. Bolaget förvaltar servicehus som innehåller lägenheter, lokaler, särskilda boenden och sjukhem. Bolaget har en viktig uppgift i att tillhandahålla välskötta fastigheter för ett tryggt äldre- och omsorgsboende.

Ägardirektiv 2006-2008

Under de kommande årens förändringar i åldersstrukturen inom staden måste bolaget möta de nya krav och behov som medborgarna kommer att ha på boendet. Detta kommer att ställa stora krav på bolaget både ekonomiskt och verksamhetsmässigt. Bolaget skall ha ett stadsövergripande perspektiv på sin verksamhet,

Bolagsstyrelsen ska

1. Medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler
2. Tillhandahålla välfungerande, välskötta och trygga bostäder för stadens äldre och funktionshindrade
3. Genomföra ombyggnationer och upprustningar i befintligt bestånd
3. Utveckla omsorgsboendet och äldreboendet i Stockholm i samverkan med staden och övriga aktörer
4. Tillhandahålla lokaler för korttidshem för personer med t ex demenssjukdomar eller Parkinson, med upptagningsområde från hela staden

STOCKHOLMS STADS PARKERING AB

Fler parkeringsplatser

Det behövs fler parkeringsplatser i Stockholm. Staden måste se till att underlätta bilparkering. Parkeringsvakterna är inte en del av den kommunala kärnverksamheten och är en tjänst som lämpar sig mycket väl att upphandla för att uppnå största möjliga effektivitet och kostnadsmedvetenhet. Dotterbolaget Parkab övervakning ska därför säljas.

Stockholms Parkerings främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggnation av nya garage och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet, exempelvis infartsparkeringar. I kommersiella anläggningar ska lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggnation av nya.

Stockholm Parkering arbetar på en marknad där det råder obalans mellan tillgång och efterfrågan. Det gäller inte minst i Stockholms innerstad. Bolaget ska förena målen hög beläggning under dygnets alla timmar med god lönsamhet i parkeringsdriften. Lönsamhetsmålen för affärsverksamheten motiveras i första hand av att bolaget av egen kraft måste finansiera investeringar i ny garagekapacitet. Tillgången på parkering och bostäder är exempel på förutsättningar för en levande innerstad. En annan uppgift som åligger bolaget är att tillse behovet av infartsparkeringar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Stockholm stads parkering AB** godkänns.

STOCKHOLMS HAMN AB

- Avveckla oljeverksamheten vid Loudden

Stockholms Hamnar skall medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Därtill har Stockholm Hamn en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafik i Östersjön. Bolaget erbjuder kajplatser och anläggningar för trafik med i första hand kombifärjor, kryssningstrafik.

Arbetet med att avveckla oljeverksamheten vid Loudden till förmån för en alternativ lokalisering skall fortsätta och ges högsta prioritet. Arbetet skall inriktas på långsiktiga och miljömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens försörjning avseende oljeprodukter. Miljöförbättrande åtgärder samt säkerhetsåtgärder i området är nödvändiga inslag till dess att alternativa lokaliseringar kan realiseras. Det är av största vikt att arbetet bedrivs skyndsamt och med en helhetslösning som mål så att alternativa användningsområden såsom bostäder kan komma till skott. Hamnen är ett viktigt område för en fortsatt offensiv byggpolitik.

Utbyggnaden av hamnen i Norvik bör påbörjas snarast.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar om en avveckling av oljeverksamheten vid Loudden.

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN

Brand- och räddningsnämnden fyller en viktig uppgift i stadens verksamhet. Den ansvarar för räddningstjänst, förebyggande brandskydd och riskhantering, befolkningsskydd i fred och under höjd beredskap.

Ny lagstiftning på området fördjupar stadens ansvar för skydd mot olyckor. Det är viktigt att brand- och räddningsnämnden kan organisera verksamheten efter de nya kraven. I takt med att den tekniska utvecklingen förbättras kan det också bli nödvändigt att förändra den nuvarande organisationen så att Stockholm även fortsättningsvis kan ha den bästa räddningstjänsten.

Folkpartiet ser gärna också en utvidgning av samarbetet med andra brandför-svar i regionen. Genom ökat samarbete kan man med bibehållen kvalitet på räddningstjänstens verksamhet, långsiktigt sänka kostnaderna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Brand- och räddningsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

- Stadens gymnasier ska profileras
- En skola inriktad mot IV-elever ska skapas
- Skolk ska skrivas in i betygen
- Nej till elevstyrda gymnasier

Gymnasiet

Gymnasieskolan ska innehålla en mångfald av utbildningsmöjligheter. Varje gymnasieskola ska ha en tydlig profil med få utbildningsprogram. I stället för att varje gymnasieskola ska erbjuda så många olika utbildningar som möjligt bör var och en av Stockholms gymnasieskolor endast ha ett fåtal program där man håller högsta kvalitet. Bland annat bör särskilda yrkesgymnasier med olika yrkesprofiler upprättas. Nivån på de studieförberedande utbildningarna ska höjas. På yrkesförberedande utbildningar ska utvecklingsarbetet huvudsakligen inriktas mot att höja kvaliteten på yrkesämnena.

Gymnasieeleverna ska ha stor valfrihet, t ex möjligheten att välja skola och utbildning. Däremot ska möjligheten att reducera program och att läsa ämnen av ren hobbykaraktär minska. I intagningen till gymnasieutbildningar och gymnasieskolor ska betygsintagning gälla.

Friskolor ökar valfriheten för eleverna samtidigt som lärarna får fler arbetsgivare att välja mellan. Mångfalden berikar Stadens utbildningsväsende och utan tvivel skulle Stockholm aldrig ha klarat det ökande elevantalet på gymnasiet om det inte vore för att så många friskolor har etablerat sig på senare år. Vi välkomnar att fler friskolor etablerar sig i Stockholm.

Tidigare fanns en särskild gymnasieskola som var specialiserad på att utbilda elever som misslyckats i grundskolan. Denna uppgift kräver extra resurser för stödpersonal som speciallärare, psykologer och fritidsledare. När dessa elever sprids ut över staden kommer den kompetens som under många år byggts upp för att undervisa elever med stora problem att slås sönder. Vi vill att det ska finnas ett gymnasium med särskild inriktning på IV-elever.

Riv upp beslutet om den nya skolplanen

Skolplanen ska vara ett av de styrdokument som skolorna både planerar och utvärderar den egna verksamheten efter. Även kommunen ska kontinuerligt följa upp och utvärdera planen. Detta ställer höga krav på att skolplanen är formulerad på ett tydligt sätt, och att den är uppföljnings- och utvärderingsbar.

Tyvärr är inriktningsmålen i den nya skolplanen alldeles för svåra att tyda och tolka. Den nya skolplanen saknar dessutom det tydliga fokus på kunskaper och utvärdering av kunskaper som den tidigare skolplanen hade. Även skrivelserna om läraryrkets status, valfrihet och ordning och reda i skolan har försvunnit. Allt detta är ett utslag av stadens nya skolpolitik. Beslutet om att anta den nya skolplanen bör rivas upp, i stället ska den skolplan som antogs av fullmäktige år 2000 fortsätta att gälla.

Nej till elevstyrda gymnasier

Skolan ska arbeta på ett sådant sätt att eleven växer och successivt lär sig ta mer ansvar för sig själv, sina medmänniskor och sina studier. Elevråden tränar eleverna i demokratiska arbetsformer och med åldern ska eleverna få ett större inflytande över skolans verksamhet, men ytterst få elever strävar efter att få styra sin skola administrativt. Elever som är under 18 år är inte myndiga att ta ansvar för fattade beslut. Att överlämna beslutsrätt utan att samtidigt kunna utkräva ansvar för fattade beslut är principiellt felaktigt. Det måste därför vara de professionellt utbildade i skolan – rektorer och lärare – som till slut fattar de avgörande besluten.

Ordning och arbetsro

Lugn och arbetsro är en förutsättning för lärande. Många skolor har ett sådant arbetsklimat, men det finns alldeles för många tragiska exempel på motsatsen. Det är alltid eleverna som har svårast i skolan som förlorar om det är stökigt under lektionerna. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga.

Det finns inte en lärare eller en rektor i landet som inte vill upprätthålla trygghet och arbetsro i klassrummen, men skolpolitikerna har under årtionden ryckt undan mattan för varje försök. Lärarnas befogenheter har monterats ned och lärarnas auktoritet i skolan har tillåtits sjunka. Det obefintliga politiska stödet till lärare och rektorer som faktiskt vågar ta konflikter med elever och deras föräldrar gör att många drar sig för att ens försöka.

Lärarna måste få de verktyg som krävs för att skapa en trygg arbetsmiljö. Alla skolor ska ha tydliga ordningsregler som är väl förankrade hos elever, lärare och föräldrar. Förebyggande åtgärder som en välfungerande elevvård bestående av skolkuratorer, psykologer och skolsköterskor ska finnas på alla skolor. Som sista utväg måste skolan ha befogenhet att vidta vissa åtgärder mot stökiga elever. Skriftlig varning, föräldrasamtal och en kortare tids avstängning är några exempel på sådana åtgärder. En notering om frånvaro och skolk ska göras i terminsbetygen. Allvarliga brott i skolan ska alltid polisanmälas.

Många undersökningar har visat att en av de viktigaste riskfaktorerna bakom våldsbrott senare i livet är att barn har en tidig debut av kriminalitet, droger och alkohol. Vi vet samtidigt att andelen elever som i tidig ålder varit berusade eller använt narkotika ökar. Detta riskerar att medföra allvarliga hälsorisker för våra ungdomar samtidigt som de kan få allvarliga konsekvenser för både individ och samhälle. Vi vill därför införa en nolltolerans mot våld, alkohol och droger i stadens skolor.

Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Det är viktigt att alla i skolan tydligt visa att mobbning aldrig kommer att accepteras. Alla skolor ska ha en fungerande handlingsplan mot mobbning. Som sista åtgärd måste en mobbare, mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är tillnärmelsevis så viktig för skolans kvalitet som en kompetent lärarkår. I samma takt som bildning och kunskap har nedvärderats i Sverige har läraryrkets status sjunkit. Skolk, svordomar och störningar i klassrummet är vanligare i Sverige än i något annat västland. Lärarna tillåts inte längre vara auktoriteter i skolan; det har till och med gått så långt att en del vill byta ut ordet lärare mot "pedagog" eller "handledare" för att de tycker att lärare låter för auktoritärt. Mot den bakgrunden är det inte märkligt att få ungdomar kan tänka sig att bli lärare i dag.

Många av de skolmisslyckanden vi ser i dag är resultatet av en skolpolitik som steg för steg har underminerat läraryrkets auktoritet och status. Om Sverige inte ska stå inför en akut lärarbrist måste läraryrkets attraktionskraft höjas. Under de tre första åren under förra mandatperioden, då folkpartiet ansvarade för Stockholms skolpolitik, ökade lärarnas löner med 16 procent. Det är dubbelt så mycket som under socialdemokraternas senaste tre år vid makten.

Allt fler lärare i Stockholm och Sverige är obehöriga. Vi föreslår att Stockholm helt slutar tillsvidareanställa obehöriga lärare. I stället för att fastanställa obehöriga avsätter vi omkring tio miljoner kronor för att stadens obehöriga lärare ska gå lärarutbildningen.

Vuxenutbildningen

Vi vill införa pengsystem i vuxenutbildningen. Med ett pengsystem skulle situationen bli mer lik den inom grund- och gymnasieskolan, det vill säga att fler fristående utbildningsanordnare startar som komplement och konkurrent till den kommunala utbildningen. Fler utbildningsanordnare ökar både elevernas valfrihet och höjer kvaliteten inom utbildningen.

Det är även dags att förstärka den enskilde elevens inflytande genom att införa pengsystem inom sfi-utbildningen. En särskild sfi-peng skulle både öka elevernas valfrihet och innebära en ökad mångfald av anordnare inom dessa viktiga verksamheter, vilket också underlättar integrationen i samhället.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Utbildningsnämnden** godkänns.
2. Skolans huvuduppgift ska vara att förmedla kunskap.
3. Redovisning av skolk skall införas i gymnasiebetygen.
4. Särskolan skall bevaras som skolform.
5. Valfrihetssystem för SFI och Vux skall införas.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KULTUR- OCH STADSMUSEINÄMNDEN

- Renässans för böcker och bibliotek
- Utveckla kulturskolan
- Nolltolerans mot klotter

En lyckad kulturpolitik handlar om att se kulturen som en viktig del i stadens infrastruktur inte endast som en del av att uppnå andra mål som mångfald, jämställdhet och fritidssysselsättning.

En bra kulturpolitik handlar också om att göra rätt prioriteringar. Under det senaste året har flera nya verksamheter förts över till kulturförvaltningen – verksamheter som tar tid och kraft från kärnan i stadens kulturverksamhet. Från att ha koncentrerat sig på strategiska verksamheter som bibliotek och kultur för barn och unga förväntas nu nämnden ägna sig åt lokaluthyrning och annat som ligger långt från kulturpolitikens huvudfrågor. Det är en dålig utveckling som riskerar att urholka kulturnämndens verksamheter på sikt.

Stockholm som svenskt kulturcentrum

Stockholm är en storstad där ständigt nya impulser bryts mot varandra och på det sättet skapar utveckling. Kulturlivet är en motor i ett sådant föränderligt klimat där den skapande människan får ta utrymme.

Kulturen erbjuder individen möjlighet till bildning och personlig utveckling. Den ger också människor verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se saker ur nya perspektiv. När människor utövar eller tar del av kultur föds inspiration, kreativitet och nya idéer. Kultur har därför en central plats i liberal politik.

Kulturpolitikens främsta uppgift är att stärka humanismens och demokratins ideal. Dessa måste ständigt hävdas i en öppen kamp om människornas övertygelser. Kultur handlar om kommunikation mellan människor därför är ett fritt och rikt kulturliv en förutsättning för ett öppet samhälle.

De utövande konstnärerna har ett arbete som kräver stor professionalitet. Stadens politik måste utformas med respekt för det yrkeskunnande som finns inom kulturinstitutionerna och bland dem som arbetar inom kulturlivet. Skådespelare, musikpedagoger med flera ska mötas med respekt för sitt kunnande och kompetens och kunna få fortsätta att arbeta med de uppgifter de är bra på och inte behöva omvandlas till fritidsledare för att passa in i den socialdemokratiska kulturpolitiken i Stockholm. Respekten för stadens kulturinstitutioner kräver en prioritering av kärnområdena inom stadens kulturliv.

Kulturpolitiken får aldrig reduceras till ett verktyg att lösa andra problem i samhället; arbetslöshet, regional fördelning, mångfald, jämställdhet eller liknande. Vi ser en med oro en sådan utveckling i Stockholms stad med den nu förda politiken. Vi hävdar att kulturens värde inte kan mätas endast i konkreta mål som arbetstillfällen. Kulturens värde beror inte heller på vem som produ-

cerar den eller var den produceras. Kulturen skall erbjuda människan visioner, reflektion, fördjupning och glädje.

Den statliga kulturpolitiken behöver förändras. Staden bör verka för att de statliga kulturpolitiska målen revideras, så att bland annat läsningen och bildningens betydelse markeras tydligt. Staden bör också uppvakta staten och protestera mot de stora bristerna hos de statliga museerna placerade i Stockholm. De fria entréerna har varit en succé, men det finns knappast ett statligt museum i Stockholm som inte har allvarliga ekonomiska eller andra problem som påverkar innehållet i verksamheten på ett mycket menligt sätt.

En liberal kulturpolitik kännetecknas av frihet, mångfald och kvalitet. Den offentligt finansierade kulturen behövs som en motvikt till det kommersiellt gångbara. Bevarande av kulturarvet och nytänkande uttryck klarar sällan att ekonomiskt bära sig själva, men är ändå inslag som tillhör en blomstrande storstad. Kulturlivet skall vara tillgängligt för alla oavsett ålder, språk eller funktionshinder.

Renässans för böcker och bibliotek

Alla människor har rätt till kunskap och information. Grunden i en liberal kulturpolitik är ett bildningsideal där en aktiv utbildningspolitik går hand i hand med en aktiv kulturpolitik. Under den förra mandatperioden skedde en kraftig förstärkning av resurserna till biblioteken. Detta märktes bland annat genom längre öppettider, kraftig ökat bokanslag, en mer lättåtkomlig verksamhet, bättre möjligheter att låna böcker genom ett nytt datasystem och att nya bibliotek öppnats. Folkpartiet satsar 10 miljoner kronor för modernare och mer tillgängliga bibliotek.

Dessa framsteg har i hög grad under vänsterstyret rullats tillbaka. Biblioteken är det område som drabbats värst av den uteblivna socialdemokratiska kulturpolitiken. Biblioteksverksamheten i Stockholm klarar idag endast att bibehålla nivån på verksamheten genom att bibliotek varit stängda för upprustning under senare år.

Nya, moderna bibliotek och andra kulturinstitutioner skall inrättas i de nya stadsdelar som är under uppbyggnad, bland annat på nordvästra Kungsholmen.

Vi vill åter öka öppettiderna och utveckla arbetsformerna för biblioteken. Bibliotekens profil behöver förstärkas och bli mer synliga i stadsmiljön. Den tekniska utvecklingen går snabbt och biblioteken måste ges möjlighet att ligga i framkant, både när det gäller teknik som kan förstärka servicen för besökare och låntagare och när det gäller nya medier.

En del av det livslånga lärandet där biblioteken har en viktig uppgift är att skaffa information från Internet. Därför bör biblioteken erbjuda trådlös uppkoppling, så att den som har en bärbar dator med sig kan koppla upp sig på biblioteket.

Barnboksinstitutet bedriver en viktig verksamhet för värna barnboken och uppmuntra till läsning. Verksamheten får dessvärre inte det stöd den borde från staten. Kommunen bör därför öka anslaget till institutet för att säkra och stärka dess verksamhet.

Vi ser med oro hur bibliotekens öppettider minskar och vill slå vakt om biblioteken som navet i stadens kulturliv.

Nytt stadsbibliotek

Asplunds bibliotek på Sveavägen är ett landmärke för Stockholm som behöver byggas ut för att vara ett väl fungerande stadsbibliotek även under 2000-talet. Stockholms underbara stadsbibliotek är älskat och kommer att tjäna som bibliotek i långa tider framöver. Men det är inte byggt för alla de funktioner som ett modernt stadsbibliotek måste ha i en storstad som vill ligga i framkant i utvecklingen. Det arbete för ett framtida nytt stadsbibliotek som påbörjades under den förra mandatperioden måste fortsätta.

En tillbyggnad eller en byggnad i närheten av stadsbiblioteket är en händelse av internationellt intresse. Att matcha Asplunds berömda byggnad blir en arkitektonisk utmaning som är unik. Därför bör Stockholm utlysa en internationell arkitekttävling där världens främsta arkitekter bjuds in att delta.

Stadens kulturinstitutioner

Vikingamuseum i Stockholm

Förutsättningarna för att inrätta ett vikingamuseum i Stockholm skall utredas. Intresset för historia är stort och vikingarna och deras tid är en viktig del av vårt lands historia. Det behövs ett samlat engagemang kring vikingarna. Det finns mycket att berätta och visa om deras liv och samhälle. Vi vill kunna erbjuda stockholmarna och alla de inhemska och utländska besökare som varje år strömmar till staden ett vikingamuseum centralt i Stockholm. Staden bör inleda en förstudie kring hur ett vikingacenter eller museum ska kunna inrättas i Stockholm.

Kulturhuset

Kulturhuset och Stadsteatern är det fysiska hjärtat för stadens kulturliv. Visionen är att dessa båda institutioner tillsammans skall bli norra Europas mest spännande kulturhus. Kulturhuset har sett en explosionsartad utveckling av antalet utställningar och aktiviteter under de senaste åren. Även Stadsteatern är inne i en mycket lyckosam period. Denna utveckling med många olika aktiviteter och samarbetspartners, men alltid präglad av professionalitet och hög kvalitet, måste få fortsätta. Folkpartiet har sedan länge krävs att Kulturhuset bör vara öppet på även på kvällstid. Det är viktigt att Kulturhuset får en möjlighet att nu genomföra detta. Vi ställer oss frågande till om de resurser som nu avsätts från majoritetens sida verkligen kommer att leda till att så sker.

Barn och unga

Stockholms barn och unga skall få möjlighet att delta i och uppleva kultur av hög kvalitet. Att med hjälp av kulturella uttrycksmedel kunna ta del av och

förmedla erfarenheter och åsikter är en viktig nyckel till kunskap, nöje och bildning. Alla Stockholms skolbarn skall erbjudas deltagande i kulturlivet. Kultur för de unga är Stockholms stads barn- och ungdomssatsning, som utvecklades under förra mandatperioden. Kultur för de unga har varit mycket lyckat och skall utgöra en prioriterad satsning i staden.

Även inom stödet till fria kulturlivet skall barn och unga vara en prioriterad inriktning.

Staden bör också arbeta för att flera scener blir tillgängliga för pop och rock. Att Medborgarhuset nu omvandlats till ett kulturhus i enskild regi med musikinriktning är ett första steget på vägen.

Sedan några år arrangerar staden ”Sommar08”, en stor kulturfest för skolungdomar som avslutar sommarlovet. De erbjuds ett brett utbud av aktiviteter och har varit mycket uppskattat. Verksamheten skall fortsätta och utvecklas.

Utveckla Kulturskolan

Kulturskolan är kanske den viktigaste kulturinstitutionen för barn och unga. Kulturskolan bör ge flera barn och ungdomar möjlighet att delta i kulturlivet genom eget skapande.

Kulturskolan måste ha som mål att kunna ta emot alla barn som vill ha plats. Man måste också ha som mål att behålla de som en gång blivit aktiva i Kulturskolan och inspirera dem till fortsatt skapande. Kulturskolan ska uppmuntra flera barn att delta i sina aktiviteter i stadsdelar som idag är underrepresenterade. Bland kulturskolans elever i dag finns framtidens musiker, skådespelare, konstnärer, dansare och inte minst publik.

Kulturskolans inriktning mot att bli en mera allmän pröva-på verksamhet är en inriktning som vi starkt ifrågasätter. Att börja räkna barn i pröva-på verksamheter som elever i skolan är ett sätt att trixa med siffror för att socialdemokraterna ska uppnå sina vallöften som vi tar avstånd ifrån. Kulturskolan har ett uppdrag som är betydligt större än så. Det handlar inte bara om en fritidsverksamhet vilket som helst utan ett ansvar för att förmedla, förvalta och erbjuda tillgång till ett kulturarv. Kulturskolan är nu på väg bort från den fungerande verksamhet som fostrat så många svenska konstutövare. Vi vill att denna verksamhet åter prioriteras.

Kultur i hela staden

Det måste finnas tillgång till kultur i hela staden. Detta sker förutom genom stadens egna verksamheter också genom det aktiva fria kulturlivet, som staden stödjer. En stor del av kulturnämndens verksamhet sker utanför innerstaden. Framför allt gäller detta verksamhet som riktar sig till barn och unga. Lokala kulturcentra skall inrättas där alla de som bedriver verksamhet för barn och ungdomar kan samverka: Kulturskolan, biblioteken, studieförbunden, skolorna, etc i stadsdelarna skulle vinna mycket på att samordna kulturverksamheterna. Detta skall kunna bidra dels till att unga träffas på ett positivt sätt dels kan verksamheten samordnas vilket gör att man blir starkare.

Under förra mandatperioden har viktiga kulturinstitutioner i ytterstaden permanentats, Tensta Konsthall och Skulpturens Hus. Även Färgfabriken i Liljeholmen har vidareutvecklats och Fria teatern i Högdalens framtid har kunnat säkras, trots statens njugga inställning. Såväl tillgången till professionell kultur som eget utövande, även i ytterstaden, förtjänar fortsatt hög uppmärksamhet.

Det fria kulturlivet

Stockholm har en rik flora av musiker, teatergrupper, dansare, författare, fotografer, bildkonstnärer med flera som erbjuder stockholmarna en stor variation av kulturyttringar och upplevelser. Staden skall fortsätta sitt starka engagemang i exempelvis Dansens hus, Stockholms filmfestival, Folkoperan, Tensta konsthall med flera. Det professionella fria kulturlivet måste arbeta under rimliga villkor och ges ett fortsatt starkt och långsiktigt stöd av staden. Staden skall därutöver uppmuntra kultursponsring som ett komplement, men inte en ersättning för ett starkt kommunalt kulturstöd.

Folkbildningen med bland annat bibliotek, studieförbund med mera är viktiga inslag i en demokrati. En mångfald av kulturaktiviteter är viktigt. Stadens stöd till studieförbunden skall även fortsättningsvis riktas till prioriterade grupper som exempelvis funktionshindrade.

Bättre tillgänglighet

Det är viktigt att alla stockholmare känner att de kan ta del av kulturlivet. Därför måste arbetet som påbörjades av den förra majoriteten att utveckla tillgängligheten för funktionshindrade till kulturlivet fortsätta. Det finns fem miljoner kronor avsatta i Gatu- och fastighetsnämndens budget som skall disponeras av kulturnämnden för detta ändamål.

Stockholm som filmstad

Trots att det i Stockholm finns en väl utbyggd infrastruktur för att producera film görs allt mindre film i staden. Detta drabbar inte endast alla de yrkesgrupper som arbetar med film och som bor i Stockholm utan även stockholmarna. Stockholm visas i inte på filmduken vilket leder till att vi förlorar både konstnärligt och ekonomiskt eftersom filmproduktion ofta genererar intäkter för den kommun där den produceras. Folkpartiet satsar tre miljoner kronor på att öka Stockholms attraktivitet för filmproduktioner.

Finansiering på olika sätt

Människor betalar till den allra största delen själva för sin kulturkonsumtion. Detta är naturligt och skall så vara. Men den offentligt finansierade kulturen behövs som en motvikt till det kommersiellt gångbara. Staten, landstingen och kommunerna måste stå för ett grundläggande generöst stöd till kulturen. Intäkter från sponsring är emellertid ett viktigt komplement, som ökar konstnärernas frihet från beroende av en enskild bidragsgivare. Kultursponsring får aldrig bli en ersättning för ett starkt kommunalt kulturstöd.

Sponsring ökar också konstens kontaktytor och kan ge nya grupper av människor kontakt med kulturlivet. Stockholms kulturliv ska uppmuntras att arbeta aktivt med sponsring. Därför borde lagstiftningen likställa kultursponsring med idrottssponsring.

Under den förra mandatperioden ökade kulturinstitutionernas engagemang i sponsringssamarbeten på ett framgångsrikt sätt. Detta arbete skall fortsätta och utvecklas.

Mer konst i staden

Stockholm är en stad rik på konstnärlig utsmyckning. I vår stadsmiljö blandas traditionella statyer med utmanande moderna konstverk. Här finns skönhet, beröring och tankeväckande verk. I de nya bostadsområden som växer fram måste konsten ha en självklar plats. Sickla udde, är ett gott exempel på detta där konstnärliga utsmyckningen är central. Enprocentsregeln vid om- och tillbyggnader skall följas i Stockholm. Konstnärer bör också bjudas in på ett tidigt stadium i byggplaneringen för att kunna arbeta integrerat med arkitekter och andra för att skapa ett trivsamt och vackert område.

Stadens inköp av konst har flera fördelar, dels byggs en unik konstsamling upp, där framstående konstnärers verk bevaras för stockholmarna. Dels är det är viktigt sätt att stödja aktiva konstnärer.

Tydligt kulturpolitiskt uppdrag

Vi vill återföra ansvaret för stadens 4H-gårdar, Akalla by och Husby gård samt samlingslokalerna till idrottsnämnden och berörda stadsdelsnämnder. Stadens samlingslokaler är inte särskilt väl utnyttjade, därför bör dess framtida organisation och funktion ses över.

Stockholms Stadsmuseum

Ansvaret för Stockholms Stadsmuseum skall återföras till kulturnämnden, samtidigt som stadsmuseinämnden avskaffas. Stadsmuseet har en mycket liten förvaltning med stark anknytning till kulturnämndens verksamhet. En sammanslagning av stadsmuseinämnden och kulturnämnden innebär att staden renodlar och samlar dessa frågor i en nämnd.

Stadsmuseets unika samlingar kräver bra och ändamålsenliga lokaler. Nämnden skall ha ett lagreglerat ansvar att förvara dessa samlingar på ett betryggande sätt. Nämnden har genomfört en lokalutredning och arbetet med att finna en samlad lösning och ersättningslokaler pågår. En flyttning till nya arkiv- och magasinslokaler bör leda till ökad tillgänglighet och på sikt över kostnadsbesparingar. Stadsmuseet bör samarbeta med kulturnämnden om Sommaraktiviteter för ungdomar inför skolstarten.

Klotter är inte konst

Det ska vara tryggt och snyggt i Stockholm. Klotter är ett tecken på stadens förfall och har ingenting med konst att göra. Idag får nedklottrade väggar stå osanerade alltför länge, ibland i årtal och barn och ungdomar hamnar i miss-

bruk och slås ut. Morgondagens unga klottrare fostras i stadens regi, genom Kulturskolans graffitikurser. Det behövs en helomvändning i stadens klotterpolitik. Sanering ska ske fortast möjligt och nolltolerans ska råda.

Klotter föder klotter. För att minska klottret, krävs snabb sanering. Allt klotter inom stadens område ska saneras inom 24 timmar från att det upptäcks. Kulturskolan lär ungdomar att klottra. Graffiti som teknik är inte olagligt, men genom att organiserat komma i kontakt med graffitikulturen, fostras unga människor in i kriminalitet. Kulturskolans graffitikurser ska upphöra.

Socialtjänsten i stadsdelarna ser olika på hur allvarligt klotter är. Klotter är ett brott och ska beivras. Socialtjänsten ska inleda utredning så fort en ungdom upptäcks för klotter.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Kultur- och stads- musienämnden** godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar att slå ihop Kulturnämnden och Stads- museinämnden.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSARKIVET

Stadens minne

Väl ordnade arkiv är nödvändigt för det demokratiska och öppna samhället. En väl fungerande arkivverksamhet är en förutsättning för att offentlighetsprincipen skall fungera. Arkiv möjliggör en kritisk granskning av makthavare och de beslut som fattas. De möjliggör också forskning ur historiska perspektiv och säkerställer en god tillgång till information för kommande generationer.

I Stadsarkivet finns ett omistligt kulturarv. Att bevara, vårda och levandegöra stadens kulturarv är viktiga uppgifter för stadsarkivet. Historieintresset är stort i vår stad. Därför bör en plan utarbetas för det fortsatta arbetet med att presentera stadens stadsdelars historia i digitala format. Söderskivan, Kungsholmsdvd:n och Gamla stan 750 år är utmärkta kunskapsbanker som bör kunna få efterföljare. På detta sätt levandegörs stadens historia och samtidigt uppmärksammas stockholmarna på den historie- och kunskapsskatt som Stadsarkivet utgör. Samverkan mellan Stadsarkivet och skolan är en prioriterad verksamhet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Stadsarkivet** godkänns.

STOCKHOLMS STADSTEATER AB

Stockholmarnas teater

Stockholms stadsteater skall genom hög kvalitet, tillgänglighet och mångfald, aktualitet och engagemang i ständig förnyelse infria och överträffa stockholmarnas och besökande gästers förväntningar så att allt fler kommer och återkommer som publik till teatern. Den konstnärliga verksamheten utgår från det unika mötet mellan publiken och de utövande konstnärerna.

Stadsteatern skall göra god teater av hög konstnärlig kvalitet. Den skall ha bredd i repertoaren och arbeta för att nå en stor publik där barn och ungdomar är en prioriterad grupp. För att aktivt kunna arbeta med att nå allt större och bredare publikgrupper måste man värna Stadsteaterns verksamhet. Det arbete som genomförts under senare år har gett resultat. Teatern har lyckats nå ut till ny och yngre publik. Det visar på det lyckosamma receptet – bra teater kombinerat med aktivt publikarbete drar folk.

Det är viktigt att teaterns verksamhet värnas då publiksiffrorna slår alla rekord. Att splittra upp verksamheten och lägga utbildning av gymnasieungdomar som ett uppdrag för Stadsteatern visar en dålig respekt för teaterns verksamhet och bristande tilltro till att god konst faktiskt når ut – även om den framförs vid Sergels torg. De medel som avsatts till en ny scen i Skärholmen hade behövts för att säkra en fortsatt framgångsrik verksamhet med ännu flera besökare till teaterhuset vid Sergels torg.

Stadsteatern har inte fått några nya medel utan att den tillförts nya uppdrag sedan vänsterstyret tillträdde i staden. Det gör att Stadsteatern ligger på ett latent underskott på många miljoner. Detta tillsammans med bevarade hyreshöjningar i mångmiljonklassen gör att det finns anledning att känna oro för verksamheten om inte styret i staden förändras. Vi föreslår att Stadsteatern får ytterligare sex miljoner kronor för att skapa ett andrum efter de tuffa neddragningar teatern har tvingats genomföra.

Stadsteatern skall präglas av såväl konstnärlig som organisatorisk utveckling. Det påbörjade arbetat att finna mer effektiva former för att utveckla teatern konstnärligt och organisatoriskt skall fortsätta. Stadsteatern bör kunna inbjuda det fria kulturlivet till ett ökat samarbete.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Stockholms Stadsteater** godkänns.

SISAB

SISAB ska tillhandahålla ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler för stadens skolverksamhet. SISAB skall fortsätta renodlingen av verksamheten till utveckling och förvaltning av skollokaler.

Det är viktigt att SISAB ökar ansträngningar för effektivisera utnyttjandet av lokaler i Stockholms stad. Staden bör följa den enkla principen att skolans resurser i första hand skall användas till lärare och läromedel, inte till tomma skollokaler.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **SISAB** godkänns.

STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING

Bostadsförmedlingen i Stockholm har en mycket viktig uppgift. Att hjälpa de människor som står i kö för en bostad, men framförallt för förmedling av förturslägenheter och evakueringslägenheter för människor i akut behov av bostad. En viktig uppgift är att fortsätta arbetet med de privata fastighetsägarna att lämna fler lägenheter till förmedling. Bolaget skall även fortsätta att utveckla servicen till bostadssökande och fastighetsägare.

Bostadsförmedlingen förmedlar nu också de bostäder som omvandlats från servicehus till seniorbostäder. Huvudprincipen för förmedling av seniorbostäder ska vara regler som är tydliga och lätta att förstå för de människor som är intresserade av boendeformen. Det är också mycket angeläget att dra en tydlig gräns mellan seniorbostäder och biståndsbedömda former av äldreboenden. Folkpartiet är mycket kritiska till de omfattande förtursreglerna avseende förmedling av seniorbostäder.

En omfattande förtursprocess kring sociala eller medicinska skäl skapar en prövningsform snarlik den biståndsbedömning som i dag sker för övriga former av äldreboenden. En betydande andel av de lägenheter som hittills förmedlats har gjorts så med förtur – seniorbostäder har blivit ett slags ”servicehus light”.

En person med starka sociala/medicinska skäl som saknar alternativa möjligheter att lösa sitt bostadsproblem bör biståndsbedömas till en plats på servicehus, inte förtursbedömas till en seniorbostad. Annars är risken stor att seniorbostad blir ett andrahandsalternativ för människor som borde beviljas plats i servicehus, snarare än ett aktivt val för friska pensionärer som vill kunna planera sitt boende på äldre dagar. Förtursreglerna bör därför revideras omgående.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Stockholms stads bostadsförmedling** godkänns.

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

- Öka mångfalden med fler privata alternativ.
- Jobb istället för bidrag med jobbgaranti.
- Ökade resurser till frivilligorganisationerna.
- Tak över huvudet-garanti för hemlösa.
- Stärk skyddet för hotade kvinnor.
- Arbeta mot missbruk och brott bland unga.
- Reformera socialpsykiatrien.

Sätt människan i centrum

Den enskilde individen är utgångspunkten i det socialpolitiska arbetet. Hennes intresse måste alltid sättas före systemets. Nyckelorden i en liberal socialpolitik är valfrihet, respekt, förnyade livschanser och rättssäkerhet.

Vår stad står inför svåra sociala utmaningar; ett växande drogberoende, vård-behandlingar med dåliga – om ens mätbara - resultat, ett utbrett socialbidrags-beroende där en allt större andel handlar om långtidsarbetslöshet, ungdomar på glid in i kriminalitet, permanent utanförskap, hemlöshet och stora brister i om-sorgen om psykiskt sjuka.

Socialtjänstens problem bottnar i dag inte främst i resursbrist – även om så ibland är fallet – utan i den idé om att lägga livet till rätta för ”hjälplösa klien-ter”, som alltför länge tillåtit dominera svensk socialpolitik. Nu är tid att bryta ny mark.

Vi vill göra upp med den gamla modellen där människor ofta passiviserats och inte bemöts med den respekt som varje människa har rätt till. Människors val-frihet i livets olika skeenden är alltför begränsad och ofta tas människors initia-tivkraft ifrån dem. Vi vill driva en socialpolitik där omhändertagandets van-makt byts mot tilltrons egenmakt. Vi vill sätta människans egna inneboende möjligheter i centrum.

Socialtjänsten fyller i dag både rollen som myndighetsutövare och utförare av social omsorg. Dessa dubbla roller bidrar ibland till konflikt och problem. Åt-skilliga människor som i dag är i behov av socialtjänstens verksamheter, und-viker att ta kontakt eftersom man vill undvika socialtjänsten som myndighets-utövare.

Frånvaron av en tydlig struktur i socialtjänstens roller, och vad som egentligen är socialtjänstens yttersta ansvar, blir alltmer påtaglig. Det saknas en tydlig strategi för vilka verksamheter som ska bedrivas i egen regi, och vad som sköts bäst av entreprenörer. Vi vill se en tydligare renodling av stadens socialtjänst, där myndighetsutövningen tydliggörs men där enskilda utförare kan driva verk-samheter riktade till enskilda individer på entreprenad.

Behovet av valfrihet är minst lika stor i socialtjänsten som någon annanstans i välfärden. Den enskildes valfrihet skall stärkas genom att det finns en rik

mångfald av aktörer som ägnar sig åt professionellt socialt arbete. Inom exempelvis missbruksvård och barn- och ungdomsvård bedrivs redan i dag en betydande del av verksamheten i enskild regi.

Valfrihet och mångfald skapar också nya möjligheter för dem som arbetar inom socialtjänsten. Att kunna välja mellan flera arbetsgivare innebär stora fördelar för den enskilde, inte minst när det gäller anställningsvillkor och kompetensutveckling.

Därför är det mycket oroande att staden under den nuvarande majoriteten tar allt större steg bort från valfrihet och mångfald på socialtjänstens område. I takt med att allt fler privata entreprenörer successivt trängs bort från socialtjänsten minskar den enskildes möjligheter till en bra vård, liksom personalens möjligheter att välja mellan olika arbetsgivare.

Enskilda alternativ kan självfallet aldrig komma ifråga för uppgifter som rör, eller direkt gränsar till, myndighetsutövning. Det vore varken lämpligt, önskvärt eller lagligt att överlämna myndighetsutövning eller de delar av utredningsarbete som hör till obligatorisk ärendehandläggning, i enskild regi.

Uppföljningen och kvalitetsgranskningen i socialtjänsten har stora brister. Allt för lite engagemang har genom historien lagts vid att ta reda på om insatserna för missbrukare, socialbidragsberoende och barn som far illa gör nytta. Här står staden inför ett viktigt utvecklingsarbete. Att eftersträva kunskapsbaserad vård och behandling måste bli en självklarhet.

Låt oberoende välfärdsinspektörer utvärdera socialtjänsten. Alla insatser i socialtjänsten skall utvärderas och följas upp systematiskt. Oberoende inspektörer skall årligen rapportera till kommunstyrelsen i syfte att ge en översikt om hur väl nämndernas beslut genomförs och vilka resultat den förda politiken ger. Stadsledningskontoret bör få i uppdrag att utreda inrättandet av välfärdsinspektörer.

Personalsituationen i socialtjänsten är på många håll ansträngd. Samtidigt är det en brist att många klienter har svårt att få hjälp och stöd under helgerna. Ett sätt att öka attraktiviteten i yrket genom flexibla arbetstider, och samtidigt öka tillgängligheten och därmed tryggheten för socialtjänstens klienter, kan vara att införa så kallat 3-3-schema. Genom att socialsekreterarna jobbar efter 3-3-schema finns alltid någon tillgänglig för klienterna, och personalen får en mer flexibel arbetssituation. Ett antal arbetsplatser i stadsdelarnas socialtjänst bör erbjudas att pröva systemet på försök.

Bryt missbruk och utanförskap

Missbrukssituationen i Stockholm är allvarlig. Antalet tungt missbrukande vuxna växer stadigt, liksom nyrekryteringen till missbruk. Samtidigt har en stor del av den missbruksvård som bedrivs i dag en mycket begränsad effekt. I dag fokuseras alltför stor del av socialtjänstens insatser på upprepade behandlingar mot beroende, medan en alltför liten del handlar om att hjälpa människor att

bryta sitt utanförskap. En bra eftervård är avgörande för att lyckas bryta det utanförskap ett långvarigt missbruk leder till.

Inom missbrukarvården skall metodfrågorna ses över. Dokumentation, uppföljning och samarbete kring missbrukare måste professionaliseras. Framgångsrika behandlingsmetoder och vårdinrättningar bör följas upp och kunskapen om dessa spridas. Samverkan mellan staden, landstinget och frivårdsmyndigheten måste förbättras.

Motivation och förebyggande arbete är viktiga inslag i kampen mot missbruk. Viktigast är emellertid det förebyggande arbetet och att så tidigt som möjligt upptäcka de unga missbrukarna, för att snabbt kunna sätta in motåtgärder.

Missbrukare som är motiverade att bryta sitt missbruk måste snabbt ges rätt insatser. I dag får drogberoende långt ifrån alltid den behandling de har rätt till enligt socialtjänstlagen. En särskild vårdgaranti för missbrukarvård bör införas. Den som söker hjälp för sitt missbruk, på egen hand eller med hjälp av andra, ska garanteras kontakt inom ett dygn samt vård inom högst två veckor.

Ingen skall behöva vänta mer än en viss tid på att insatser sätts in. Socialtjänstnämnden bör utreda formerna för en vårdgaranti för missbrukare som införs i Stockholm den 1 januari 2007.

Det är angeläget att staden anpassar stöd och behandlingar till den enskilde missbrukarens egna förutsättningar. Framgångsrika och effektiva kunskapsbaserade behandlingar bör alltid prövas. I dag finns exempel på hur missbrukare nekas exempelvis en viss typ av läkemedelsassisterad behandling trots att forskning visat att metoden är framgångsrik. Att missbruksvården på detta sätt styrs av politiskt överväganden snarare än vetenskapliga forskningsresultat är olyckligt.

Tak över huvudet-garantin är en mycket viktig del av stadens stöd till hemlösa. Ingen människa ska tvingas sova på gatan i Stockholm. Det var bakgrunden till att tak över huvudet-garantin infördes under den förra mandatperioden. Stockholms hemlösa har sedan dess upprepade gånger uttalat sin uppskattning över garantin, som ger rätt till en plats på natthärbärge utan särskild biståndsprövning.

Under de senaste har emellertid tak över huvudet-garantin stundtals ifrågasatts i debatten, samtidigt som majoriteten genomdrivit försök med en fältförlagd biståndsbedömning. Vi vill slå vakt om garantin och all hemlösas rätt till en säng för natten.

Alla människors rätt att ta del av välfärden är den bärande tanken bakom tak över huvudet-garantin. Garantin är dock ingen långsiktig lösning för stadens hemlösa. Det är viktigt att utbyggnad av boende med olika nivåer och typer av stöd fortsätter. Bostäder för psykiskt sjuka och en fungerande missbruksvård är en förutsättning för att många av de hemlösa skall ha en chans att komma ur sin svåra situation. Det långsiktiga målet måste vara en egen bostad, ett mål som kan nås stegvis och med mycket stöd på vägen.

Även de som inte klarar de strikta kraven på drogfrihet måste erbjudas tak över huvudet. Därför krävs det fler lågtröskelboenden. Detta skall ses som ett första steg i en ”boendekarriär”, och ge hemlösa möjlighet att anpassa sig till ett ordnart boende stegvis. För att säkerställa att fler försöks- och träningslägenheter byggs skall planerna på dessa finnas med tidigt i planprocessen i samband med nyproduktion av bostäder.

Öka stödet till frivilligt arbete

Offentlig och privat verksamhet skall komplettera varandra. De ideella föreningarna utgör en viktig del av samhället och bygger på frivilligt engagemang från individen själv. Det är dock angeläget att understryka frivilligorganisationernas självständiga status.

Det finns en kraft i det ideella arbetet som inte kan ersättas av något annat. Vi vet också att många människor undviker kontakt med sociala myndigheter. Frivilligorganisationerna kan med sitt ideella engagemang motivera människor till att försöka komma ur sin sociala situation och söka hjälp. Frivilligorganisationernas insatser för bland andra hemlösa människor måste stödjas av staden. Dessutom bör gåvor till frivilligorganisationer som utför värdefullt socialt arbete vara avdragsgilla.

Stödet till frivilligorganisationerna handlar inte bara om pengar. Staden kan även bidra genom att skapa mötesplatser för människor med ett socialt engagemang. Många människor är angelägna om att få arbeta ideellt med frivilligt socialt arbete. Volontärbyrån fyller en viktig funktion genom att länka samman dem som är intresserade av detta med Stockholms olika frivilligorganisationer.

De senaste årens upprepade nedskärningar i stödet till frivilligorganisationerna är mycket oroväckande. Årets ökning på två miljoner i majoritetens budget räcker inte alls för att kompensera tidigare års indragna medel. Nedskärningarna innebär inte bara rent ekonomiska försämringar för dessa verksamheter och de människor som besöker dem. Det skickar också tydliga signaler från Stockholms stad till frivilligorganisationer att deras verksamheter är mindre värda, att de inte behövs.

Folkpartiet har en stark tilltro till frivilligorganisationernas insatser i det sociala arbetet, och den mångfald detta skapar. Därför vill vi anslå 15 miljoner extra för dessa organisationers arbete med stadens mest utsatta människor.

För att stödet till den enskilde individen ska bli så bra som möjligt krävs en ökad samverkan mellan socialtjänsten och frivilligorganisationerna. Det behövs fler och mer regelbundna kontaktytor, liksom kortare och enklare kontaktvägar.

Upptäck unga i riskzon

Vart tionde barn i Stockholm har någon gång under uppväxten blivit föremål för socialtjänstens insatser. Dubbelt så många har vid minst ett tillfälle fått sin situation utredd av socialtjänsten. Uppgifterna kommer från FOU-enheten

inom socialtjänstförvaltningen, och visar att de sociala insatserna för barn och ungdomar i Stockholm i dag är en mycket omfattande verksamhet.

Att snabbt fånga upp unga människor i riskzonen för sociala problem är en av det verkligt stora och svåra utmaningarna för socialpolitiken. För att lyckas måste det finnas fungerande nätverk kring våra barn och unga i form av ett starkt civilt samhälle, en trygg och kunskapsinriktad skolmiljö, en bra föräldradialog, tidig upptäckt av problem samt att åtgärder sätts in utan dröjsmål när så krävs. Föräldrar som ger stöd är den allra viktigaste resursen för barnen. Det kräver också ett gott samarbete mellan alla olika delar av samhället som möter ungdomarna. Föräldrar, skola, fritidsverksamheter, polis och fältassistenter har alla en viktig roll att fylla.

Stopp för droger

Debutåldern för när unga dricker alkohol är drygt 13 år. För de flesta är det den första drogen, men långt ifrån den enda som används av barn och ungdomar. Det finns fall där tolvåringar avslöjats med att använda narkotika. Missbruksproblemen bland unga i Stockholm är på många sätt mycket allvarliga.

Stockholms drogvaneundersökning visar nu på en minskning av såväl alkohol- som narkotikamissbruk bland elever i årskurs 9 och i årskurs 2 på gymnasiet. Minskningen är dock betydligt mindre bland flickor än bland pojkar. Fortfarande uppger en av fyra elever i årskurs två på gymnasiet att de någon gång provat narkotika.

Även om den senaste drogvaneundersökningen ska tolkas med försiktighet, talar mycket för att den satsning på drogförebyggande arbete som inleddes under den förra mandatperioden nu börjar ge resultat. Det lokala preventionsarbetet i stadsdelarna har visat sig ge resultat, liksom upprepade satsningar på föräldrainsformation. Dessa insatser ska fortsätta prioriteras av staden. I områden där stadens drogvaneundersökningar tyder på ett särskilt högt missbruk bör det göras specialsatsningar.

Föräldrars ansvar för sina ungdomar måste betonas starkare. När skolpersonal, socialsekreterare eller poliser misstänker drogproblem eller andra allvarliga bekymmer skall familjen alltid underrättas och motiveras till samarbete.

Stockholms Preventionscentrum, Precens, har de senaste åren gjort betydande insatser för att förebygga missbruk, inte minst bland unga. Precens utför också ett mycket viktigt strategiskt preventionsarbete. Det är viktigt att den kompetens som finns hos Precens tillvaratas genom samverkan med andra aktörer inom samma område.

Ett intensivt lokalt arbete behövs för att begränsa ungas tillgänglighet till alkohol. Staden skall kontinuerligt granska krogar med utskänkningstillstånd för att förhindra att minderåriga serveras alkohol. Krogar som serverar ungdomar under 18 år och affärer som säljer folköl till minderåriga skall drabbas av kännbara och snabba sanktioner.

Stockholms arenor för narkotikaförsäljning blir allt fler. Staden bör öka samverkan med polisen och det civila samhället för att förhindra nyrekrytering bland unga missbrukare. Stadsdelarnas uppsökande verksamhet bör i större utsträckning samordnas med polisen. Stockholms stad ska uppvakta Stockholms polisdistrikt för inrättande av en permanent gatulangningsgrupp som ska arbeta på de olika arenor för narkotikaförsäljning som finns runt om i staden.

Arbete mot brottslighet

Vägen in i kriminalitet sker ofta stegvis. Därför måste motåtgärder sättas in snabbt. Det är både viktigt och verkningfullt att agera kraftfullt mot till exempel klotter och snatteri. I dag dröjer det ofta betydligt längre innan den första förseelsen uppmärksammas, och personen är inte sällan på god väg in i den kriminella "karriären".

Samarbetet mellan polis och socialtjänst måste förbättras för att samhället ska kunna agera snabbt gentemot unga lagöverträdare. Socialtjänsten ska prioritera ungdomar som grips för första gången. Vi vill införa en tidsgaranti för ungdomar som grips av polis. Tidsgarantin innebär att den som grips kallas till samtal med socialtjänsten tillsammans med föräldrar inom ett dygn, eller på sin höjd två. Efter en månad ska en uppföljning ske.

Förebyggande åtgärder bör inriktas på ungdomar som befinner sig i riskzonen att begå brott, på dem som begått sitt första brott eller mindre allvarliga brott. Arbete med denna grupp, som utgår från ett program som betonar vikten av ett socialt acceptabelt beteende och försöker hindra fortsatt brottsligt beteende, har visat sig vara effektivt. Arbetet kan med fördel bedrivas i samverkan med de frivilligorganisationer som har goda kontaktnät med stora ungdomsgrupper.

Det måste finnas ett tydligt program i Stockholm så att unga som dömts till ungdomstjänst omedelbart sätts i arbete eller fortbildning. I dag saknas sådana enhetliga regler, vilket ibland leder till att en dom om ungdomstjänst innebär att inget alls händer. Det sänder den helt felaktiga signalen att samhället inte tar allvarligt på de brott som begåtts.

Stoppa klottret

Klotter är ett allvarligt problem, inte minst ur ett socialt perspektiv. Klottret förfular stadsmiljön, gör bostadsområden nergångna och kollektivtrafiken ogästvänlig. Det skapar en känsla av otrygghet och förslumning.

Den främsta drivkraften i kampen mot klottret är de problem klotterkulturen skapar för enskilda unga människor som dras med i den. Fältassistenter, poliser och andra som arbetar bland ungdomar vittnar om hur barn, ibland redan i elvaårsåldern, håller till i Stockholms tunnelbana. Polisen kan också berätta om ett utbredd missbruk bland ungdomarna. Forskning visar dessutom att mer än hälften av de som grips för klotterbrott kommer att gå vidare till grövre kriminalitet. Kampen mot klottret är central i arbetet med att förhindra att barn och ungdomar dras in i grövre brottslighet.

Det behövs en helomvändning i stadens klotterpolitik. Sanering ska ske fortast möjligt och nolltolerans ska råda. Klotter är ett brott och ska beivras. Socialtjänsten ska inleda utredning så fort en ungdom upptäcks för klotter.

Staden bör också genomföra ett projekt för att söka metoder att hjälpa ungdomar som fastnat i ett destruktivt beteende med klotter. För detta avsätts tre miljoner kronor

Brottsförebyggande arbete

Stadens arbete för att förebygga brott måste intensifieras. Tidsgarantin vid ungdomsbrott är en viktig del av arbetet för att förhindra att unga människor glider in i brottslighet. Andra viktiga åtgärder handlar om ökad samverkan i lokala brottsförebyggande råd, konkreta åtgärder i den fysiska utemiljön med hjälp av så kallade trygghetsvandringar, och krav på regeringen om fler poliser till huvudstaden.

De lokala brottsförebyggande råden fyller en viktig funktion för att samordna brottsförebyggande arbete ute i stadsdelarna. Det finns i dag goda exempel på arbetssätt, som bör spridas över hela staden. Ett sådant är så kallade trygghetsvandringar, som tillämpats med framgång i flera stadsdelar. Stockholms stad ska också inrätta ett centralt brottsförebyggande råd.

Stadens insatser i det brottsförebyggande arbetet kan aldrig ersätta behovet av fler och mer synliga poliser. De senaste 8 åren har över 500 poliser försvunnit från Stockholmsregionen. Närpolisen har drabbats mycket hårt av nedskärningarna. Regeringen bör fortlöpande uppvaktas med krav på fler poliser till Stockholm.

Värna utsatta kvinnor

Var tredje vecka misshandlas en kvinna till döds av en närstående någonstans i Sverige. År 2004 anmälades nära 3000 fall av misshandel mot kvinnor över 15 år i Stockholm. Mörkertalet är mycket större. Den allra största delen av kvinnomisshandeln sker i hemmen och det är mannen som slår.

Samma år anmälades över 300 våldtäkter i Stockholm. Tre av fyra anmälningar handlar om brott som begåtts inomhus, ofta av en bekant till offret. Även här torde mörkertalet vara enormt.

Under sommaren 2005 har otryggheten för kvinnor som vistas i parker och andra utemiljöer uppmärksammas allt mer. Risken för våldtäkt och överfall gör att många kvinnor tvingas avstå från att vistas i det offentliga rummet under en stor del av dygnet. Detta är fullständigt oacceptabelt.

Det krävs en lång rad av skilda åtgärder för att minska våldet mot kvinnor – såväl i det egna hemmet som i utemiljöer. Stödet till kvinnojourerna är en viktig del av detta, men det handlar också om att göra utemiljöerna tryggare genom fler poliser, bättre belysning och tryggare parker.

Kvinnor som utsätts för grova brott måste få snabb hjälp och skydd. En trygg tillfällig bostad måste erbjudas direkt för kvinnan och eventuella barn. Barn blir ofta vittnen till misshandeln av sina mödrar. Det är nödvändigt att barnen uppmärksammas och erbjuds hjälp att bearbeta sina upplevelser. Barn som tvingas se sin mamma misshandlas ska ses som brottsoffer.

Hotade kvinnor måste få tillgång till en uppsättning stödåtgärder som rådgivning, besöksförbud, trygghetspaket, hemligt telefonnummer, skyddad adress med mera. Frivilligorganisationerna gör ett fantastiskt arbete som kompletterar det ansvar som staden och landstinget har. De kan erbjuda stöd i olika former som en tillfällig bostad, samtal, praktiska hjälp med mera. Kvinnor som utsatts för upprepat våld bör ges rätt att få vapenlicens för pepparspray. Staden bör uppvakta regeringen för att möjliggöra en lagändring.

Prostitution och trafficking

För sex år sedan förbjöds köp av sexuella tjänster i Sverige. Trots det är prostitutionen fortfarande utbredd i Stockholm, och resurserna för att hjälpa de kvinnor och män som prostituerat sig är knappa. Dokumentation och annat arbete som på sikt skulle kunna förbättra situationen för människor som försöker ta sig ur prostitutionen skjuts i dag åt sidan eftersom det operativa och kurativa arbetet tar all tid.

Prostitution får aldrig accepteras i vårt samhälle. Det behövs mer kunskap om prostitutionens orsaker och vilka metoder att bekämpa den som är effektiva. Stadens uppsökande verksamhet måste följas upp genom att klienterna erbjuds alternativ till prostitutionen genom en god eftervård, stöd att finna nya gemenskaper och inkomstkällor. Prostitutionscentrum, som arbetar kurativt med människor som försöker bryta med prostitutionen, bör på sikt utvecklas till ett kunskapscentrum kring prostitution.

En betydande del av prostitutionen förekommer bakom stängda dörrar och är mycket svåråtkomlig för stadens uppsökande verksamhet. För att nå den dolda prostitutionen på massageinstitut, i lägenheter, eskortservice och call-girl-verksamhet behövs ett gott samarbete med polisen. En allt större andel av prostitutionen bland unga kvinnor och män sker i dag via Internet. Insatserna för att finna och arbeta mot prostitution via nätet måste öka.

Fortfarande kommer många unga kvinnor – och i vissa fall även pojkar – till Sverige som offer för en internationell människohandel för sexuella ändamål, så kallad trafficking. Enligt polisens beräkningar finns anledning att tro att flera hundra människor faller offer för denna slavhandel varje år. Många av dem hamnar i Stockholm.

Folkpartiet har under de senaste åren lagt fram en rad förslag till åtgärder, som ständigt avvisats. Fortfarande finns stora behov av ökade insatser från stadens sida för att stötta och hjälpa människohandelns offer, liksom ett stort behov av samordning. Staden får inte undandra sig ansvaret för dessa frågor.

Socialtjänstens arbete är en viktig pusselbit när det gäller att hitta ett sätt att hjälpa människohandelns offer. Socialtjänsten måste exempelvis erbjuda plat-

ser för akutboende för de människor som fallit offer för trafficking och lyckats få kontakt med svenska myndigheter. Vi vill anslå en miljon kronor för stadens arbete mot trafficking.

Men att bara öka resurserna räcker inte, det krävs också ökad kunskap och samordning. Många aktörer pekar i dag på oklarheter och brist på samverkan mellan olika aktörer som arbetar mot trafficking. Staden bör därför snarast inleda ett samarbete med exempelvis Kvinnoforum för att öka kunskaperna kring trafficking. Projektet bör också syfta till att samordna de resurser som finns i dag och uppmärksamma brister och behov i samarbetet mellan olika aktörer.

Hedersrelaterat våld

Arbetet med att förebygga, upptäcka och beivra så kallade hedersrelaterade brott måste förbättras. Samhället bör agera på ett tidigt stadium för att fånga upp och möta de första varningssignalerna. Då det ofta handlar om unga människor har skolan en nyckelroll, men det måste också finnas en utvecklad samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och andra berörda myndigheter.

Ett skyddat boende är ofta enda vägen ur en akut hotsituation. Att skapa stödjande nätverk, till exempel genom stödfamiljer eller kontaktpersoner, kan vara en hjälp för dessa människor att så småningom kunna komma vidare. För att kunna ge ett bättre stöd till människor som hotas av så kallat hedersrelaterat våld bör polis och socialtjänst tillsammans med hälso- och sjukvården upprätta gemensamma planer för varje individ.

Reformera socialpsykiatri

Den psykiatriska vården och omsorgen måste förändras, på alla nivåer. Stockholms stad har ett stort ansvar för detta. Socialpsykiatri måste reformeras för en ökad samverkan med landstinget, ett ökat tvångsinslag för dem som behöver det – även i öppenvård – och för att resurserna till boende och annan infrastruktur i socialpsykiatri blir tillräckliga. En översyn av vården och omsorgen av psykiskt funktionshindrade missbrukare bör snarast genomföras i samverkan med landstinget.

Det är numera möjligt för landsting och kommuner att bilda gemensamma nämnder för samverkan kring vissa verksamheter. Stockholms stad och Stockholms läns landsting bör snarast inleda arbetet med att skapa gemensamma nämnder för att hantera den psykiatriska vården. Nämnderna skall ansvara för gemensam övergripande planering av den psykiatriska vården och socialpsykiatri. En gemensam finansiering och gemensamma personalteam skapar förutsättningar för en effektiv samordning av de olika aktörernas insatser.

Människor med psykiska funktionshinder är en mycket utsatt grupp. De borde självklart omfattas av en rättighetslagstiftning, på samma sätt som människor med fysiska funktionshinder får rättigheter enligt LSS och LASS. I dag är dessa lagar inte alltid lätta att tillämpa på psykiskt funktionshindrade. I väntan på att lagstiftningen tydliggör psykiskt funktionshindrades rättigheter bör staden tydliggöra vilka rättigheter psykiskt funktionshindrade har i vår stad. Det hand-

lar bland annat om att rätten till boende, sysselsättning och en god omsorg slås fast, liksom rätten att få vara delaktig i utformningen av insatserna.

Förutsättningarna för en meningsfull vardag måste förbättras för människor med psykiska funktionshinder. I dag finns exempel på hur personer nekas deltagande i dagverksamheter och i andra stadsdelar än den de är bosatta i. Att människor på detta sätt förvägras stöd och sysselsättning enbart på grund av att de råkar bo i en stadsdel vars verksamheter inte passar dem, är oacceptabelt. Denna form av stadsdelarrest måste omedelbart upphöra, och ersättas av valfrihet och möjlighet att delta i verksamheter på andra håll i Stockholm.

Psykiska funktionshinder förändrar livet inte bara för den som personligen drabbats av dessa, utan också personens närmaste. Många anhöriga vittnar i dag om en psykiatri som inte klarar av att fånga upp eller skapa en ordnad tillvaro för en familjemedlem med psykiska problem. I stadens arbete för en förbättrad omsorg om människor med psykiska funktionshinder måste en fungerande kontakt med enskilda anhöriga, liksom anhörig- och patientorganisationer, vara en viktig beståndsdel.

Öka samverkan med landstinget

Ett grundläggande systemfel inom välfärden utgörs av de problem och glapp som uppstår i kopplingen mellan kommunens och landstingets ansvarsområde. Bland samhällets mest utsatta människor återfinns ofta den gemensamma problematiken att man alltför länge bollats mellan olika huvudmän, utan att någon tagit ett helhetsansvar för individens vård och omsorg. För att minska problemen med att människor faller mellan stolarna krävs en betydligt mer långtgående samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting än vad som i dag är fallet.

Vi vill bland annat införa så kallade trygghetskvitton och vårdgarantier på fler områden än i dag. Ett trygghetskvitto inom psykiatrin och missbruksvården skulle kunna bidra till att kraftigt förbättra den enskildes möjligheter till en fungerande, sammanhängande vårdkedja. Trygghetskvittot innebär att det innan personen skrivs ut från landstingets vård ska finnas garantier för att allt är ordnat med den fortsatta öppenvården i kommunens regi. Personen som skrivs ut skall få ett dokument med alla de personer och instanser han eller hon kommer beröras av, som boende, stödpersoner, daglig verksamhet, kontakter med läkare etc.

Stockholms stad bör också öka samverkan med landstingen genom så kallade gemensamma nämnder. Gemensam planering, finansiering och personalteam inom exempelvis psykiatrin och beroendevården skulle skapa förutsättningar för en effektiv samordning av de olika aktörernas insatser. Det är mycket beklagligt att den socialdemokratiska majoriteten i landstinget avvisat initiativ för gemensamma nämnder. Stockholms stad bör ställa sig bakom förslaget och uppvakta landstinget i frågan.

Jobb istället för bidrag

Den styrande majoriteten har givit upp målet att halvera antalet stockholmare som är i behov av försörjningsstöd från 1999 till 2004. För ett år sedan omformulerades målet till en halvering till 2006. Ett löfte som i år blivit en ännu ludigare målsättning om att göra ytterligare ansträngningar fram till 2007. Majoriteten sätter sin tilltro till plusjobb och höjda barnbidrag för att minska socialbidragsberoendet men alla övriga åtgärder lyser med sin frånvaro. Det visar på en total uppgivenhet inför utmaningen att få människor att gå från bidrag till jobb.

En minskning av antalet personer som är beroende av försörjningsstöd innebär att fler får möjlighet att styra över sin ekonomi och sin vardag. En fortsatt minskning av bidragsberoendet är dessutom av närmast avgörande betydelse för stadens ekonomi.

För att lyckas nå målet om en halvering av antalet bidragstagare krävs en ny politik, där tilltron till den enskilda människans förmåga att komma ut på arbetsmarknaden sätts i centrum. Det krävs en aktiv politik med tydliga incitament för förändring.

Ett passiviserande socialbidragsberoende och kontakter med en socialtjänst som inte framförallt är jobbinriktad, bidrar till att förvärpa utanförskapet. Vi vill införa Skärholmsmodellen med jobbgaranti i hela Stockholm. En person som blir arbetslös och söker socialbidrag, ska börja arbeta igen inom fem dagar. Om personen inte hittar ett eget arbete eller inte kan matchas ihop med ett ledigt jobb, ska hon eller han tilldelas arbetsuppgifter i staden, exempelvis inom parkskötsel.

Socialtjänstens arbete bör delas upp så att biståndshandläggarna inte är samma personer som de som arbetar med jobbcoachning. Erfarenheterna från de fyra stadsdelarna som samverkar med Skärholmens Jobbcentrum visar att denna arbetsdelning är en viktig del i arbetet med att ställa högre krav för att man ska erhålla socialbidrag.

För de människor som står längre från arbetsmarknaden på grund av språksvårigheter, medicinska eller andra skäl behövs en aktivare socialtjänst. En jämförelse mellan stadsdelarna visar tydligt att aktiva insatser och tydliga krav har mycket stor betydelse i arbetet med att hjälpa människor att gå från bidrag till jobb. För att öka arbetet med att hjälpa personer som i dag har betydande hinder för att komma ut på arbetsmarknaden, vill vi föra över medel från försörjningsstöd till arbetsmarknadsåtgärder.

I de fall där det finns starka medicinska skäl till bidragsberoendet bör man göra en utredning för att se om personen borde ha en annan stödform, som sjukbidrag eller sjukpension.

Unga arbetslösa

Arbetslösheten bland unga stockholmare är i dag högre än på mycket länge. Därför krävs särskilda insatser för att stötta ungdomar som hamnat utanför ar-

betsmarknaden, eller är på väg att göra det. För att lösa de grundläggande problemen med ungas utanförskap krävs en omläggning av hela den nuvarande skol- och arbetsmarknadspolitiken.

För att bryta utanförskapet krävs en individualiserad skola med höga och tydliga kunskapskrav. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid. Särskilda yrkesinriktade program bör skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning inrättas, där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Det måste finnas en vakenhet för att uppmärksamma unga som är på väg att falla ur skolan. Stöd och motivationsåtgärder måste sättas in innan det är för sent. Även om det kan vara ett resurskrävande arbete, är det ännu mer resurskrävande att i efterhand fånga upp ungdomar som hoppat av.

Alkohol och krogar

Folkpartiets inställning till tillståndsgivningen för alkoholservering är oförändrat positiv till att stockholmarna ska kunna gå på pubar och restauranger och kunna äta och dricka. Tillståndsgivningen ska vara generös, men det ska också vara lätt och gå snabbt att bli av med tillståndet om man missköter det.

Frågan om diskriminering på krogen blir allt mer uppmärksammas. Flera uppmärksammade rättsfall har under det senaste året riktat ljuset mot diskriminering av kroggäster med invandrarbakgrund och homosexuella. Staden har en viktig roll att fylla i arbetet mot diskriminering, inte minst i dialogen med krogarna. De senaste årens erfarenheter av samverkan inom det så kallade STAD-projektet mot bland annat droger och överservering skulle med fördel kunna användas för en omfattande dialog och utbildning i diskrimineringsfrågor.

Staden bör också ställa krav på de restauranger som beviljas utskänkningstillstånd att tydligt informera gästerna om insläppsregler. På så sätt minskar risken för diskriminering på grund av för gästen okända och godtyckliga regler. Den så kallade antidiskrimineringsklausul som införts av den styrande majoriteten har emellertid visar sig helt tandlös och bör därför avskaffas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för **Socialtjänstnämnden** godkänns.
2. Myndighetsutövning skall alltid skötas av det offentliga, men arbete med att hjälpa människor ut ur bidragsberoende, hemlöshet och missbruk kan med fördel utföras av andra.
3. ”Tak-över-huvudet-garantin” skall återupprättas och utvecklas genom att utvidga de mer långvariga boendeformerna, bl a genom ett närmare samarbete med frivilligorganisationerna.

4. Stadens skall garantera funktionshindrade rätt att välja boende.
5. En gemensam nämnd skall inrättas med Stockholms läns landsting för psykiskt funktionshindrade och hemlösa med medicinska och psykiatriska problem.
6. En tidsgaranti för ungdomsbrott skall införas som innebär att socialtjänsten ingriper mot minderåriga som misstänks för brott inom högst två dygn.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KONSUMENTNÄMNDEN

Konsumenternas rättigheter tas bäst tillvara i en marknadsekonomi. Människors efterfrågan och vilja att betala för en vara bestämmer utbudet. Politiker-
nas uppgift i en marknadsekonomi måste vara att se till att konkurrensen upprätthålls. Detta kan bland annat ske genom att lågpriskedjor snabbt och enkelt beviljas bygglov.

Konsumentmakt upprätthålls inte genom regleringar eller politiskt tillsatta nämnder. Konsumentnämnden bör därför läggas ned.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 för Konsumentnämnden godkänns.

FINANSFÖRVALTNINGEN

Skattesats

Kommunalskatten sänktes med 95 öre under mandatperioden 1998-2002. Kommunalskatten är proportionell mot inkomsten och slår därför hårdare mot låginkomsttagare än vad den statliga inkomstkatten gör. Folkpartiet avvisar därför höjningar av kommunalskatten. Fortsatta sänkningar är i och för sig önskvärda, men måste vägas mot den ekonomiska utvecklingen, skatteutjämningsavgifter till staten och angelägna behov inom prioriterade kommunala verksamheter.

Folkpartiet vill sänka skatten med 50 öre tillbaka till 2002 års nivå. Första steget tas 2006 med en sänkning av skatten med 20 öre.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006 godkänns.
2. För år 2006 föreslås att kommunal inkomstkatt utdebiteras med kronor 17,88 vilket innebär en sänkning med skatten med 20 öre.
3. Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0:07 per skattekrona för år 2006.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Folkpartiets förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	5 852,8	5 847,9	-4,9
Verksamhetens kostnader (-)	-32 182,9	-32 155,0	27,9
Avskrivningar (-)	-487,3	-487,3	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-361,9	-355,9	6,0
Prestationsreserv	-221,7	-221,7	0,0
Pensionsavgifter (-)	-589,2	-589,2	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-27 990,2	-27 961,2	29,0
Skatter	26 594,0	26 294,0	-300,0
Begravningsavgift	104,0	104,0	0,0
Inkomstutjämning	-1 232,7	-1 232,7	0,0
Kostnadsutjämning	1 121,4	1 121,4	0,0
Sysselsättningsstöd m.m.	440,0	440,0	0,0
Mellankommunal skatteutjämning	-147,0	-147,0	0,0
Räntenetto	486,0	552,0	66,0
Övriga finansiella intäkter	600,0	600,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	15,0	15,0	0,0
Disposition/avsättning renhållningsfond	9,6	9,6	0,0
Summa finansiering	27 990,3	27 756,3	-234,0
Resultat efter avskrivning, skatt och finansiella poster	0,1	-204,9	-205,0
Lokaltionaliseringar	0,0	50,0	50,0
Avveckling av nämndorganisation	0,0	155,0	155,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-3 791,0	-3 791,0	0,0
Inkomster	163,7	163,7	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 100,0	- 100,0	0,0
Nettoinvesteringar (-)	-3 727,3	-3 727,3	0,0
Finansiering			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	487,3	487,3	0,0
Försäljningar	500,0	2 000,0	1 500,0
Finansieringsbeting	2 739,9	1 239,9	-1 500,0
Summa finansiering	3 727,3	3 727,3	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Finansförvaltning m.m.: Skatter, räntenetto och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Netto
------	-------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2006, skatter	26 594,0
Sänkning av skattesatsen med 0:20 kr	-300,0

Folkpartiets förslag till budget 2006, skatter	26 294,0
---	-----------------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2006, räntenetto	486,0
Ökade intäkter till följd av försäljningar marknämnden m m	45,0
Ingen kompetensfond	12,0
Ingen miljömiljard	9,0

Folkpartiets förslag till budget 2006, räntenetto	552,0
--	--------------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2006, övriga finansiella intäkter (utdelning)	600,0
Ökat uttag från Stockholms stadshus AB genom försäljningar	250,0
Minskad utdelning från Stockholms stadshus AB	-250,0

Folkpartiets förslag till budget 2006, övr. finansiella intäkter	600,0
---	--------------

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Kostnader
------	-----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2006

Oförutsedda behov	Prestations- reserv
----------------------	------------------------

-361,9	-221,7
--------	--------

Minskade kostnader - ingen extra satsning på Kravmat

6,0

Folkpartiets förslag till budget 2006

-355,9	-221,7
--------	--------

Utgifter

Kommunstyrelsens förslag till budget 2006

-100,0

Ökade/minskade utgifter

Folkpartiets förslag till budget 2006

-100,0

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunfullmäktige m.m.			
1. KF/KS och SLK	-806,3	-733,3	73,0
2. KF/KS kansli	-10,4	-10,4	0,0
Revisorskollegiet	-27,4	-27,4	0,0
Valnämnden	-14,9	-14,9	0,0
Stadsdelsnämnderna (R I)	-20 635,3	-20 699,0	-63,7
Brand- och räddningsnämnden (R VIII)	-205,8	-199,5	6,3
Fastighets- och saluhallsnämnden (R III)	376,9	376,9	0,0
Idrottsnämnden (R II)	-343,6	-355,8	-12,2
Konsumentnämnden (R VIII)	-11,5	0,0	11,5
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (V)	-669,0	-715,3	-46,3
Kulturnämnden: stadsarkivet (V)	-43,4	-43,4	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R VIII)	-108,5	-108,5	0,0
Marknämnden (R III)	1 526,9	1 543,5	16,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (R VIII)	-111,0	0,0	111,0
Renhållningsnämnden (VIII)	-0,3	0,0	0,3
Socialtjänstnämnden (R VII)	-661,3	-687,3	-26,0
Stadsbyggnadsnämnden: sbk (R II)	-213,9	0,0	213,9
Stadsbyggnadsnämnden: USK (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsmuseinämnden (R V)	-71,5	0,0	71,5
Trafiknämnden (R III)	-46,0	-46,0	0,0
Utbildningsnämnden (R IV)	-4 230,0	-4 238,0	-8,0
Överförmyndarnämnden (R VII)	-23,8	-23,8	0,0
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (ny nämnd)	0,0	-324,9	-324,9
SUMMA	-26 330,1	-26 307,1	23,0
Avskrivningar (-)	-487,3	-487,3	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-361,9	-355,9	6,0
Prestationsreserv	-221,7	-221,7	0,0
Pensionsavgifter (-)	-589,2	-589,2	0,0
TOTALT	-27 990,2	-27 961,2	29,0

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunfullmäktige m.m.			
1. KF/KS och SLK	-949,3	-876,3	73,0
2. KF/KS kansli	-11,3	-11,3	0,0
Revisorskollegiet	-29,7	-29,7	0,0
Valnämnden	-15,4	-15,4	0,0
Stadsdelsnämnderna (R I)	-21 197,7	-21 277,4	-79,7
Brand- och räddningsnämnden (R VIII)	-366,0	-359,7	6,3
Fastighets- och saluhallsnämnden (R III)	-468,7	-468,7	0,0
Idrottsnämnden (R II)	-536,1	-550,1	-14,0
Konsumentnämnden (R VIII)	-11,5	0,0	11,5
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (V)	-744,2	-803,9	-59,7
Kulturnämnden: stadsarkivet (V)	-61,4	-61,4	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R VIII)	-137,0	-137,0	0,0
Marknämnden (R III)	-110,6	-434,6	-324,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (R VIII)	-148,3	0,0	148,3
Renhållningsnämnden (VIII)	-340,9	0,0	340,9
Socialtjänstnämnden (R VII)	-1 058,1	-1 084,1	-26,0
Stadsbyggnadsnämnden: sbk (R II)	-292,5	0,0	292,5
Stadsbyggnadsnämnden: USK (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsmuseinämnden (R V)	-85,7	0,0	85,7
Trafiknämnden (R III)	-712,0	-682,0	30,0
Utbildningsnämnden (R IV)	-4 882,7	-4 898,8	-16,1
Överförmyndarnämnden (R VII)	-23,8	-23,8	0,0
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (ny nämnd)	0,0	-440,8	-440,8
SUMMA	-32 182,9	-32 155,0	27,9

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunfullmäktige m.m.			
1. KF/KS och SLK	143,0	143,0	0,0
2. KF/KS kansli	0,9	0,9	0,0
Revisorskollegiet	2,3	2,3	0,0
Valnämnden	0,5	0,5	0,0
Stadsdelsnämnderna (R I)	562,4	578,4	16,0
Brand- och räddningsnämnden (R VIII)	160,2	160,2	0,0
Fastighets- och saluhallsnämnden (R III)	845,6	845,6	0,0
Idrottsnämnden (R II)	192,5	194,3	1,8
Konsumentnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (V)	75,2	88,6	13,4
Kulturnämnden: stadsarkivet (V)	18,0	18,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R VIII)	28,5	28,5	0,0
Marknämnden (R III)	1 637,5	1 978,1	340,6
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (R VIII)	37,3	0,0	-37,3
Renhållningsnämnden (VIII)	340,6	0,0	-340,6
Socialtjänstnämnden (R VII)	396,8	396,8	0,0
Stadsbyggnadsnämnden: sbk (R II)	78,6	0,0	-78,6
Stadsbyggnadsnämnden: USK (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsmuseinämnden (R V)	14,2	0,0	-14,2
Trafiknämnden (R III)	666,0	636,0	-30,0
Utbildningsnämnden (R IV)	652,7	660,8	8,1
Överförmyndarnämnden (R VII)	0,0	0,0	0,0
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (ny nämnd)	0,0	115,9	115,9
SUMMA	5 852,8	5 847,9	-4,9

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunfullmäktige m.m.			
1. KF/KS och SLK	-100,0	-100,0	0,0
2. KF/KS kansli	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna (R I)	-91,2	-91,2	0,0
Brand- och räddningsnämnden (R VIII)	-53,5	-53,5	0,0
Fastighets- och saluhallsnämnden (R III)	-341,2	-341,2	0,0
Idrottsnämnden (R II)	-340,7	-340,7	0,0
Konsumentnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (V)	-1,5	-1,5	0,0
Kulturnämnden: stadsarkivet (V)	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R VIII)	-11,0	-11,0	0,0
Marknämnden (R III)	-2 063,8	-2 063,8	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Renhållningsnämnden (VIII)	-32,6	-32,6	0,0
Socialtjänstnämnden (R VII)	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden: sbk (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden: USK (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsmuseinämnden (R V)	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden (R III)	-727,5	-727,5	0,0
Utbildningsnämnden (R IV)	-28,0	-28,0	0,0
Överförmyndarnämnden (R VII)	0,0	0,0	0,0
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (ny nämnd)	0,0	0,0	0,0
SUMMA	-3 791,0	-3 791,0	0,0

Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och folkpartiets förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2006 KS	Förslag till budget 2006 (fp)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunfullmäktige m.m.			
1. KF/KS och SLK	0,0	0,0	0,0
2. KF/KS kansli	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna (R I)	0,0	0,0	0,0
Brand- och räddningsnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Fastighets- och saluhallsnämnden (R III)	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden (R II)	0,0	0,0	0,0
Konsumentnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen (V)	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden: stadsarkivet (V)	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Marknämnden (R III)	137,5	137,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (R VIII)	0,0	0,0	0,0
Renhållningsnämnden (VIII)	0,0	0,0	0,0
Socialtjänstnämnden (R VII)	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden: sbk (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden: USK (R II)	0,0	0,0	0,0
Stadsmuseinämnden (R V)	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden (R III)	26,2	26,2	0,0
Utbildningsnämnden (R IV)	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden (R VII)	0,0	0,0	0,0
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (ny nämnd)	0,0	0,0	0,0
SUMMA	163,7	163,7	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Kommunfullmäktige m.m. 1. KF/KS, SLK, äldreomsorg och ersättningar till utomstående organisationer och föreningar Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-949,3	143,0
Minskade kostnader för sammanslagning av centrala nämnder	[15]	
Minskade kostnader - Rationalisering Stockholm Visitors Board AB	10,0	
Minskade kostnader - Feriearbete för ungdomar	10,0	
Minskade kostnader politiker pga nämndsammanslagning	7,0	
Minskade kostnader - Rationalisering SLK	40,0	
Minskade kostnader - FOU-byrån flyttas till socialtjänstnämnden	6,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-876,3	143,0
--	---------------	--------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Kommunfullmäktige m.m. 1. KF/KS, SLK, äldreomsorg och ersättningar till utomstående organisationer och föreningar Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-100,0	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-100,0	0,0
---------------------------------------	--------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Kommunfullmäktige m.m. 2. KF/KS: kansli

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-11,3	0,9

Folkpartiets förslag till budget 2006	-11,3	0,9
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-29,7	2,3

Folkpartiets förslag till budget 2006	-29,7	2,3
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-15,4	0,5

Folkpartiets förslag till budget 2006	-15,4	0,5
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Stadsdelsnämnderna

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-21 197,7	562,4

Se avviksd

Folkpartiets förslag till budget 2006	-21 277,4	578,4
---------------------------------------	-----------	-------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Stadsdelsnämnderna

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-91,2	0,0

Se avviksd

Folkpartiets förslag till budget 2006	-91,2	0,0
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Brand- och räddningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-366,0	160,2
Minskade kostnader - Ej särskild pris- och lönekomensation	5,3	
Minskade kostnader - Projekt Supporter överförs till SoTN	1,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-359,7	160,2
--	---------------	--------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Brand- och räddningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-53,5	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-53,5	0,0
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Fastighets- och saluhallsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-468,7	845,6

Folkpartiets förslag till budget 2006	-468,7	845,6
---------------------------------------	--------	-------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Fastighets- och saluhallsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-341,2	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-341,2	0,0
---------------------------------------	--------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-536,1	192,5
Ökade kostnader - samlingslokaler överförs från kulturnämnden	-24,0	1,8
Minskade kostnader samlingslokaler	10,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-550,1	194,3
--	---------------	--------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-340,7	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-340,7	0,0
---------------------------------------	--------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Konsumentnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsbyggnadskontoret		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-11,5	0,0
Minskade kostnader - Konsumentnämnden avvecklas	11,5	

Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0
--	------------	------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-744,2	75,2
Ökade kostnader - satsning på bibliotek	-10,0	
Ökade kostnader - satsning på filmindustri	-3,0	
Ökade kostnader - Stadsmusienämnden överförs till kulturnämnden	-85,7	14,2
Minskade kostnader - samlingslokaler överförs till idrottsnämnden	24,0	-1,8
Ökade intäkter - sponsring		1,0
Minskade kostnader för festivaler	5,0	
Minskade kostnader för 4H och hemgårdar, överförs till SDN	10,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-803,9	88,6
--	---------------	-------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-1,5	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-1,5	0,0
---------------------------------------	------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-61,4	18,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-61,4	18,0
--	--------------	-------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-137,0	28,5

Folkpartiets förslag till budget 2006	-137,0	28,5
---------------------------------------	--------	------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-11,0	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-11,0	0,0
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Marknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-110,6	1 637,5
Minskade kostnader - Generell besparing	15,0	
Ökade kostnader - Renhållningsnämnden överförs till Marknämnden	-340,9	340,6
Minskade kostnader - Ingen ökad insamling av matavfall m m	1,9	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-434,6	1 978,1
--	---------------	----------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Marknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-2 063,8	137,5

Folkpartiets förslag till budget 2006	-2 063,8	137,5
---------------------------------------	----------	-------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-148,3	37,3
MHN överförs till ny nämnd - Miljö och stadsbyggnadsnämnden	148,3	-37,3

Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0
--	------------	------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Renhållningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-340,9	340,6
Ökade kostnader - Renhållningsnämnden överförs till Marknämnden	340,9	-340,6

Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0
--	------------	------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Renhållningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-32,6	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-32,6	0,0
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Socialtjänstnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-1 058,1	396,8
Ökade kostnader - reurser till frivilligorganisationer och hemlöshet	-15,0	
Ökade kostnader - projekt mot klotter	-3,0	
Ökade kostnader - insatser mot trafficking	-1,0	
Ökade kostnader - FoU-byrån överflyttad från KF m m	-6,0	
Ökade kostnader - projekt supportor överfört från BrN	-1,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-1 084,1	396,8
--	-----------------	--------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Stadsbyggnadsnämnden: stadsbyggnadsnämnden och USK

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsbyggnadskontoret		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-292,5	78,6
SBN överförs till ny nämnd - Miljö och stadsbyggnadsnämnden	292,5	-78,6

Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0
--	------------	------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Stadsbyggnadsnämnden: stadsbyggnadsnämnden och USK

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Utrednings- och statistikkontoret Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	0,0	0,0
USK överförs till ny nämnd - Miljö och stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0
---------------------------------------	-----	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Stadsmuseinämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-85,7	14,2
Ökade kostnader - Stadsmusienämnden överförs till kulturnämnden	85,7	-14,2

Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0
--	------------	------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Trafiknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-712,0	666,0
Minskade intäkter - parkering		-30,0
Minskade kostnader - upphandling av trafikövervakningen	30,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-682,0	636,0
--	---------------	--------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-727,5	26,2

Folkpartiets förslag till budget 2006	-727,5	26,2
---------------------------------------	--------	------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr (exkl. kapitalkostnader)	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-4 882,7	652,7
Ökade intäkter - avgiftsfri månad för enskild förskola utgår		8,1
Minskade kostnader - ej SL-kort för alla gymnasieelever	9,4	
Ökade kostnader - höjning av skolpengen för fristående grundskolor	-15,5	
Ökade kostnader - fortbildning för fler behöriga lärare och lektorat	-10,0	

Folkpartiets förslag till budget 2006	-4 898,8	660,8
--	-----------------	--------------

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-28,0	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-28,0	0,0
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade utgifter för....

Minskade/ökade inkomster genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-23,8	0,0

Folkpartiets förslag till budget 2006	-23,8	0,0
---------------------------------------	-------	-----

Anvisning: Specificera avvikelserna enligt följande.

Minskade/ökade kostnader för....

Minskade/ökade intäkter genom att....

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Nämnd: Miljö- och stadsbyggnadsnämnden (ny nämnd)

(f.d.Miljö- och hälsoskyddsnämnden resp. stadsbyggnadsnämnden)

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	0,0	0,0
MHN överförs till ny nämnd - Miljö och stadsbyggnadsnämnden	-148,3	37,3
SBN överförs till ny nämnd - Miljö och stadsbyggnadsnämnden	-292,5	78,6
USK överförs till ny nämnd - Miljö och stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0
Folkpartiet liberalernas förslag till budget 2006	-440,8	115,9

Stadsdelsnämnder

Folkpartiets förslag till budget 2006

Mnkr	KS förslag 2006		(fp) förslag 2006		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Driftverksamhet							
Pedagogisk verksamhet:							
Föreskoleverksamhet	-3 153,6	180,6	-3 153,6	196,6	0,0	16,0	16,0
Skolbarnsomsorg	-808,2	107,7	-808,2	107,7	0,0	0,0	0,0
Skola	-4 891,7	0,0	-5 000,4	0,0	-108,7	0,0	-108,7
Obligatorisk särskola	-261,3	0,0	-276,3	0,0	-15,0	0,0	-15,0
Verksamhet för barn och ungdom	-539,2	0,0	-507,2	0,0	32,0	0,0	32,0
Kultur- och föreningsverksamhet	-60,8	0,0	-54,8	0,0	6,0	0,0	6,0
Äldreomsorg	-6 063,8	135,0	-6 149,8	135,0	-86,0	0,0	-86,0
Omsorg om funktionshindrade	-2 059,3	2,0	-2 079,3	2,0	-20,0	0,0	-20,0
Individ- och familjeomsorg							
(exkl. ekonomiskt bistånd)	-1 555,2	36,9	-1 565,2	36,9	-10,0	0,0	-10,0
Stadsmiljö inkl. Agenda	-424,9	41,5	-427,9	41,5	-3,0	0,0	-3,0
Flyktingmottagning	-38,4	0,0	-38,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Övergripande	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa anslag 1	-19 856,4	503,7	-20 061,1	519,7	-204,7	16,0	-188,7
Ekonomiskt bistånd	-1 232,0	25,0	-1 102,0	25,0	130,0	0,0	130,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-109,3	33,7	-114,3	33,7	-5,0	0,0	-5,0
Summa anslag 2	-1 341,3	58,7	-1 216,3	58,7	125,0	0,0	125,0
Summa stadsdelsnämnderna	-21 197,7	562,4	-21 277,4	578,4	-79,7	16,0	-63,7
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Stadsmiljö inkl. Agenda	-91,2	0,0	-91,2	0,0	0,0	0,0	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-3 153,6	180,6
Ökade intäkter - avgiftsfri månad utgår		16,0
Folkpartiets förslag till budget 2006	-3 153,6	196,6

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Skolbarnsomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-808,2	107,7
Folkpartiets förslag till budget 2006	-808,2	107,7

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Grundskola

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-4 891,7	0,0
Ökade kostnader - höjning av skolpeng	-93,7	
Ökade kostnader - läsprogram	-10,0	
Ökade kostnader - skolbibliotek	-5,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-5 000,4	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Obligatorisk särskola

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-261,3	0,0
Ökade kostnader - satsning på särskolan	-15,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-276,3	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn och ungdom

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-539,2	0,0
Minskade kostnader - ej ökad satsning på träffpunkter	9,0	
Minskade kostnader - ej ökad satsning på fritidsklubbar	23,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-507,2	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Kultur- och föreningsverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-60,8	0,0
Minskade kostnader - kommunal konsumentupplysning	16,0	
Ökade kostnader för 4H och hemgårdar, överfört från kulturnämnden	-10,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-54,8	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-6 063,8	135,0
Ökade kostnader - höjning av peng med ytterligare 2%	-26,0	
Ökade kostnader - satsning på anhörigstöd och demensvård	-5,0	
Ökade kostnader - satsning på kvalitet och valfrihet	-50,0	
Kompetensstege för vårdbiträden och undersköterskor	-5,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-6 149,8	135,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Omsorg om personer med funktionshinder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-2 059,3	2,0
Ökade kostnader - ingen stadsdelsarrest, job coach m m	-20,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-2 079,3	2,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-1 555,2	36,9
Ökade kostnader - tidsgaranti mot ungdomsbrott	-10,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-1 565,2	36,9

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljö inkl. Agenda

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-424,9	41,5
Minskade kostnader - Agenda 21	27,0	
Ökade kostnader - satsning på städning	-30,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-427,9	41,5

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljö inkl. Agenda

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-91,2	0,0
Folkpartiets förslag till budget 2006	-91,2	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Flyktingmottagning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-38,4	0,0
Folkpartiets förslag till budget 2006	-38,4	0,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-1 232,0	25,0
Minskade kostnader - ej SL-kort utan biståndsbedömning	30,0	
Minskade kostnader - Arbete istället för bidrag	100,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-1 102,0	25,0

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	-109,3	33,7
Minskade kostnader ej arbetsmarknadsprojekt	10,0	
Ökade kostnader - Arbete istället för bidrag	-15,0	
Folkpartiets förslag till budget 2006	-114,3	33,7

FOLKPARTIET LIBERALERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET 2006

Stadsdelsnämnderna: Övergripande

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2006	0,0	0,0
Nedläggning av medborgarkontor	[20]	
Ändrat uppdrag för stadsdelsnämnderna	[120]	
Folkpartiets förslag till budget 2006	0,0	0,0